

HELSINGIN NMKY:N YÖKORIS-TOIMINTAMALLI JA SOSIAALINEN PÄÄOMA

Teemu Poussa

Liikunnan yhteiskuntatieteiden pro gradu -tutkielma

Liikuntatieteellinen tiedekunta

Jyväskylän yliopisto

Kevät 2018

TIIVISTELMÄ

Poussa, T. 2018. Helsingin NMKY:n Yökoris-toimintamalli ja sosiaalinen pääoma. Liikuntatieteellinen tiedekunta, Jyväskylän yliopisto, liikunnan yhteiskuntatieteiden pro gradu -tutkielma, 74 s., 1 liite.

Tutkimukseni käsittelee Helsingin NMKY:n alla toimivaa matalan kynnyksen liikuntaa tarjoavaa Yökoris-konseptia. Yökoris on toimintamalli, jossa matalan kynnyksen liikunnan avulla pyritään tarjoamaan nuorille ja nuorilla aikuisille ensisijaisesti mahdollisuuksia liikunnan harrastamiseen. Toiminnan toinen aspekti on mahdollisuus tarjota myös syvempää tukea sitä tarvitseville joko Yökoriksen omien verkostojen tai Helsingin NMKY:n eri palveluiden ja yhteistyötahojen kautta. Tutkimukseni tarkastelee toimintamallin vaikuttavuutta yksilöiden näkökulmasta. Tutkimuksen viittekehyksenä on sosiaalisen pääoman käsite, jota sovelletaan yksilöhyödykkeen perspektiivistä. Tutkielman tavoitteena on saada selville, minkälaisia sosiaalisia pääomia ja resursseja työskentely Yökoriksessa työntekijöille antaa. Keskityn tutkimuksessa eri sosiaalisen pääoman lajeihin; yhdistävään, sitovaan ja linkittävään.

Aineisto koostuu kuudesta Yökoriksessa työskennelleen henkilön haastattelusta sekä omasta kahden kuukauden mittaisesta kenttätöjaksosta Yökoriksen työntekijänä. Tutkimuksen kenttätöjakso suoritettiin kesä-elokuussa vuonna 2017. Haastatelluista viisi oli miehiä ja yksi nainen. Kaikki heistä olivat osallistuneet Yökoriksen toimintaan vähintään kahtena kesänä. Haastattelut analysoitiin laadullisesti ja kenttätöaineisto sidottiin osaksi tutkimusaineistoa.

Tutkimuksen perusteella Yökoriksessa työskentely kartutti osallistujien sosiaalista pääomaa. Yhteenkuuluvuus ja sosiaalisen verkoston laajeneminen olivat kokemuksia, jotka mahdollistivat osallistujille eriasteisia resursseja. Yökoriksen osallistujilleen luoma sosiaalinen pääoma näyttäytyi ensisijaisesti yhdistävänä, mutta myös linkittävän pääoman osuus eri NMKY:n verkostojen kautta nousi merkittäväksi. Yökoriksen avulla saatu tuki oli haastatelluille tärkeää hyvinvoinnin kannalta ja tuen katsottiin auttavan tulevaisuudessa sen avaamien vaihtoehtojen kautta.

Tutkimukseni on tapaustutkimus Yökoris-konseptista, mutta sen yksinkertainen toimintamalli toimii hyvänä esimerkkinä liikunnan sosiaalisista hyödyistä. Tutkimuksen tulokset osoittavat, että liikunta on parhaimmillaan tehokas väline syrjäytymisen ehkäisemiseen ja sen avulla on mahdollista edistää integroitumista yhteiskuntaan.

Asiasanat: sosiaalinen pääoma, liikunta, sosiaaliset verkostot, sosiaaliset resurssit, NMKY

ABSTRACT

Poussa, T. 2018. Helsinki NMKY's Yökoris concept and social capital. Faculty of Sport and Health Sciences, University of Jyväskylä, Master's thesis in Social Sciences of Sport, Master's thesis, 74 pp., 1 appendix.

My thesis is a study regarding the Helsinki NMKY's Yökoris concept for easily accessible exercise. Yökoris is an operational model where the aim is to provide easily accessible exercise for youth and young adults. Additionally, the concept can provide deeper support to those in need, either through the own networks of Yökoris or the various services and co-operation partners of Helsinki NMKY. My research examines the effectiveness of the operating model from the individuals' point of view. The concept of social capital acts as the framework of this research, and I apply it from the perspective of private good. The purpose of the thesis is to map the social capital and resources that working in Yökoris gives to the employees. In the research I focus on the various types of social capital; bridging, bonding and linking.

The material consists of six interviews with Yökoris employees and my two-month fieldwork as an employee. The fieldwork was conducted in June-August 2017. Five of the interviewees were men and one was a woman. All of them had worked with Yökoris's during at least two summers. A qualitative analysis was used for the interviews and the field work material was bound into the research material.

Based on the study, working with Yökoris gained the participants' social capital. Cohesion and the expansion of the social network enabled a variety of resources to the participants. Working with Yökoris formed primarily bridging social capital, but also the amount of linking social capital formed by the networks of NMKY was significant. The support provided through Yökoris appeared to be important regarding the well-being of the participants and it was thought to be helpful in the future through the options it provides.

My research is a case study of the Yökoris concept, but its' simple operational model is a good example of the social benefits of physical activity. The results of the research show that physical activity is at its best an effective tool for preventing social exclusion and can be used to help the person's integration to society.

Keywords: social capital, physical activity, social networks, social resources, NMKY

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

1	JOHDANTO.....	1
2	YÖKORIS-TOIMINTAMALLI.....	4
3	TUTKIMUKSEN TEOREETTIS-METODOGISET LÄHTÖKOHDAT JA TUTKIMUSKYSYMYKSET	13
3.1	Sosiaalinen pääoma.....	13
3.1.1	Sosiaalinen pääoma yksityisenä hyödykkeenä.....	15
3.1.2	Sosiaalinen pääoma julkisena hyödykkeenä	20
3.1.3	Synteositeoria	24
3.1.4	Sosiaalisen pääoman ongelmat ja kritiikki	26
3.1.5	Tutkimuksen viitekehys.....	27
3.2	Tutkimuksen paikantuminen ja tutkijan positio.....	33
3.3	Tutkimustehtävä ja tutkimusmenetelmät.....	37
4	TULOKSET	43
4.1	Yhteenkuuluvuus ja kiinnittyminen	43
4.2	Luottamus ja vastavuoroisuus.....	51
4.3	Sosiaaliset verkostot.....	58
4.4	NMKY:n verkostot sosiaalisen pääoman ilmentäjänä	66
5	POHDINTA.....	70
	LÄHTEET.....	75
	LIITTEET	80

1 JOHDANTO

Lääkärikunnan vanhin, Risto Pelkonen totesi Suomen Kuvalehden (9/2018) haastattelussa sosiaalisen pääoman vaikutuksesta yksilön elämään seuraavasti: ”Se tarkoittaa yhteisiä rientoja ja harrastuksia, keskinäistä luottamusta ja vuorovaikutusta. Mitä useammin kohtaa ihmisiä, missä tahansa, postissa tai kaupassa tai kirkossa, sitä kauemmin elää.” Tähän listaan mahdollisista kohtaamispaikoista voidaan hyvin laskea mukaan urheiluseuratoiminta. Kristin Walsethin (2008) mukaan sosiaalisen pääoman rakentuminen on tärkeää sekä yhteisöille että yksilöille. Walseth kirjoittaa miten urheilulle puolestaan on usein annettu erilaisia ihanteita kuten vapaaehtoisuus, yhteisöllisyys, hyvinvointi ja luottamus. Liikuntasosiologian professori Hannu Itkonen (1997) on kirjoittanut urheilun ”hyvän kertomuksesta”, jolla urheilu on oikeuttanut olemassaoloaan.

Liikunta ja urheilu nähdään yhteiskunnassa hyvinä asioina, joiden avulla voidaan edistää kansanterveyttä ja luoda säästöjä. Fyysisen aktiivisuuden laskun ja heikon fyysisen kunnon arvioidaan aiheuttavan vuositasolla 3,2–7,5 miljardin kustannukset. Liikunnan terveyshyödyistä puhuttaessa keskitytään usein fyysisiin puoliin, mutta liikunta on myös hyvä tapa ehkäistä syrjäytymistä. Valtioneuvoston julkaisemassa raportissa todetaan ”Harrastustoiminnan, kuten liikunnan, avulla on mahdollista ehkäistä syrjäytymistä, mutta myös edesauttaa koulutuksen ja työelämän ulkopuolelle jääneen nuoren kiinnittymistä yhteiskuntaan. Arviomme mukaan 5–10 prosenttia nuorten syrjäytymisestä olisi ehkäistävissä fyysistä aktiivisuutta lisäämällä, mikä tarkoittaisi yhteiskunnalle 70–140 miljoonaa euroa vähäisempiä kustannuksia.” (Vasankari, Kolu & Raitanen 2018.)

Nuorten syrjäytymiselle on olemassa useita syitä, kuten päihdeongelmat, epävakainen lapsuus ja sairaudet. Kokonaisuudessaan nuorten syrjäytymisen vuosittaisen hintalapun arvellaan olevan noin 1,4 miljardia euroa. (Vasankari ym. 2018.) Syrjäytymisellä on yhteys kustannuksiin, joita yhteiskunnalle muodostuu sekä menetetyn työpanoksen että väestöryhmittäisten terveyserojen muodossa (Rotko ym. 2012, 13, 33). Nuoren jäädessä opiskeluiden tai työelämän ulkopuolelle, voidaan harrastamisella olettaa olevan vaikutus

syrjäytymisen ehkäisyyn tukemalla nuoren kiinnittymistä ja osallistumista (Poikkeus ym. 2013). Näissä tapauksissa osallistuminen harrastustoimintaan ja kuuluminen yhteisöön antaa parhaimmillaan nuorelle yhteenkuuluvuuden tunnetta ja myönteisiä kokemuksia. Nuorten syrjäytymiseen altistavista tekijöistä löytyy paljon samankaltaisuuksia. Kaikkiin näistä tekijöistä nuorten ei ole itse mahdollista vaikuttaa, sillä lapsuuden ja nuoruuden heikko lähtötilanne voi johtua vanhempien työttömyydestä tai nuoren oppimisvaikeuksista. (Pehkonen & Martelin 2008.)

Viime vuosina julkiseen keskusteluun on noussut huoli urheilun ja liikunnan harrastuskustannusten kasvusta, mikä tutkielmassani linkittyy edellä mainittuun keskusteluun syrjäytymisestä. Onko urheiluseuratoiminnasta tulossa pelkästään eliitin oikeus? Puronahon (2014) mukaan urheiluseuroissa harrastaminen saattaa olla liian kallista jopa kahdelle kolmesta suomalaisperheestä. tutkimuksen vertailuaineistosta selviää, että harrastuskustannukset olivat vuodesta 2001 vuoteen 2012 kasvaneet kaksin- tai kolminkertaisiksi (Puronaho 2014, 5).

Alunperin tutkielmani piti käsitellä liikunnan mahdollisia hyötyjä maahanmuuttajien kotouttamisessa. Tutustuttuani tarkemmin Helsingin NMKY:n (myöhemmin Namika) toimintaan työni muuttui pelkästä kotouttamiseen keskittyvästä tutkimuksesta yleisemmälle tasolle. Keskityn tutkimuksessani Namikan matalan kynnyksen liikuntaa tarjoavaan Yökoris-konseptiin. Tutkimuksen keskeisenä teemana on selvittää millaisia sosiaalisia pääomia Yökoris-toiminta työntekijöilleen tuottaa ja miten toimintaan osallistuvat pystyvät näitä pääomia elämässään hyödyntämään. Urheilu ja sen hyödyt integroitumisen välineenä on tunnustettu Euroopan neuvoston lausumassa, jonka mukaan urheilun edistäminen kaikille edesauttaa elämänlaadun paranemisessa, helpottaa sosiaalista integraatiota sekä myötävaikuttaa yhteenkuuluvuuden tunnetta erityisesti nuorten kohdalla (Walseth 2008). Walsethin (2008) mukaan tilanne käytännössä ei kuitenkaan ole näin yksinkertainen, sillä aina ei ymmärretä muita rakenteita, kuten eri sosiaaliluokkien asemaa, jotka saattavat estää osallistumisen urheiluun ja näin olla luomassa marginalisoitumista.

Vaikka tutkimukseni ei keskity puhtaasti maahanmuuttajiin, monikulttuurisuusnäkökulma pysyi mukana johtuen Yökoris-toimintaan osallistuvien nuorten taustasta. Yökoris-toiminnassa on mukana paljon maahanmuuttajia ja maahanmuuttajataustaisia ihmisiä. Yökoris suuntaa toimintaansa alueille, jossa helposti lähestyttävällä ja maksuttomalla toiminnalla on eniten kysyntää. Työ- ja elinkeinoministeriön vuonna 2014 julkaisemassa raportissa (Eronen ym. 2014) käy ilmi, että Suomen ulkopuolella syntyneiden ihmisten työllisyysaste oli 63,8 prosenttia ja työttömyysaste 14,2 prosenttia. Suomessa syntyneiden vastaavat luvut olivat 69,6 ja 7,5 prosenttia (Eronen ym. 2014, 16). Voidaankin nähdä, että maahanmuuttajaperheet ovat kantasuomalaisia perheitä useammin tilanteessa, jossa urheiluseuroissa harrastaminen on liian kallista. Hanna-Mari Maijalan (2014) tutkimusraportti liikunnan avulla tehdyistä kotouttamishankkeista tukee väitettä. Monissa hankkeissa maksuttomuus koettiin merkittäväksi tekijäksi kohderyhmän tavoittamisen kannalta. Raportin mukaan ”suhteellisen suuri osa Suomessa asuvista maahanmuuttajista on pienituloisia tai työttömiä. Erityisesti nuorten harrastamisen urheiluseurassa koettiin olevan liian kallista, etenkin jos perheessä oli useampia lapsia.” (Maijala 2014, 35.)

Tutkielmassani käsittelen urheiluseuran toimintaan osallistumista sosiaalisen pääoman monisyisen käsitteen kautta. Yökoris ei toimi normaalina pidetyn urheiluseuratoiminnan tapaan, joten tutkimuksen toimintakentän vuoksi tutkimukseni sijoittuikin sekä liikuntatieteen että nuorisotutkimuksen kentille, eikä sitä voida nähdä tutkimuksena perinteisestä urheiluseurasta. Yökoriksessa on kuitenkin sävyjä sekä urheiluseuratoiminnasta että uuden nuorisokulttuurin mukaisesta vähäisemmän organisoinnin toiminnasta. Tutkimuksen tavoitteena on antaa tietoa Namikalle sen toiminnan vaikutuksista, mutta myös yhteiskunnalle yleisemmin siitä, mitä matalan kynnyksen toiminnalla voidaan saavuttaa.

2 YÖKORIS-TOIMINTAMALLI

Pasi Koski (2010) on tutkimuksessaan havainnollistanut seuran käsitettä. Hänen luokittelussaan seura saattaa olla julkinen palvelu, tuotantolaitos, supermarket tai yhteisö. Helsingin NMKY on vuonna 1889 perustettu yleisseura, jonka päälaji on koripallo, mutta lajivalikoimasta löytyy myös kamppailulajeja. Perinteisesti yleisseurat on perustettu 1900-luvun alussa ja niissä harrastetaan kahta tai useampaa lajia (Szerovay 2015). Yökoris ei ole varsinainen yhdistys tai urheiluseura, mutta se toimii monella osin samankaltaisesti. Yökorista voikin kuvata seurana seuran sisällä. Sen vuoksi käytän tutkielmassani paljon yhdistysesimerkkejä sekä toimintamallin että teorian osalta, koska näen niissä paljon samankaltaisuuksia Yökoriksen toimintaan.

SLUn liikuntatutkimuksen (2010) mukaan nuoria osallistuu Suomessa seurojen toimintaan noin 400 000. SLU:n tutkimuksen (2010) mukaan seuroihin tullaan mukaan entistä nuorempina ja omaehtoisesta liikunnasta siirrytään yhä aikaisemmin organisoidun liikunnan pariin. Vastaavasti on syntynyt myös uusia muotoja liikkua, joihin Yökoris-toimintakin voidaan laskea, vaikka koripallo lajina onkin perinteisempi. Puhutaan ”nuorisokulttuurisesta liikkumisesta”, joihin usein luetaan skeittauksen ja skuuttauksen kaltaisia lajeja. (Szerovay 2015). Liikuntakulttuurin eriytyminen on tutkimuksen kannalta tärkeä teema, sillä Yökoris ei ole varsinaisesti perinteistä seuratoimintaa, vaikka Namikan alla toimiikin.

Yökoris-toimintamalli on saapunut Suomeen Saksasta, mutta malli on kopioitu pitkälti Yhdysvalloista. Suomessa Yökoris-toiminta käynnistyi vuonna 1998, kun Namikan nuorisosihteeri Ilpo Laitinen innostui konseptista ja toi sen Suomeen. Yksinkertaisten mallissa on kyse siitä, että nuorisotyöntekijä jalkautuu nuorten keskuuteen, eikä päinvastoin. Mallissa nuorisotyöntekijä menee musiikkilaitteiden kanssa nuorten pariin sinne, missä on pelit käynnissä tai muuta nuorten toimintaa. Konseptissa oleellisista on aikuisen läsnäolo nuorten parissa. Toiminta alkoi vuonna 1998 Kuutamokoripallo -nimisenä projektina VR:n makasiineilla. Toiminta järjestettiin aluksi iltaisin, josta juontaa myös vuonna 1999 käyttöön otettu nimi Yökoripallo, joka myöhemmin muutettiin Yökorikseksi. Alkuvuosina toimintaa pyöritettiin kesäisin Kaisaniemen puistossa, kunnes Yökorikselle löydettiin pysyvä toimipiste

Myllypuron Arena Centeristä. Alkuun toimintaa järjestettiin kiinteästi yhdessä paikassa. Vuonna 2007 siirryttiin nykyisen kaltaiseen kiertuemalliin. Syksyllä 2007 toiminta siirtyi ensin kiertävänä konseptina Helsingin eri nuorisotaloille ja kiertuemalli jaloistui vähitellen nykyisen kaltaiseksi toimintamalliksi, jossa toimintaa toteutetaan ympäri Pääkaupunkiseutua eri ulkokentillä.

Nykyisin toimintaa järjestetään kesäisin 4–7 paikassa kerrallaan ja yhteensä toimintapaikkoja oli vuonna 2017 noin 50. Yökoriksen toiminta-alueet ovat pääasiassa Itä-Helsingissä, mutta paikkoja on myös Vantaalla ja Espoossa. Toimintaa pyritään ohjamaan alueille, missä matalan kynnyksen osallistumiselle on eniten tarvetta. Tämän vuoksi niin sanotut kantasuomalaisten asuttamat kaupunginosat kuten Pakila eivät kuulu toiminnan peittoon. Iso osa toimintaan osallistuvista nuorista on maahanmuuttajataustaisia ja tämän vuoksi toiminta keskittyy alueille, missä heitä eniten asuu ja on mahdollista tavoittaa. Yökoris-nimi juontaa juurensa toiminnan alkuajoista, jolloin pelit järjestettiin iltaisin. Nykyään toiminta kuitenkin keskittyy päiväsaikoihin, mutta nimi on pidetty, koska sillä on olemassa jo tietty tunnettuus potentiaalisen kohderyhmän parissa.

Yökoris-konseptia tutkiessa hyvänä esimerkkinä on Zygmunt Baumanin notkean modernin käsite. Sen mukaan yksilöiden kontaktit ovat nykyisin hyvin yksilöllisiä ja globaaleja. Ne, joilla on erilaisia pääomia käytössään, voivat hyödyntää niitä eri tavoin. (Itkonen & Laine 2015.) Tämä on arkipäiväistä nykyisessä liikuntakulttuurissamme, mutta alleviivaa vahvasti myös Yökoris-toimintaa, jossa osallistujat ja työntekijät ovat jo alkujaan mukana erilaisista etnisistä taustoista.

Yökoriksen yksi tavoite on toimia eräänlaisena rasismiin vastaisena viestintänä sen tapahtumien kautta. Yökoriksella oli vielä vuonna 2016 kesällä päivittäin paikka Helsingin Kansalaistorilla ennen kuin siitä jouduttiin väistymään rakennushankkeiden takia. Keskeisillä paikoilla tapahtuva toiminta on hyvää mainosta Yökorikselle, mutta sillä pyritään välittämään myös sanomaa monikulttuurisesta yhteisöstä, jossa eri taustoista tulevat ihmiset ovat kokoontuneet yhteen pelaamaan ja viettämään aikaa.

Monikulttuurisuus ja kansainvälisyys eivät näyttäytyä Namikan ja Yökoriksen toiminnassa pelkästään monikulttuurisena työyhteisönä. Tällä hetkellä Yökoris on mukana tuomassa sisällöistä osaamista Libanonissa järjestettävässä 840 Bridges -projektissa. Projektin tarkoituksena on antaa 840 nuorelle ammatillinen koulutus, mutta myös luoda tietoisuutta siitä, miten liikuntaa on mahdollista käyttää yhteisöihin rakennettavan harmonian välineenä. Yökoriksen parissa olevilla nuorilla on mahdollista osallistua myös muihin ulkomailla tapahtuviin leireihin ja koulutuksiin, joita järjestetään tasaisesti. Vuoden 2017 kesällä kuusi Yökoriksessa työskennellyttä nuorta oli Unkarissa viikon kansainvälisellä leirillä.

Robert Putnam (2000) piti omassa tutkimuksessaan kansalaistoimintaa tärkeänä sosiaalisen pääoman kannalta. Putnam tarkoittaa tällä toimintaa, jossa ihmiset toteuttavat yhdessä ja vapaaehtoisesti toisten ihmisten kanssa erilaisia aktiviteetteja, jotka tähtäävät samansuuntaisiin tavoitteisiin. Vahvoiksi kansalaisyhteiskunniksi hän nostaa yhteiskuntia, joissa kansalaistoiminnoilla on vahva asema asioiden organisoinnissa. (Putnam 2000.) Itkonen (2015) jaottelee kansalaistoiminnan viiteen kauteen, joista Yökoris-toiminta sijoittuu viimeiseen, 1990-luvulta alkaneeseen pirstoutuneen kansalaistoiminnan kauteen.

Kuten kansalaistoiminnassa, myös liikuntakulttuurissa on nähtävissä erilaisia toiminnan kausia (Itkonen 2015). Yökoris sijoittuu ajallisesti ja toimintansa perusteella eriytyneen toiminnan kaudelle, jonka katsotaan alkaneen 1980-luvulla. Liikuntakulttuurin kausia ei voi merkitä aikajanelle tarkasti johtuen sen eriaikaisesta tapahtumisesta eri puolilla maamme (Itkonen 2015). Vaikka Yökoris ei ole oma rekisteröitynyt yhdistys, se toimii kuitenkin hyvin itsenäisesti Namikan sisällä ja siksi sen voi katsoa toimintamallinsa ja perustamisajankohtansa takia kuuluvan nimenomaan eriytyneen liikuntakulttuurin tuotteeksi. Kuten Itkonen (2015) toteaa, huomattava osa uusista yhteisöistä ei ole organisoitunut rekisteröidyksi yhteisöksi.

1990-luvulta alkaneella ja 2000-luvulla jatkuneella pirstoutuneen kansalaistoiminnan kaudella keinovalikoima pirstoutui verrattuna aiempiin kausiin. Se vaikutti etenkin julkishallinnon ja kansalaistoimijoiden välisiin suhteisiin, joissa siirryttiin yhä enemmän hankkeisiin ja projekteihin. Tämänkaltaiset muutokset ovat lisänneet sisäistä elävyyttä toimijakentässä ja

luonut trendiä, jossa huomattavan iso osa järjestöistä liittyy ihmisten vapaa-aikaan. (Itkonen 2015.) Myös kansainvälisyys ja erilaiset elämäntyylijärjestöt ovat lisääntyneet.

Yhdistystoiminta risteyyt eri kentillä nykyään yhä useammin sekä julkisen sektorin että yritysmaailman kanssa. Välillä on vaikea erottaa, missä menee raja yksityisten sosiaalisten verkostojen ja yhdistysverkostojen välillä. (Kaunismaa 2000.)

Yökoriksen toiminta on muuttunut 20 vuoden aikana erityisesti resursseiltaan. Kymmenen vuotta sitten Opetus- ja kulttuuriministeriö alkoi jakaa rahaa kotouttamisen edistämiseen liikunnan avulla ja Yökoris oli yksi tuensaajista. Toinen merkittävä rahoituksen kasvu tapahtui samoihin aikoihin 2008–2009, kun Raha-automaattiyhdistyksen avustuksia hallinnoiva Stea myönsi toimintaan avustuksia. Iso pakolaisvirta 2014–2015 oli toinen avustuksia merkittävästi kasvattanut ajanjakso. Tällöin Yökoris-toimintaa järjestettiin myös vastaanottokeskuksissa, mutta hyvin pian toiminta pyrittiin organisoimaan siten, että vastaanottokeskusten asiakkaiden oli mahdollista osallistua toimintaan normaalisti muiden osallistujien mukana. Tarkoituksena oli luoda kohtaamisia muidenkin kuin toisten pakolaisten kanssa. Hanna-Mari Maijalan (2014) tutkimuksessa selvitettiin liikunnan avulla toteutettuja kotoutumishankkeita. Tutkimuksen mukaan maahanmuuttajille suunnatut erityiset ryhmät olisi nähtävä ponnahduslautoina ja välivaiheina ennen siirtymistä varsinaiseen toimintaan (Maijala 2014, 3). Näin toimittiin myös Yökoriksen parissa. Kotouttaminen ei myöskään ole varsinaisesti näkynyt toiminnan sisällöissä, mutta se on näkynyt osallistujissa.

Yökoris-toiminta saa tällä hetkellä kohdennettua toiminta-avustusta (ak-avustus), jota myönnetään vakiintuneelle toiminnalle. Tämä tarkoittaa käytännössä varmempaa jatkuvuutta avustusten saamiseen ja näin olleen toiminnan jatkuvuuteen ja kehittämiseen. Myös Helsingin kaupunki tukee toimintaa, samoin Namika pieneltä osin. Käytännössä rahoitus Yökorikseen tulee kuitenkin Namikan ulkopuolelta erilaisina toiminta-avustuksina.

Yökoriksessa liikunta on ennen kaikkea väline, ei itsetarkoitus. Toimintaan osallistujilla on hyvin erilaisia motiiveja olla mukana Yökoriksessa. Osalle se on matalan kynnyksen urheilu ja pelaaminen, toisille osallistumisella voi olla muita merkityksiä. Namikan kannalta tärkeää on tarjota yhteisö, joka ottaa vastaan sekä paikka, mihin on helppo tulla mistä lähtökohdista

tahansa. Yökoriksen tavoitteena on toimia sisäänheittäjänä Namikan muihin prosesseihin, kuten työpajatoimintaan, etsivään nuorisotyöhön ja työllistymistä tukevaan *Toiminnan avulla työelämään* -konseptiin. Kun nuoret saadaan Yökoriksen toiminnan piiriin, joko työntekijöinä tai tapahtumiin osallistuvina, heitä on sen jälkeen helpompi auttaa ja tukea heidän omien tarpeidensa mukaan. Yökoris on ennen kaikkea matalan kynnyksen liikunnan mahdollistava konsepti, mutta sen avulla on mahdollista tarjota nuorille myös syvempää tukea heidän arjessaan.

Muutos ja kentän eriytyminen heijastuvat seurojen ja yhteisöjen toimintaan. Painopisteiksi pelkän kilpaurheilun sijaan ovat nousseet kuntoliikunta, terveysliikunta, lasten ja nuorten liikunta sekä erityisliikunta. (Szerovay 2015.) Liikunta- ja nuorisokulttuurissa on meneillään muutos toimintatavoissa, joissa nuorison liikkuminen, toimijoiden roolit ja tekemisen normit eivät ole enää samankaltaisia aikuisjohtoisten urheiluorganisaatioiden kanssa (Itkonen & Laine 2015).

Yökoris-toiminta on laajentunut vuoden 2017 aikana joukkuetoimintaan. Vuoden 2017 alusta aloitti pojille suunnattu Yökoris Knights -joukkue, joka osallistui kaudella 2017–2018 Koripalloliiton sarjaan. Knights tarjoaa mahdollisuuden joukkuetoimintaan matalammalla kynnyksellä; joukkue harjoittelee Namikan muiden joukkueiden käyttämättä jääneillä vuoroilla sekä kaupungin tarjoamilla ilmaisilla vuoroilla. Keväällä 2018 perustettiin tyttöjen vastaava joukkue. Pelaajat ovat pääasiassa tulleet Yökoriksen muiden tapahtumien kautta mukaan, ja tarkoituksena on tarjota tässäkin helppo tapa osallistua toimintaan niille, kenelle se ei välttämättä muuten olisi mahdollista harrastuskustannusten tai muiden syiden takia. Juniorijoukkueiden lisäksi Yökoris-nimen alla pelaa kolme miesten joukkuetta sekä yksi naisten joukkue.

Urheilullis-suoritukselliset

Julkisuus-markkinallinen
Kilpailullis-kasvatuksellinen
Liikunnallis-harrastuksellinen

Sosio-kulttuuriset

Alueellis-liikunnallinen
Yhteisöllis-elämyksellinen
Kasvatuksellis-sosiaalinen

KUVIO 1. Suomalaiset urheiluseuratyyppit. (Itkonen 1996, 90;2000)

Yökoris jakautuu edellä olevaan luokitteluun (kuvio 1) erittäin laajasti eikä sen voida katsoa edustavan vain yhtä tiettyä tyyppiä. Yökoriksen pääajatus voidaan kuitenkin sijoittaa sosio-kulttuurisen jaon alle, sillä sen motivaatioperusta löytyy muualta kuin kilpailumenestykseen tähtäämisestä. Yökoriksen osallistujista syntyneet Yökoris ja Yökoris Knights -joukkueet voidaan laskea kuitenkin liikunnallis-harrastuksellisiin toimintoihin, mutta niiden pääpainona on lähinnä antaa harrastusmahdollisuuksia koripallon parissa matalin kustannuksin. Muuten Yökoris-toiminta on liikuntaa, joka kokoaa alueiden nuoria liikunnan, yleensä koripallon, pariin pelaamaan ja viettämään aikaa. Ydintoiminnan tavoite osuu hyvin yksin alueellis-liikunnallisen typologian kanssa. Namikasta kokonaisuutena voi sanoa, että se ei edusta selvärajaisesti vain yhtä osa-aluetta, vaan jakautuu käytännössä lähes kaikille typologian alueille.

Yökoris työllistää ympärivuotisesti kahta henkilöä, joiden painotus työajasta Yökorikseen toisella on noin 30 prosenttia ja toisella noin 80 prosenttia. Kesätyöntekijöitä Yökoriksessa oli vuonna 2017 noin 60. Tekemisen ja tuen kohteena ovat niin kesätyöntekijät kuin toimintaan muuten osallistuvat nuoretkin. Monille Yökoris on ensimmäinen kesätyöpaikka ja se tarjoaa melko helpon tavan työllistyä eri taustoista oleville nuorille. Namikan mukaan vähempikin määrä työntekijöitä riittäisi, mutta Namika on halunnut tukea mahdollisimman monien

työllistymisistä. Kesätöihin palkatut nuoret ovat linkki omiin yhteisöihinsä ja heidän kauttaan toiminnan piiriin on mahdollista saada enemmän nuoria. Tällä tavoin nuoret ovat toiminnan markkinointihenkilöitä samalla kun työskentelevät Yökoriksessa.

Yökoris on vakiintunut konsepti. Tulevaisuudessa kasvun ja toiminnan rajat liittyvät hyvin pitkälti rahoitukseen. Tällä hetkellä tietty toiminnan perustaso on olemassa ja viime vuosina toimintaan on saatu syvyyttä. Jos uusia rahoitusmuotoja ilmenee, toimintaa on mahdollista järjestää isommalle joukolle ja näin tarjota enemmän tukea. Namikan kannalta haaste on toimintojen linkittyminen ja miten mahdollisimman monelle pystytään tarjoamaan tarvittava tuki. Yksilön kannalta ei ole niinkään väliä, mistä tuki tulee, mutta organisaatiolle tuen tarjoaminen on jatkuva haaste. Tilanne on kuitenkin parantunut, koska rahoitus tukevien toimintojen välillä on saatu selkeämmäksi ja toiminnot Namikan sisällä ovat linkittyneet entistä paremmin keskenään.

Koska toimintaan tullaan hyvin erilaisilla motiiveilla, sen vaikutusta ja vaikuttavuutta on hankala arvioida. Tähän kysymykseen tutkimukseni pyrkii vastaamaan työntekijöiden kohdalta. Vuosittain Yökoriksen tapahtumissa on noin 30 000 käyntikertaa ja kävijöitä arviolta noin 4000–5000. Pyrkimyksenä on tavoittaa ihmisiä, jotka käyvät tapahtumissa useammin ja näin ”sitoutuvat” toimintaan. Tähän sitoutuneiden määritelmään lasketaan kuuluvaksi noin 1500 ihmistä. Näille henkilöille toiminnalla on merkitystä, mutta vielä huomattavasti pienempi on se joukko, jolle on mahdollista tarjota syvempää tukea. Namikan mukaan tästä aktiivisesti toimintaan osallistuvien joukosta iso osa on potentiaalisesti syrjäytymisvaarassa.

Liikuntakulttuuri perustuu Suomessa edelleen pitkälti vapaaehtoisten järjestöjen ja kansalaissektorin toimintaan ja suurin osa seuroista toimiikin vapaaehtoisvoimin. Toisaalta seuroilla on eriasteisia yhteyksiä myös julkisen ja yksityisen sektorin toimijoihin. Seurat saattavat toimia yksityisellä sektorilla ammattilaisjoukkueena tai käyttää tietyissä seuratoiminnoissa yksityisen sektorin palveluita sekä käyttää julkisen sektorin ylläpitämiä harjoituspaikkoja. Seuroilla on kaiken kaikkiaan iso merkitys suomalaisessa liikuntakulttuurissa; ne muodostavat sosiaalisen verkoston, jonka kautta eri lajien pariin

päädytään. Seurat ovat myös merkittävässä osassa ylläpitämässä ja luomassa liikuntakulttuuria. (Szerovay 2015.)

Suomessa kansalaisaktiivisuus on perinteisesti ollut korkeaa. Edelleen, Euroopan mittapuulla tarkasteltuna, se on hyvällä tasolla. Suomessa urheilun parissa vapaaehtoisina toimii noin 60 henkilöä 1000 ihmistä kohti, kun vastaavat luku Ruotsissa ja Tanskassa on 50, Ranskassa ja Iso-Britanniassa 26. (Coalter 2007.) Vapaaehtoistoiminnan kenttä on laaja ja hyvin heterogeeninen. Sen vuoksi otos yhteen seuraan ei ole kokonaiskuvan kannalta edustava, jos halutaan yleistyksiä. Tutkimukseni on enemmän tapaustutkimus Yökoriksesta, joka on konseptina poikkeava verrattuna perinteisiksi ymmärrettyihin urheiluseuroihin. Tarkoituksena on kuitenkin saada selville, millaisia sosiaalisia pääomia osallistuminen erilaiseen yhteisölliseen toimintaan ihmisille antaa. Ovatko ne enemmän Putnamin kuvaamia demokratiaan, moraalisiin normeihin ja kansalaishyveisiin liittyviä vai Colemanin tutkimuksissa todettuja pragmaattisempia lähestymistapoja, kuten halu oppia uusia taitoja.

Yökoris-konseptina on osa yleistä kehityssuuntaa, jossa yhteistyötä tehdään yksityisen ja julkisen sektorin välillä. Vastaavaksi esimerkiksi Szerovay (2015) nimeää ”Kaikki pelissä liikunta- ja futiskerhon”, jonka tavoitteena oli tarjota nuorille ilmaista liikuntaa kouluajan ulkopuolella. Projektissa olivat mukana Opetus- ja kulttuuriministeriö, kunnat sekä jalkapallon piirit ja seurat (Szerovay 2015).

Liikunta- ja urheiluseurat ovat merkittävässä osassa suomalaisessa liikuntakulttuurissa. Kuten koko yhteiskunta, myös seurat ovat uudella vuosituhanella erilaisten haasteiden edessä. Kolmannen sektorin toiminta voi paikata muiden sektoreiden toimintojen epäonnistumisia ja olla tuottamassa palveluja ilman paineita taloudellisesta voitosta. Suomessa kolmas sektori on usein erittäin tiiviissä kytköksessä julkiseen sektoriin, sillä kolmannen sektorin rahoituksesta iso osa tulee julkiselta sektorilta. Lisäksi yhteistyö näiden välillä on muutenkin usein tiivistä. Järjestöt, seurat ja säätiöt pystyvät tulevaisuudessa myös luomaan työpaikkoja, jotka eivät syntyisi markkinaperusteisesti. (Kaunismaa 2000.)

Yökoris ja siihen linkittyvä Namikan verkosto on toiminnoiltaan laaja yhteisö, joka tarjoaa erilaisia mahdollisuuksia eri lähtökohdista tuleville nuorille. Tutkimuksessani pyrin

selvittämään, minkälainen vaikuttavuus toiminnalla on siihen palkattujen kesätyöläisten parissa ja onko heidän mahdollista hyötyä sen tuottamasta sosiaalisesta pääomasta.

3 TUTKIMUKSEN TEOREETTIS-METODOGISET LÄHTÖKOHDAT JA TUTKIMUSKYSYMYKSET

3.1 Sosiaalinen pääoma

Sosiaalisen pääoman käsitettä on alettu käyttää enemmän sitä mukaa kun aineettomia pääomia on vertailtu aineellisten tapaan. Pääomat on ymmärretty yksilön voimavaroina ja sosiaalisen pääoman lisäksi muun muassa kulttuurisen pääoman ja osaamispääoman termit ovat olleet keskusteluissa. Käsitettä on käytetty jo 1800-luvulla, mutta se vakiintui vasta 1980-luvulla. Käsitteen määrittelyssä on selvästi nähtävillä erot eurooppalaisen ja amerikkalaisen koulukunnan välillä. (Ruuskanen 2015.) Ranskalaiselle Pierre Bourdieulle sosiaalinen pääoma näyttäytyi yksilöiden ja ryhmien välisinä verkostoina, joista on saatavissa irti erilaisia resursseja pitkällä tai lyhyellä aikavälillä. Yhdysvaltalainen James Coleman käytti käsitettä etenkin sosiaalisten suhdeverkostojen ymmärtämiseen ja toi keskusteluun yksilölähtöisemmän näkökulman. Colemanin koulumaailmaan sijoittuneissa tutkimuksissa tärkeässä osassa olivat vuorovaikutuksen kiinteys ja perheyhteisöt. (Ilmonen 2000.) Colemanin tutkimukset olivat tärkeä tekijä käsitteen vakiintumisessa 1990-luvulla ja suhdeverkostoja analysoineet tutkimukset lisääntyivät. Suhdeverkostoja tutkineista merkittävimpiä lienevät Ronald Burt ja Nan Lin. Bourdieun ja Colemanin ohella merkittävin sosiaalisen pääoman teoreetikko on ollut yhdysvaltalainen Robert Putnam, joka on sosiaalisen pääoman avulla pyrkinyt selittämään yhteiskunnan toimintakykyä. Putnamin tutkimusten keskeisiä teemoja ovat olleet demokratian toimivuus, hyvä hallinto ja taloudellinen toimintakyky. (Ruuskanen 2015.)

Tutkimuksessani nojaan pitkälti näiden viiden keskeisen teoreetikon tutkimuksiin. Pääasiassa tutkimukseni keskittyy sosiaalisen pääoman näkökulmaan yksityisenä hyödykkeenä, mutta pyrin myös avaamaan käsitettä siitä kulmasta, missä se koetaan enemmän julkiseksi hyödykkeeksi. Esittelen käsitteen historiaa ja pyrin muodostamaan moniulotteisesta käsitteestä tutkimustani tukevan viitekehyksen. Lisäksi käyn läpi erityispiirteitä, mitä tulisi ottaa huomioon, kun sosiaalisen pääoman tutkimusta tehdään nuorten parissa.

Max Weber nosti 1930-luvulla esille keskeisen elementin sosiaalisen pääoman luonteesta. Weber käytti esimerkkinä kapitalismin alkuvaiheen amerikkalaisia liikemiehiä, joille oli tärkeä kuulua jonkinlaisiin yhdistyksiin osoittaakseen oma luotettavuutensa. Yhdistykset toimivat erilaisina sosiaalisina verkostoina, jotka tarjosivat tietyn liiketoimintaedun, mutta ylläpitivät myös rehellisyyttä suosivaa normistoa ja takasivat jäsenten luottokelpoisuuden ja yleisen luotettavuuden. (Ruuskanen 2007.) Tärkeä sosiaalisen pääoman alkuvaiheen teoreetikko oli amerikkalainen Mark Granovetter, jonka tutkimuksissa pureuduttiin verkostojen kykyyn välittää informaatiota ja sitä kautta synnyttää luottamusta toimijoiden välillä. Hänen mukaansa vähemmän ylläpidetyt ”heikot” sosiaaliset siteet olivat hyödyllisiä kanavia tiedonkulkuun lisäten samalla mahdollisuuksia yhteistyöhön. Vastaavasti vahvat ja tiiviimmin ylläpidetyt siteet lisäsivät yhteenkuuluvuutta ja luottamusta. Tiiviissä yhteisöissä tieto väärinkäytöksistä leviää helposti ja nopeasti ja on näin omiaan pitämään yllä luottamusta ja joskus tiukkojakin käyttäytymisnormeja. Granovetter korostaa, että ihmiset eivät tee valintoja sosiaalisesta toimintaympäristöstään riippumatta, vaan toiminta linkittyy aina sosiaalisiin suhteisiin. (Granovetter 1973.)

Sosiaalista pääomaa ei ole saatavilla vain sosiaalisena pääomana. Se on ikään kuin oheistuote, jota syntyy esimerkiksi osallistumalla yhdistystoimintaan. Yhdistystoiminta taas nähdään sosiaalisen pääoman ruumiillistumana. Tästä dilemmasta johtuen on välillä hankalaa erottaa sosiaalisen pääoman tuotokset sen lähteistä. (Ilmonen 2000.) Sosiaalisesta pääomasta keskusteltaessa on 2000-luvulla nostettu yleensä esiin sen positiivinen yhteiskunnallinen merkitys. Samanaikaisesti keskusteluissa on tiedostettu yhteiskunnan muutos, toisaalta yhteiskunnan yksilöllistyminen ja siitä aiheutuva sosiaalisen pääoman rapautuminen. Yksilöllistymiskehitykseen on merkittävästi vaikuttanut työmarkkinoiden muutos, jossa työurat ovat yksilöllistyneet samalla kun työajat ovat eriytyneet alueellisen liikkuvuuden lisääntyessä. Näistä syistä johtuen monet instituutiot tai yhteisöt, jotka ovat perinteisesti ylläpitäneet yhteisöllisyyttä, ovat menettäneet rooliaan. Esimerkkeinä näistä ovat perhe-, asuin- ja työyhteisöt, joita on totuttu pitämään melko pysyvinä. (Ruuskanen 2007.)

Työmarkkinoiden muutos, julkisen sektorin rahoituskriisi ja kilpailukykyä korostava poliittinen ilmapiiri ovat olleet myötävaikuttamassa lähiyhteisöjen tuen merkityksen

kasvamiseen. (Ruuskanen 2007.) Etenkin tämän tutkimuksen kannalta tärkeää on kolmannen sektorin merkityksen kasvu julkissektorin hyvinvointipalvelujen täydentäjänä. Toinen tärkeä aspekti tutkimuksen kannalta on kansalaistoiminnan ymmärtäminen demokratian keskeiseksi kivijalaksi.

3.1.1 Sosiaalinen pääoma yksityisenä hyödykkeenä

Yksilöhyödykkeeksi sosiaalisen pääoman sen merkittävistä tutkijoista kokevat ensisijaisesti Ronald Burt ja Nan Lin. Burtin teorian keskeisenä lähtökohtana on yksilöiden välinen rationaalinen kilpailu, joissa eri yksilöillä on tietty määrä resursseja, joihin voidaan lukea eri pääoman lajit sosiaalinen pääoma mukaan luettuna. Burt kokee sosiaalisen pääoman voimavarana, joka on yksilön käytössä ja parantaa hänen asemaansa yksilöiden välisessä kilpailussa. Sosiaalinen pääoma näyttäytyy ennen kaikkea verkostoina. (Ruuskanen 2007.) Nicholsonin ja Hoyen (2008) mukaan ihmiset, joilla on enemmän verkostoja omissa yhteisöissään, voivat paremmin sekä henkisesti että fyysisesti. Hyvinvoinnin kannalta he korostavat ihmisten tuntemisen merkitystä. Tärkeää on, kenet tuntee ja miten keskeisessä verkostoasemassa yksilö on. (Nicholson & Hoyer 2008.) Näin mahdollisuudet kilpailussa paranevat, koska keskeisissä verkostoasemissa olevilla toimijoilla on käytössä enemmän informaatiota sekä lisäksi mahdollisuus kontrolloida muiden mahdollisuutta saada informaatiota (Ruuskanen 2007).

Oletus sosiaalisesta pääomasta yksityisenä hyödykkeenä on varsin yksinkertainen; investoiminen sosiaaliin suhteisiin tarkoituksena saada hyötyä takaisin. Yksilöt kytkevät vuorovaikutuksen ja verkostoitumisen hyödyn tuottamiseen. Yleisesti voidaan tarjota neljä elementtiä, miten resurssit sosiaalisissa verkostoissa tehostavat toimenpiteiden lopputulemaa. Ensimmäinen elementti on informaatio. Koska yksilöiden välistä kilpailua käydään epätäydellisillä markkinoilla, sosiaaliset siteet tiettyihin tärkeisiin ryhmiin tai yksilöihin voivat tuottaa yksilölle hyödyllistä tietoa eri mahdollisuuksista, esimerkkinä työmarkkinat. Työmarkkinoilla informaatiosta voivat hyötyä sekä organisaatiot että työntekijät. Se voi

toisaalta hyödyttää työnantajaa rekrytoinnissa tunnistamalla informaation kautta työntekijöitä, jotka muuten jäisivät huomaamatta. (Lin, Cook & Burt 2001, 6–7.)

Työntekijöille hyöty näyttäytyy etenkin uusina työmahdollisuuksina. Toinen Lin ym. (2001) esiin nostama elementti on vaikuttavuus. Verkostot, ja etenkin siteet tärkeisiin henkilöihin, luovat mahdollisuuksia, jotka muuten saattaisivat jäädä verkoston aukkoihin. Kolmas sosiaalisten siteiden luoma resurssi liittyy sosiaalisiin suosituksiin, jotka refleктоivat yksilön pääsyä resursseihin sosiaalisten verkostojen kautta ja näin lisäävät yksilön sosiaalista pääomaa. Tästä käytetään termiä sosiaalinen uskottavuus. Auttamalla yksilöä esimerkiksi työllistymään, organisaatio voi lisätä yksilön pääomaa. Neljänneksi, sosiaalisten suhteiden oletetaan lisäävän identiteettiä ja huomiota. Tätä elementtiä kutsutaan vahvistamiseksi. Yksilön kuuluminen sosiaaliseen ryhmään, joka jakaa samankaltaisia intressejä ja kiinnostuksen kohteita, ei ainoastaan luo emotionaalista tukea, vaan antaa eräänlaisen julkisen tunnustuksen yksilön vaatimukselle resursseista. Nämä neljä elementtiä, informaatio, vaikuttavuus, sosiaalinen uskottavuus ja vahvistaminen, ovat tekijöitä, joilla voidaan selittää sosiaalista pääomaa verrattuna rahalliseen pääomaan tai muihin pääoman lajeihin. (Lin ym. 2001, 6–7.)

Myös Coleman (1988) pitää sosiaalista pääomaa yksilön resurssina. Hän tarkasteli sosiaalista pääomaa erityisesti perhepiirissä. Sosiaalisen pääoman lisäksi tutkimuksissa tulee esiin perheen taloudellinen pääoma sekä inhimillinen pääoma, joka viittaa enemmän vanhempien koulutustasoon ja taloudellisiin taustoihin (Coleman 1988). Tämän tutkimuksen kannalta Colemanin tutkimuksissa oleellisinta on kuitenkin sosiaalisen pääoman ulottuvuus. Coleman (1988) tunnistaa sosiaalisesta pääomasta kaksi ulottuvuutta; verkostot sosiaalisena rakenteena ja yksilön kyvyn saada hyötyä itselleen näiden rakenteiden kautta. Colemanin mukaan sosiaalinen pääoma toimii yksilöllä voimavarana, josta on mahdollista hyötyä. Lisäksi hän alleviivaa muita sosiaalisen pääoman hyötyjä, kuten luottamuksen oletuksen ja siihen sitoutumisen sekä normien ja arvojen vakiintuminen suhteissa. (Coleman 1988.)

Colemanin (1988) tutkimuksissa korostuu vahvasti yksilön sosiaalisten verkostojen vaikutus sosiaaliseen pääomaan. Esille nousee myös niiden muuttuminen; sosiaalinen pääoma on

epästabiili rakenne, joka muuttuu ajan kuluessa. Coleman ei myöskään rajannut sosiaalista pääomaa tietyn väestöryhmän etuoikeudeksi, vaan hänen mukaansa sitä esiintyy erilaisissa olosuhteissa erilaisten väestöryhmien keskuudessa. Sosiaalisen pääoman lisääntymisellä on hyödyllisiä seurauksia, kuten parempi kommunikaatio. (Coleman 1988.) Koulumaailmaa koskevissa tutkimuksissa saatiin tuloksia, joissa sosiaalisen pääoman lisääntyminen paransi myös oppimistuloksia (Schaefer-McDaniel 2004).

Colemanin teoriat lähtevät sinänsä samasta valintamahdollisuuksien optimoinnista kuin Burtin ja Lininkin. Coleman näkee asiassa kuitenkin myös tason, jossa tiiviit verkostot ylläpitävät yhteisöjen normeja ja luottamusta, mikä hyödyttää koko yhteisöä ja lisää sen toimintakykyä. Colemanille sosiaalisella pääomalla on kolme muotoa. Ensiksi, velvoite toimia vastavuoroisesti. Velvoite liittyy sosiaaliseen rakenteeseen, jossa vastavuoroisuuden velvoitetta ylläpidetään luottamuksen avulla. Luottamus syntyy velvoitteesta, jossa palveluksen tehdessään voi odottaa saavansa vastapalveluksen tulevaisuudessa. Toinen Colemanin sosiaalisen pääoman ilmenemismuoto on informaation kulku. Verkostot toimivat edullisina informaatiokanavina, jotka helpottavat ihmisten päätöksentekoa. Yksilön on helpompaa toteuttaa omia tavoitteitaan, mitä enemmän hänellä on omien intressien kannalta hyödyllisiä kontakteja ihmisiin, joilla on merkittävää tietoa. Kolmantena Coleman nostaa esiin normit. Tärkeitä ovat etenkin normit, jotka lyhyellä aikavälillä johtavat oman edun tavoittelusta luopumiseen yhteisen edun nimissä. Näistä kolmesta ilmenemismuodosta luottamuksen ja normien ylläpito mahdollistuu vain sillä, että näiden rikkomisesta seuraa sanktioita. Yhteisön verkostojen on oltava tiiviitä, josta Coleman käyttää termiä sulkeuma (social closure). Kun tiiviissä verkostossa joku laiminlyö luottamusta tai normeja, tieto leviää nopeasti ja väärin toimivalle henkilölle voidaan määrätä sanktioita. (Coleman 1988; Ruuskanen 2007.)

Coleman (1988) korostaa miten yksilöt voivat käyttää sosiaalisesta rakenteesta kumpuavia resursseja parantaakseen mahdollisuuksiaan. Hän nojautuu etenkin luottamukseen, normeihin, auktoriteetteihin, sanktioihin ja sulkeumiin ajattelussaan sosiaalisen pääoman muodoista. Coleman keskittyy omissa tutkimuksissaan kuitenkin enemmän vuorovaikutusten lukumäärään kuin laatuun. (Coleman 1988.) Myös seikka, miten eri sukupuolet, etniset

ryhmät tai kulttuurit ymmärtävät sosiaalisen pääoman, on monissa tutkimuksissa sivuutettu (Schaefer-McDaniel 2004). Kaikki näistä kysymyksistä ovat tärkeitä ulottuvuuksia omassa tutkimuksessani, joka keskittyy vahvasti monikulttuuriselle vyöhykkeelle.

Luottamuksesta puhuttaessa voidaan nostaa esiin pakotetun luottamuksen käsite. Tällä viitataan yhteisön tiiviisiin sosiaalisiin siteisiin, jotka kontrolloivat yhteisön yksilöiden toimintaa. Ajattelu perustuu sanktioihin, kuten maineen menettämiseen ja yhteisöstä ulossulkemiseen. Kontrollimahdollisuus on erityisen merkittävä suljetuissa yhteisöissä, joissa sulkeutuneisuus lisää kontrollimahdollisuuksia. (Portes & Sensenbrenner 1993.)

Myös Pierre Bourdieulle (1986) sosiaalinen pääoma koostuu verkostoista ja yhteyksistä. Kontaktit ja jäsenyydet ryhmässä, kuten Yökoriksessa, voidaan mieltää itseasiälliseksi tai mahdolliseksi väyläksi päästä käsiksi resursseihin samalla, kun ne tarjoavat nuorille erilaista tukea. Seurallisuus, yhteisöllisyys ja verkostoihin kuuluminen antavat ymmärrystä siitä, miten verkostot ovat muodostuneet ja miten ne toimivat. Bourdieun (1986) perspektiivin mukaan sosiaalinen pääoma on eliitin hyödyke, jota uusinnetaan eliitin omassa verkostossa. Jäsenyys verkostoihin perustuu tiukkaan rajaamiseen; perheeseen, titteliin, säätyluokkaan (Bourdieu 1986). Bourdieun (1984) mukaan merkittävin luokka-asemia erottava tekijä on yksilöllä käytössä olevien pääomien määrä eli toisin sanottuna se, kuinka paljon taloudellista, kulttuurista ja sosiaalista pääomaa on. Sosiaalisen pääoman vahvuus voidaan määrittellä yhdistämällä ryhmän tai verkoston koko ja jäsenten hallussa olevan pääoman määrä. Tämä määritelmä on kuitenkin mielekäs vain siinä tapauksessa, jos voidaan olettaa kaikkien jäsenten ylläpitävän vahvaa vastavuoroisuutta verkostossaan. Näkökulma ei myöskään ota huomioon siteiden vahvuutta verkostossa. Verkoston sulkeutuneisuus ulkopuolelle ja avoimuus sisälle ovat keskeisiä periaatteita. (Morrow 1999.) Coleman ei uskonut vastaavanlaiseen luokkajakoon. Kuitenkin myös hän näki verkostojen sulkeumat sosiaalisen pääoman hyötyinä, koska sulkeumat olivat omiaan ylläpitämään ja parantamaan luottamusta, normeja, auktoriteetteja ja sanktioita. Nämä kiinteytyneet voimat saattoivat varmistaa, että yksilöt pystyivät mobilisoimaan verkoston resurssit. (Lin ym. 2001, 8–10.)

Asiaa voidaan kuitenkin lähestyä eri kulmasta. Huomion kiinnittäminen pelkästään tiheisiin tai sulkeutuneisiin verkostoihin antaa liian kapea-alaisen ja vaillinaisen kuvan sosiaalisesta pääomasta. Tärkeitä ovat yhdistävät verkostot, jotka helpottavat tiedon ja vaikuttamisen virtoja. Pitämällä suljettuja tai tiheitä verkostoja sosiaalisen pääoman edellytyksenä tulee unohtaneeksi heikkojen siteiden, yhdistävien suhteiden ja verkostojen aukkojen merkityksen. On nähtävä, että sosiaalisen pääoman saavuttaminen ei ole riippuvainen verkoston muodosta, sillä joskus hyötyä saattaa syntyä tiheässä ja joskus avoimessa verkostossa. (Lin ym. 2001, 10–11.)

Bourdieuille (1986) sosiaalisessa pääomassa kyse on Burtin tavoin kilpailusta. Hänen mukaansa kilpailu ei kuitenkaan tapahdu rationaalisten yksilöiden välillä, vaan sosiaalisilla kentillä, joissa yksilöiden toimintaan vaikuttavat yhteiskunnan rakenteet. Taloudellinen, kulttuurinen ja sosiaalinen pääoma sekä niiden koostumus ja kokonaismäärä ovat tekijöitä, jotka ovat toimijoiden resursseja tässä kilpailussa. Pääoma on jaettavissa kolmeen päälajiin; rahaksi vaihdettavaan taloudelliseen pääomaan, esimerkiksi oppiarvoina näyttäytyvään kulttuuriseen pääomaan sekä sosiaalisiin suhteisiin linkittyvään sosiaaliseen pääomaan. Sosiaalisessa pääomassa kysymys on ryhmäjäsenyyksistä ja Bourdieu pitää sosiaalista pääomaa etenkin eliittiin kuuluvien ryhmien hyödykkeenä, joissa jäsenyys tietyissä poissulkevissa yhteisöissä ja sisäpiireissä erottaa jäsenet ulkopuolisista. Nämä jäsenyydet tuovat arvostusta ja luottoa, jotka lisäävät henkilöiden taloudellisia mahdollisuuksia. (Bourdieu 1986.) Näin ymmärrettynä yksilö ei voi lisätä omaa sosiaalista pääomaansa tai investoida siihen. Ryhmiin kuulumisen ja niiden väliset suhteet ylläpidetään ja tuotetaan symbolisesti. Kaiken kaikkiaan Bourdieun tarkastelussa sosiaalinen pääoma nähdään ryhmäspesifinä. (Ruuskanen 2007.)

Ovatko yhteisöt kansalaisyhteiskuntaa kiinteyttävä voima vai pirstovatko ne kansalaisyhteiskuntaa erillisiin saarekkeisiin, jotka pitkällä tähtäimellä murentavat sosiaalista yhtenäisyyttä? Sosiaalisen pääoman tarkoitus on Bourdieun mukaan tuottaa resurssi, jota yhteisö tai sen yksilöt voivat käyttää ja liikutella. Sosiaalinen pääoma eroaa kuitenkin taloudellisesta pääomasta, sillä sosiaalinen pääoma ei ole irrotettavissa sitä hallitsevista henkilöistä tai henkilöiden välisistä suhteista. Sosiaalista pääomaa ei myöskään ole

taloudellisen pääoman tavoin mahdollista irrottaa ja sijoittaa kasvattamaan arvoaan. (Ilmonen 2000.)

Burtin mukaan keskeisessä asemassa olevat henkilöt hyötyvät verkostoasemastaan, jonka vuoksi verkostot itsessään toimivat ihmisille sosiaalisena pääomana. Burtin tulkinnan mukaan kaikki sosiaalinen toiminta on rationaalisten yksilöiden välistä kilpailua, jossa yksilöillä on käytössä tietty määrä taloudellista ja inhimillistä pääomaa. Yksilöiden välisessä kilpailussa, toisin kuin taloustieteen oletuksissa, ei kuitenkaan toimita täydellisillä markkinoilla. Kaikki ihmiset eivät saa tietoa esimerkiksi avoimista työpaikoista samoilla markkinakustannuksilla. Tämän vuoksi tarvitaan sosiaalista pääomaa, jota edustavat nimenomaan verkostot. (Ruuskanen 2015.) Etuoikeutetulle luokalle suljetut verkostot ovat hyödyllisiä, koska ne pyrkivät luonnollisesti varjelemaan omaa asemaansa. Vastaavasti esimerkiksi parempaa työpaikkaa etsivälle verkostojen laajeneminen on huomattavasti tärkeämpää. Kortteisen ja Tuomikosken (1998) tutkimuksen perusteella työllistyminen on helpompaa niille, keillä on laajat sosiaaliset verkostot tukenaan. Heidän tutkimuksensa mukaan pitkäaikaistyöttömillä näitä verkostoja ei ole tai ne ovat ajan myötä murentuneet (Kortteinen & Tuomikoski 1998). Nicholsonin ja Hoyen (2008) toteavat, ettei voida vetää suoraa johtopäätöksiä siitä, että urheiluseuratoimintaan osallistuvilla on todennäköisemmin korkeampi sosio-ekonominen asema sen verkostojen tuottaman hyödyn ansiosta. Asian voi paremmin kuvata niin, että osallistuminen luultavasti laajentaa heidän verkostojaan ja saatavilla olevaa sosiaalista pääomaa (Nicholson & Hoyer 2008).

3.1.2 Sosiaalinen pääoma julkisena hyödykkeenä

Kuten todettua, sosiaalinen pääoma voidaan kuvata yksityisenä tai julkisena hyödykkeenä. Putnamille sosiaalinen pääoma koostuu erilaisista verkostoista, normeista ja luottamuksesta (Ruuskanen 2015). Hänen katsannossaan se on enemmän julkinen hyödyke, joka toimii ikään kuin sosiaalisena liimana yhdistäen yhteisöjä ja yhteiskuntaa luomalla kollektiivista yhtenäisyyttä (Walseth 2008). Yhteisötasolla sosiaalisen pääoman lisääntyminen on tutkimusten mukaan lisännyt muuta sosiaalista aktiivisuutta joko järjestetyn tai

epämuodollisemman toiminnan muodossa. Toimiminen ryhmissä kehittää nuorten yhteistyötaitoja ja opettaa kunnioittamaan muita. (Schaefer-McDaniel 2004.)

Toimivan demokratian ja aktiivisen yhdistyselämän välillä on Putnamin mukaan yhteys. Putnam ei ole kuitenkaan ensimmäinen tähän johtopäätökseen päätenyt, vaan juuret ulottuvat 1800-luvulle. Väitteen isänä pidetään Alexis de Tocquevillea ja Putnamia hänen merkittävimpänä seuraajanaan teoreettisessa mielessä. (Ruuskanen 2007.) Putnamin (2000) tutkimusten perusteella voidaan sanoa yhdysvaltalaisten ihmisten sosiaalisen pääoman olleen laskussa jo useamman vuosikymmenen. Tähän perimmäisenä syynä ja myös indikaattorina on vapaaehtoisen yhdistystoiminnan väheneminen. Syiksi tälle on löydetty esimerkiksi naisten entistä aktiivisempi osallistuminen työmarkkinoille sekä televisio ja muut vaihtoehtoiset vapaa-ajan viettotavat. Putnam näkee yhdistystoiminnan vähenemisen vakavana uhkana koko yhteiskunnalle. (Putnam 2000.) Yhteys kansalaistoiminnan ja demokratian välillä saattaa, näkökulmasta riippuen, vaikuttaa joko selkeältä tai liioitellulta. Poliittisten etujärjestöjen, puolueiden ja muiden muodollisempien toimijoiden kohdalta yhteys näyttäytyy selkeänä, sillä ne ovat järjestäytyneet muodollisesti ja ainakin lähtökohtaisesti toimivat demokraattisesti perustuen kansalaisten tasavertaisuudelle. (Kaunismaa 2000.) Tutkimukseni kannalta on oleellisempaa pohtia, millainen yhteys urheiluseuralla on toimivaan demokratiaan? Suoranaisesti voi ajatella, että vaikutus ei ole välittömästi kovin suuri, etenkin jos Yökorista verrataan poliittisiin puolueisiin tai muihin poliittisiin etujärjestöihin. Kaunismaan (2000) mukaan Putnamin teoretisoinnin yhteys onkin välillinen; yhdistystoiminnassa, kuten Yökoriksessa, osallistujat oppivat kansalaistaitoja, vastavuoroisuutta ja luottamusta toisiin ihmisiin. Suorempia kytköksiä demokratiaan ovat esimerkiksi poliittisessa toiminnassa opittavat kokoustekniset asiat. Yhdistyksillä on tärkeä rooli kansalaisten kasvattamisessa ja järjestelmään sosiaalistamisessa. Voidaan puhua myös roolista integroivana voimana siinä mielessä, että yhdistystoiminnan kautta kansalaiset ymmärtävät yhteiskunnan oman ja muiden ihmisten tuotteeksi, mihin heillä on mahdollisuuksia vaikuttaa. (Kaunismaa 2000.)

Putnam on määritellyt sosiaalista pääomaa yhteiskuntien ja yhteisöjen näkökulmasta. Ensinnäkin, Putnamin mukaan verkostot ryhmittävät kansalaisyhteiskuntaa, johon kuuluu muun muassa instituutiot, palvelut ja suhteet niin vapaaehtoistoiminnan, valtion kuin

henkilöidenkin tasolla. Toiseksi, Putnamin mukaan sosiaalista pääomaa on ihmisten tunne yhteenkuuluvuudesta kansalaisyhteiskunnassa, joka käsittää myös solidaarisuuden ja tasa-arvon. Lisäksi Putnam nostaa esiin normit. Normit hallitsevat verkostojen yhteistyötä, luottamusta ja vastavuoroisuutta. Kolmanneksi sosiaalinen pääoma koostuu positiivisista asenteista yhteiskuntaa ja sen eri verkostoja kohtaan. Putnamille käsitteen määrittelyssä on tärkeää taloudellinen ulottuvuus ja hän pyrkiikin tutkimuksissaan selittämään esimerkiksi eri alueiden taloudellista eriarvoisuutta sosiaalisen pääoman keinoin. (Morrow 1999.)

Putnamin ajattelun taustalla on amerikkalainen kommunitarismi, jonka mukaan ihmisen toiminta on ymmärrettävissä osana yhteisöä ja sen sosiaalisia, kulttuurisia ja historiallisia järjestelmiä. Lisäksi kommunitarismiin liittyy idea kansalaisista muodostuvasta tiiviistä kansalaisyhteiskunnasta. Putnamin teoriassa keskeisessä asemassa ovat yhdistykset ja kansalaisyhteiskunnan verkostot, jotka omalla toiminnallaan synnyttävät yhteiskuntaan luottamusta ja sitä kautta vaikuttavat yksilöiden päätöksiin. Putnamin tulkinnassa sosiaalinen pääoma on yhteinen hyvä, joka kytkee ihmisiä yhteen. Vahvan sosiaalisen pääoman yhteisöjä yhdistää kolme asiaa: 1) vahvat sosiaaliset verkostot ja kansalaisaktiivisuus, 2) vahvat sosiaaliset normit sekä 3) vahva yhteinen luottamus ja vastavuoroisuus yhteisön keskuudessa. (Ruuskanen 2015.) Putnam oli erityisen kiinnostunut vapaaehtoisverkostoista, sillä hänen mukaansa ne parantavat yhteisöjen toimintakykyä. Korkeampi luottamus indikoi vähäisempiä kustannuksia muodollisiin sopimuksiin ja saa yhteisöt toimimaan paremmin yhteisen hyvinvoinnin eteen. Toisin sanoen sosiaalinen pääoma ei ole vain yhteinen hyvä, vaan toimii yhteiseksi hyväksi. (Coalter 2007.)

Teoksessaan *Bowling Alone* (2000) Putnam esittää, että kansalaishyveet (civic virtue) ovat vahvasti kytköksissä sosiaaliseen pääomaan. Putnamin mukaan yksilöiden välinen vuorovaikutus ja sosiaaliset verkostot luovat ja pitävät yllä vastavuoroisuuden normeja ja luottamusta, jotka edistävät yhteiskunnan toimintakykyä. Putnamille sosiaalisen pääoman osoittimia ovat muun muassa yhdistysaktiivisuus, poliittinen osallistuminen ja vapaaehtoistoiminta. Tärkeimpänä näistä yhdistystoiminta ja sen aktiivisuus, koska se ilmentää yhdistävän pääoman muotoa. (Putnam 2000.)

Putnamin tutkimuksissa painotetaan paljon korrelaatioita korkean sosiaalisen pääoman ja siitä johdettavissa olevien asioiden välillä. Korkea osallistuminen yhdistyselämään, kansalaisaktiivisuus sekä korkea luottamus toisiin ihmisiin ja instituutioihin näkyvät matalampina lukuina rikollisuustilastoissa ja parempana terveytenä. (Coalter 2007.) Putnamin mukaan jo toiminta yhdistyksissä itsessään tuottaa demokratialle tärkeitä arvoja kuten yhteistyön henkeä, sosiaalisia verkostoja, sosiaalista luottamusta ja yhteiskunnallista sitoumusta (Kaunismaa 2000).

Vapaaehtoistyö ja osallistuminen urheiluseuratoimintaan tuo usein yhteen sellaisia ihmisiä, joita ei muuten tapaisi. Lisäksi sen katsotaan laajentavan ihmisten perspektiiviä sekä lisäävän ihmisten verkostoja. Osallistumisella urheiluseurojen toimintaan nähdään muitakin hyödyllisiä vaikutuksia. Se nähdään väylänä vaikuttaa yhteiskunnalliseen elämään ja kehittää sitä kautta omia yhteisöjä. Kaikki edellä mainitut seikat ovat tärkeitä demokratialle ja sen toimivuudelle. (Coalter 2007.) Kaunismaan (2000) mukaan yhdistyksillä on tärkeä merkitys keskustelussa sosiaalisesta pääomasta senkin takia, että yhdistykset liittävätkin yhteen eri lähtökohdista tulevia toimijoita, joiden yhdistävänä tekijänä yhdistys tai seura toimii.

Iso-Britanniassa tehdyn tutkimuksen mukaan tärkein motiivi toimimiseen vapaaehtoisena oli sosiaalinen osallistuminen. Urheilu ja urheiluseurojen toiminnassa mukana oleminen luo mahdollisuuksia harjoitella kansalaisvastuuta ja kehittää taitoja, joita tulevaisuudessa voi hyödyntää esimerkiksi työmarkkinoilla. (Coalter 2007.)

Puhuessaan sosiaalisen pääoman ja urheiluseuran välisestä suhteesta Coalter (2007) toteaa, että on olemassa paljon seuroja, jotka eivät tuota jäsenilleen pelkkää urheilullista pääomaa eli itse lajiin liittyviä urheilutaitoja. Urheiluseuran tuottama sosiaalinen pääoma voi kuitenkin olla kahdenlaista. Joko se on Bourdieun kuvaamaa poissulkevan mallin pääomaa tai pääomaa, jossa yksilöillä on mahdollista kehittää inhimillistä pääomaa ja esimerkiksi muille kentille siirrettäviä hallinnointi- ja sosiaalisia taitoja. Isona kysymyksenä kuitenkin on, miten urheiluseurojen sosiaalista pääomaa saadaan tuotua myös niille, jotka eivät ole toiminnassa mukana. (Coalter 2007). Putnamin (2000) ajattelussa urheiluseurojen tuottama sosiaalinen pääoma ei ole merkityksellistä heidän itsensä vaan yhteisön kannalta, tehden yhteisöä toimintakykyisemmäksi. Liikunta ja siihen liittyvät toiminnot ovat yhteisöllistä toimintaa,

johon liittyy paljon vuorovaikutusta. Itkosen ja Laineen (2015) mukaan liikunta on myös toimintaa, jossa traditioita siirretään eteenpäin. Liikunnan sosialisatio nähdään kaksisuuntaisena prosessina, jossa yhteisölliset käytännöt muokkaavat yksilöiden käyttäytymistä, ja vastaavasti yksilöt muokkaavat omalla tekemisellään yhteisöjen käytäntöjä (Itkonen & Laine 2015).

Empiirisellä tasolla on pystytty osoittamaan, että aktiivinen yhdistystoiminta synnyttää sosiaalista pääomaa (Kaunismaa 2000). Tähän tulokseen ovat päätyneet muun muassa Stolle ja Rochon (1998), jotka ovat keränneet aineistonsa Yhdysvalloista, Ruotsista ja Saksasta. Ero yhdistyksiin kuuluvien ja kuulumattomien välillä on selkeä kaikilla sosiaalisen pääoman osaluilla. Samankaltaisia tuloksia tutkijat ovat saaneet kaikissa edellä mainituissa maissa, joista Ruotsia voidaan pitää yhteiskunnaltaan hyvin Suomen kaltaisena. (Stolle & Rochon 1998.)

3.1.3 Synteesiteoria

Sosiaalisen pääoman tietynlaisena ongelmana on, että tuotokset ja lähteet ovat välillä vaikeasti määritettävissä ja nämä aspektit sekoittuvat. Tämän vuoksi on pyritty luomaan jonkinlainen synteesi, jossa sosiaalinen pääoma on jaettu sitovaan ja yhdistävään sosiaaliseen pääomaan. Sitova viittaa tuttujen, yhteisen identiteetin ja kulttuurisen taustan jakavien ihmisten kanssakäymisessä syntyviin ja uusinnettaviin verkostoihin. Yhdistävä puolestaan viittaa aiemmin toisilleen tuntemattomien ihmisten välisiin siteisiin. (Ruuskanen 2007.)

Yhdistävän pääoman konsepti määritellään toiminnaksi, joka tapahtuu ihmisten kanssa, jotka ovat eri taustoista tai ennalta tuntemattomia. Sitova pääoma puolestaan on toimintaa, joka rajoittuu ennalta tuttujen ihmisten kanssa tapahtuvaksi. Näitä eri ulottuvuuksia ei kuitenkaan voi nähdä täysin toisiaan poissulkevana jaotteluna. Monet ryhmät luovat siteitä oman ryhmänsä sisällä samalla vaikuttaen erilaisten ryhmien kanssa. Putnam näyttää teoksissaan arvostavan yhdistävää pääomaa sitovaa enemmän. Hän kuvailee sitovan pääoman auttavan toimeen tulemisessa, mutta yhdistävän eteenpäin pääsemisessä. Tähän ajatukseen liittyy myös niin sanottu ”luokkaretki”-ajattelu. Yhdistävä pääoma ja siihen liittyvä eteenpäin meneminen

nähdään mahdollisuutena parempiin työ- ja uramahdollisuuksiin ja sitä kautta sosiaaliluokan nousuun. (Putnam 2000.) Walseth (2008) tutki koulussa olevia nuoria, ja heillä yhdistävän pääoman hyödyt liittyivät enemmän muiden kulttuurien ymmärtämiseen ja ystäväpiiriin laajenemiseen. Toisaalta pelaaminen joukkueessa loi myös sitovaa pääomaa tiiviiden ystävyysuhteiden kautta (Walseth 2008).

Yhdistävä sosiaalinen pääoma on keino yhteiskunnalliseen integraatioon, sitovassa puolestaan voidaan nähdä vastakkaisvaikutuksia sen toimiessa pois sulkevana mekanismina (Walseth 2008). Putnamin teoriaa on kritisoitu (ks. esim. Morrow 1999), mutta Walsethin (2008) mukaan Putnamin erottelu on hyödyllinen tutkittaessa maahanmuuttajataustaisia nuoria ja heidän sosiaalisen pääomansa kartuttamista. Johtaako nuorten osallistuminen urheiluseuratoimintaan yhdistävän tai sitovan sosiaalisen pääoman kasvuun? Urheiluseurat ja niiden toiminta nähdään hyvinä areenoina yhdistävän pääoman luomiseen. Niiden tapahtumissa, puhuttiin sitten harjoitustapahtumasta tai muunlaisesta järjestetystä tapahtumasta, ihmiset oppivat tuntemaan ihmisiä eri taustoista.

Sitovan ja yhdistävän sosiaalisen pääoman oletuksena ovat vapaaehtoiset vuorovaikutussuhteet, joten se ei huomioi Bourdieun (1986) näkemystä, jonka mukaan verkostoihin liittyy lähes aina erilaisia valta-asemia ja hierarkioita. Sitovan ja yhdistävän sosiaalisen pääoman lisäksi on käytetty linkittävän sosiaalisen pääoman termiä. Linkittävä sosiaalinen pääoma viittaa yhteiskunnan eritasoisten toimijoiden välisiin yhteyksiin. Sosiaalisten ryhmien kyky edistää omia intressejään riippuu ratkaisevasti niiden kyvystä tehdä yhteistyötä julkisen sektorin päätöksentekijöihin, jotka pystyvät edesauttamaan asioiden edistymistä. (Woolcock 1998.)

Kansalaisjärjestöjen rakentuminen Suomessa on perinteisesti ollut esimerkki siitä, miten erilaiset sosiaalisen pääoman lajit yhdistyvät ja toimivat sekä sitovasti, yhdistävästi että linkittävästi. Järjestökenttä on yleensä organisoitu paikallistasolta aluetasolle, josta ne linkittyvät valtakunnalliselle tasolle keskusjärjestöiksi. Sitovassa mielessä järjestöt tarjoavat paikallisesti vertaistukea ja luovat yhteisöjä ja verkostoja saman henkisille ihmisille, mikä lisää verkostoon kuuluvien ihmisten hyvinvointia. Intressien osuessa samoihin kohteisiin, ryhmän jäsenten yhteiset verkostot kiihdyttävät tiedonvaihdon väyliä ja tehostavat niitä

paremmiksi, mihin yksittäisellä henkilöllä olisi mahdollista päästä. Näin päästään käsiksi yhdistävään sosiaaliseen pääomaan. Organisoituminen alue- ja keskusjärjestötasolla puolestaan mahdollistaa linkittävää sosiaalista pääomaa kytkeytymällä hallinnollisiin ja poliittisiin vaikutusmekanismeihin. (Ruuskanen 2007.)

3.1.4 Sosiaalisen pääoman ongelmat ja kritiikki

Sosiaalisen pääoman käsitteessä on, luonnollisesti, omat ongelmansa. Sosiaalisen pääoman käsitettä on kritisoitu sen sekavasta määrittelystä, jossa etenkin sen keskeisten elementtien – luottamuksen, yhteenkuuluvuuden ja verkostojen – välinen suhde on jäänyt epäselväksi. Käsitteen käyttöä on hankaloittanut myös sen tarkastelun liikkuminen moninaisilla tasoilla aina yksilön hyödykkeestä yhteiskunnan instituutioihin liittyvään ilmiöön. Onko se yksilön hyödyke, yhteiskuntaa hyödyttävä julkishyödyke vai ryhmäjäsennyteen sidoksissa oleva klubihyödyke? (Ruuskanen 2007.)

Morrow (1999) kritisoi käsitettä epäselväksi ja sen määrittelyä heikoksi. Hänen mukaansa käsite on sen verran ongelmallinen, että se tulisi määrittellä tarkasti ennen kuin sitä voidaan perustellusti käyttää esimerkiksi sosiaalipolitiikan kentällä. Hän nostaa esiin kolme mielenkiintoista kysymystä sosiaalisesta pääomasta. Ensinnäkin, onko sosiaalinen pääoma positiivinen käsite. Toiseksi, onko sosiaalinen pääoma mitattavissa oleva käsite ja kolmanneksi, jos sosiaalisen pääoman käsite on positiivinen, miten sitä voidaan saada lisää aikaan. Sosiaalisen pääoman käsitettä, etenkin Putnamin tulkintaa siitä, on arvosteltu siitä, että siihen liitetään ainoastaan positiivisia mielikuvia. (Morrow 1999.) Portes ja Landholt (1996) ovat sitä mieltä, että sosiaaliseen pääomaan liittyy myös ulossulkemiseen kytkeytyvä pimeämpi puoli. Sosiaaliset verkostot, normit, luottamus ja vastavuoroisuus integroivat ihmisiä ryhmiin, mutta vastaavasti sulkevat ulos niihin kuulumattomia. Esimerkkinä tutkijat käyttävät amerikkalaista kaupunkia, jossa tietyn etnisen ryhmän edustajat menestyivät sen kustannuksella, että muiden etnisten ryhmien mahdollisuudet kapenivat. (Portes & Landholt 1996.)

Sekä Colemanin että Putnamin teorioita on kritisoitu myös siitä, että ne pyritään siirtämään suoraan maasta toiseen, vaikka ei olekaan täysin selvää, kuinka paljon tietyn maan ympäristö vaikuttaa tutkimusten tuloksiin ja ovatko tulokset toistettavissa. Bourdieu onkin varoittanut tulosten sinnikkäistä ja vakavista väärinymmärryksistä, kun yritetään kierrättää ideoita kansainvälisesti. (Morrow 1999.)

Putnamia on kritisoitu siitä, että hänen tarkastelustaan on vaikea saada selville, mikä on sosiaalisen pääoman lähde ja mikä taas sen tuottama tulos. Ovatko vuorovaikutus ja verkostot luottamusta, joka mahdollistaa eri asioita, kuten äänestämisen vai onko äänestäminen jo itsessään sosiaalista pääomaa? Keskeisenä pointtina onkin, saadaanko sosiaalisella pääomalla aikaan osallistuvaa toimintaa vai onko tilanne päinvastoin. (Ruuskanen 2007.)

3.1.5 Tutkimuksen viitekehys

Nuorten sosiaalista pääomaa koskevassa tutkimuksessa on perinteisesti kerätty paljon tietoa heidän vanhemmiltaan tai opettajilta. Schaefer-McDanielin (2004) kirjoittaa, että on metodologinen ja teoreettinen virhe olettaa, että vanhemmat osaisivat esittää täsmällisiä havaintoja nuorten sosiaalisesta elämästä. Sosiaalisen pääoman mittaaminen ei tuota pätevää dataa ilman heidän kuulemistaan (Schaefer-McDaniel 2004). Tutkimukseni tavoitteena onkin ymmärtää nuoria heidän lähtökohdistaan. Useat tutkimukset (ks. esim. Silonsaari 2016; Similä 2006; Walseth 2008.) osoittavat, että nuoret ovat valmiita puhumaan havainnoistaan koskien omaa sosiaalista kanssakäymistään ja ystävyysuhteitaan.

Nuorten kohdalla hyötyminen sosiaalisesta pääomasta ei näyttäydy ainoastaan koulumenestyksenä ja osallistumisena, vaan myös heidän verkostojen ja saavutettujen resurssien kautta. Aikuisia tutkittaessa sosiaalisella pääomalla on huomattu positiivisia terveysvaikutuksia, joten voidaan olettaa, että myös nuorilla koettu elämänlaatu näyttääytyy parempana sosiaalisen pääoman lisääntyessä. (Schaefer-McDaniel 2004.)

Putnamin määrittely lähtee instituutioista ja luottamuksesta niihin sekä kiinnostuksesta julkisiin asioihin ja toimijuuden käsitteen määrittelyyn. Eurooppalaiset tutkijat sen sijaan pyrkivät selittämään ilmiötä enemmän yksilön ja yhteisön verkostojen sekä suhteiden kautta. (Morrow 1999.) Jälkimmäistä määrittelyä voidaan pitää hyödyllisempänä, kun tutkimusjoukkona on lapsia tai nuoria ihmisiä ja sen vuoksi oma tutkimukseni nojaa enemmän sosiaalisen pääoman tulkintaan ja tutkimiseen yksilön kautta.

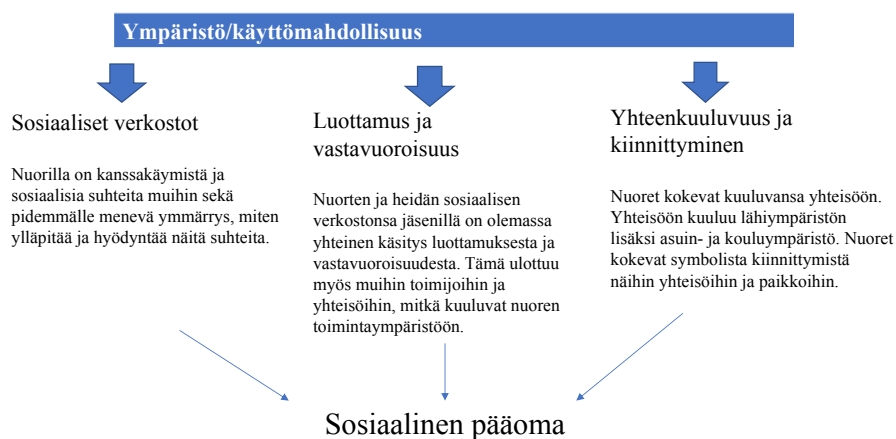
Sosiaalisen pääoman tutkiminen nuorten keskuudessa on tärkeää, sillä aikuisväestön tutkimuksissa on saavutettu tuloksia sen positiivisesta vaikutuksesta. Jos nuorten keskuudessa saavutetaan samankaltaisia tuloksia, tutkijat voivat keskittyä interventioihin, joissa rohkaistaan rakentamaan yhdistävää sosiaalista pääomaa. Tärkeänä näyttäytyy myös sukupuolten ja eri kulttuuritaustojen tutkiminen sosiaalisen pääoman näkökulmasta. (Schaefer-McDaniel 2004.)

Tutkimuksissa on usein keskitytty sosiaaliseen pääomaan, minkä lapset saavat vanhemmiltaan tai muilta aikuisilta esimerkiksi koulumaailmassa. Morrow nostaa esille ystävien vaikutuksen sosiaalisen pääoman hankkimiseen, mikä on kiinnostava näkökulma myös oman tutkimukseni kannalta. Morrow'n (1999) tutkimuksessa todetaan, että ystävät voivat kompensoida aikuisilta saatavan sosiaalisen pääoman aukkoja ystäväpiirissä.

Sosiaalisen pääoman peruspilarit ovat samankaltaisia tutkittaessa niin aikuisia kuin nuoriakin. Schaefer-McDanielin (2004) mukaan sosiaalisen pääoman kolme peruspilaria nuorten parissa työskenneltäessä ovat sosiaaliset verkostot, luottamus ja yhteenkuuluvuus. Pyrinkin Schaefer-McDanielin (2004) tavoin käyttämään sosiaalisen pääoman käsitettä kaksisuuntaisesti sekä yksilön että yhteisön kautta. Koitan huomioida vaikutukset sekä yksilöön että yhteisöön, tässä tapauksessa Namikaan. Sosiaalinen pääoma ei tutkimuksessani näyttäydä ainoastaan yksilöiden henkilökohtaisena voimavarana, vaan tarkastelen toimintaa myös sen kannalta, millainen voimavara tutkimukseen osallistuvat henkilöt ovat yhteisölle heidän osallistumisensa kautta. Lin ym. (2001, 7.) mukaan yleinen konsensus termistä onkin olemassa, vaikka teoreetikot väittelevät hyödyn saajasta. Koituuko hyöty yksilölle vai ryhmälle? Kuinka yksilöiden pääsy resursseihin Yökoriksessa vaikuttaa heidän toimintaansa

ja mahdollisuuksiinsa esimerkiksi tulevaisuuden työmarkkinoilla? Tutkimukseni viitekehys nojaa Schaefer-McDanielin (2004) teemoitteluun (kuvio 2) siitä, miten sosiaalista pääomaa tulisi tutkia nuorten parissa.

KUVIO 2. Sosiaalisen pääoman ulottuvuudet nuorten parissa. (Schaefer-McDaniel 2004)

Ensimmäinen ulottuvuus, sosiaaliset verkostot, on Bourdieun (1986) tutkimusten lähtökohta. Hänen määritelmänsä mukaan keskeistä sosiaalisissa verkostoissa on niiden ylläpitäminen sekä niistä hyötyminen. Bourdieun mukaan pelkät verkostot ja sosiaaliset suhteet eivät riitä, vaan ihmisten on ymmärrettävä niiden toiminta. Sosiaalisia suhteita on ylläpidettävä ja yksilön on osattava hyödyntää niitä resursseina. (Bourdieu 1986.) Wellman (1979) korostaa artikkelissaan, kuinka paljon henkilökohtaiset suhteet yhteisössä vaikuttavat päivittäiseen elämään. Yhteisöt ovat jo itsessään arvokkaita verkostoja. Sosiaaliset verkostot ovat edustavat epävirallisempaa sosiaalista rakennetta. (Tindall & Wellman 2001.) Asemat, auktoriteetit ja säännöt saattavat verkostojen sisällä olla erittäin epämuodollisia. Tärkeänä tekijänä verkostoissa on liikkuvuus, joka luonnehtii sen jäseniä, asemia, resursseja ja sääntöjä. (Schaefer-McDaniel 2004.)

Vaikka teoreetikkojen tasolla onkin eri näkemyksiä, onko sosiaalinen pääoma yksilö- vai ryhmähyödyke, kaikki ovat yksimielisiä siitä, että sosiaalista pääomaa ylläpidetään ja luodaan vuorovaikutuksessa. Sosiaalinen pääoma koostuu vakiintuneissa sosiaalisissa suhteissa sulautuneista resursseista, joiden oletetaan hyödyttävän niin kollektiivia kuin yksilöä. (Lin ym. 2001, 8–9.) Ilmosen (2000) mukaan yhteisön tasolla sosiaalinen pääoma edustaa yhdistelmää arvokkaista resursseista; rahalliset, poliittiset ja kulttuuriset esimerkkinä. Sosiaalisen pääoman käyttö tiivistää yhteistyötä ja kasvattaa yhtenäisyyttä yhteisön sisällä (Ilmonen 2000).

Toinen sosiaalisen pääoman keskeinen kulmakivi ja ulottuvuus on luottamus ja vastavuoroisuus. Tarkemmin kuvattuna se, miten yhteisöt ja yksilöt kykenevät ylläpitämään vastavuoroisuutta. Jos yhteisössä on vastavuoroisuuden velvoite, ihmiset voivat palveluksia tehdessään odottaa saavansa palveluksia tulevaisuudessa myös muilta. (Ilmonen 2000.) Tärkeää onkin luottamus, joka Colemanin (1988) ajattelussa mahdollistuu nimenomaan sosiaalisella pääomalla. Luottamuksen avulla yhteistoiminta helpottuu ja edesauttaa toimintojen koordinoitua ja kommunikointia. Toimintojen koordinoitua ja kommunikaatio yhteisön sisällä voimistavat vastavuoroisuutta, jonka varaan voidaan rakentaa yhteistä identiteettiä ja yhteisöllisyyttä. (Coleman 1988.) Luottamuksen saavuttamiseen vaaditaan yhteisön keskinäistä vuorovaikutusta, jonka avulla saadaan tietoa toisen henkilön luotettavuudesta. Luottamus ei synny tyhjiössä, vaan siihen tarvitaan tietoa toisesta ja hänen luotettavuudestaan. (Ruuskanen 2015.)

Jotta yhteiskunta voi pyöriä tai yhdistys toimia, tarvitaan ainakin jonkin verran toimijoiden välistä keskeistä luottamusta. Luonnollisesti, mitä enemmän keskinäistä luottamusta on, sen helpommaksi sosiaalinen vaihto ja yhteistoiminta käyvät. Yhteiskunnan muutoksen myötä keskinäiset luottamussuhteet ovat korvautuneet yhä enemmän sopimussuhteilla, minkä vuoksi tarvetta toisen henkilökohtaiseen luottamiseen ei enää ole kuten ennen. Yhteisöt, joissa vastavuoroisuutta noudatetaan, ovat kykeneväisempiä ratkaisemaan ongelmatilanteita kollektiivisella yhteistoiminnalla. (Ilmonen 2000.)

Yleinen vastavuoroisuus on keskeinen edellytys luottamuksen rakentumiselle ja sosiaalisten verkkojen toimivuudelle (Ilmonen 2000). Tarkastelussa voidaan kuitenkin erottaa yleinen ja

erityinen vastavuoroisuus. Erityinen vastavuoroisuus voidaan nähdä tilanteena, jossa ”teen tämän sinulle, jos teet tämän minulle.” Vastaavasti yleisen vastavuoroisuuden normi voidaan kuvata ”teen tämän sinulle odottamatta erityistä palvelusta takaisin luottaen siihen, että joku auttaa minua tarvittaessa.” (Walseth 2008.)

Kolmas ulottuvuus sosiaalista pääomaa nuorten parissa tutkittaessa on yhteenkuuluvuus, joka voidaan määritellä muutamain eri tavoin. Se voi olla psykologinen tuntemus kuulumisesta johonkin yhteisöön, mutta yksilön näkökulmasta se voidaan ymmärtää myös siten, että yksilöllä on vaikutus ryhmän toimintaan. Yhteenkuuluvuus voi olla myös paikkasidonnaista ja tiettyyn paikkaan kuuluminen edistää nuoren identiteetin rakennusta. Molemmat aspektit ovat toisiaan täydentäviä. (Schaefer-McDaniel 2004.)

Sosiaalisiin verkostoihin ja yhteenkuuluvuuteen liittyy kiinteästi niihin kiinnittyminen. Ihmiset muodostavat käsityksiään omasta maailmankuvastaan sen mukaan, minkälaisiin yhteisöihin he ovat kiinnittyneet (Salminen 2012, 11–12). Eri verkostoista yhteiskuntaa voidaan jäsentää hyvin eri näkökulmista, joten tutkimukseni kannalta on tärkeä pohjatieto, mitä kautta jäsenet ovat kiinnittyneet Yökoris-yhteisöön.

Sosiaalisella pääomalla selittäminen on sinänsä hankalaa, että yhteiskuntatieteellisessä tutkimuksessa kausaliitteit eivät ilmene deterministisesti. Luonnonlakien kaltaisten säännönmukaisuuksien löytäminen on haastavampaa, sillä sosiaaliset kausaliitteit saattavat olla hajanaisia ja muuttua ajan ja paikan mukana. Sosiaalinen todellisuus ei ole suljettu järjestelmä, vaan siihen vaikuttavat samanaikaisesti monimutkaiset vuorovaikutussuhteet. (Ruuskanen 2007.) Tämän vuoksi tutkimuksessa pyrin etsimään eräänlaisia sosiaalisia mekanismeja, jotka tarjoavat selityksiä sille, kuinka usein yhdessä esiintyvät ilmiöt linkittyvät toinen toisiinsa.

Mekanismeja voidaan käyttää kausaliiteetin selittämiseen, mutta ei sen ennustamiseen. Esimerkkinä sosiaalisen pääoman selitysmalli: tiheiden verkostojen yhteisössä keskinäisen avun antaminen on helpompaa kuin hajanaisissa verkostoissa ja näin tiheet verkostot näyttäisivät kannustavan yhteistoiminnallisuuteen. (Coleman 1988.) Miksi siis tiiviiden verkostojen yhteisöissä yhteistoiminta näyttää helpommalta kuin hajanaisissa? Colemanin

(1988) mukaan selitys on tiiviiden verkostojen mahdollistama sosiaalinen mekanismi: tiiviissä verkostossa on helpompi ylläpitää luottamusta ja valvoa normeja. Ruuskanen (2007) puolestaan toteaa, ettei kuitenkaan voida sanoa tiiviiden verkostojen tuottavan poikkeuksetta positiivisia lopputulemia, sillä on mahdollista, että tiiviissäkin verkostossa epäluottamus voi painottua, ja informaatio on rajoittunutta.

Sosiaalisen pääoman lähteitä on niin yksilö-, yhteisö-, kuin yhteiskuntarakenteiden tasolla. Paljon riippuu siitä, millaisissa olosuhteissa tarkastelun kohteena olevat verkostot ovat ja millaisia ne ovat esimerkiksi normeiltaan ja identiteeteiltään. Tämä vaikuttaa siihen, onko verkostoissa lähinnä sitovaa pääomaa vai onko tilaa myös linkittävälle ja yhdistävälle pääomalle. (Ruuskanen 2007.) Sosiaalinen pääoma on käsitteenä tietynlainen ameeba, joka muuttaa muotoaan. Vaikka sen muodoista käydäänkin keskustelua, monet tutkijat ovat valmiita myöntämään sen moninaisuuden. Onkin vaikea vetää rajoja, onko sosiaalinen pääoma julkinen vai yksityinen hyödyke. (Lin ym. 2001, 9.)

Osa tutkijoista näkee sosiaalisen pääoman lähteinä yhteiskunnalliset instituutiot ja rakenteet, osalle sosiaalinen pääoma kumpuaa konkreettisista sosiaalisista verkostoista, niiden rakenteista ja verkostoihin kiinnittyneistä resursseista. Vastaavasti eroja on myös näkemyksissä, mitkä ovat sosiaalisen pääoman tuotoksia. Toisille sosiaalisen pääoman tuotokset ovat koko yhteiskuntaa hyödyttäviä julkisia resursseja ja julkishyödykkeitä. Toisen näkemyksen mukaan hyödyt tulevat pienryhmille ja -yhteisöille. Jälkimmäinen ajatus voidaan vielä jakaa spesifimpään bourdieulaiseen näkemykseen, jossa sosiaalinen pääoma on etenkin eliitin ”hyvä veli -verkostojen” klubihyödyke. Kolmas ryhmä katsoo, että kyseessä on yksilötason hyödyke, jossa yksilö voi saada itselleen hyötyä päästessään suotuisiin asemiin verkostoissa tuntemalla oikeita ihmisiä. (Ruuskanen 2007.)

Sosiaaliselle pääomalle voidaan asettaa tiettyjä ehtoja. Ensinnäkin, se on varainto, joka on tarpeen vaatiessa käytössä. Yleensä sosiaalinen pääoma ymmärretäänkin juuri tällä tavalla, mutta on huomioitava, että sosiaalinen pääoma ei taloudellisen tapaan ole varastoitavissa, vaan se häviää ajan myötä. (Ilmonen 2000.) Toiseksi, sosiaalisen pääoman on oltava kartutettavissa tavalla tai toisella. Tässä on kuitenkin tiettyjä ongelmia. Sosiaalinen pääoma on verkostoksi ymmärretty rakenne, joka voi olla vahva tai heikko. Verkoston ollessa avoin se

on tavallisesti heikko ja päinvastoin. Rakenteen ollessa heikko voidaan kyseenalaistaa, onko se verkosto lainkaan ja toimiiko se näin varaintona tai sosiaalisena pääomana. Kolmanneksi, sosiaalinen pääoma ymmärretään varannoksi myös siinä mielessä, että se kuuluu käytettäessä. Tällä tarkoitetaan vastavuoroisuutta ja esimerkiksi tilanteita, jossa palveluksen pyydettyään ei ole helppoa pyytää uutta palvelusta antamatta itse palvelusta välissä. Näin sosiaalisen pääoman voi ajatella myös kuluvan käytössä. Toisaalta, kun koko verkosto käyttää siihen varastoitunutta sosiaalista pääomaa, pääoma saattaa jopa kasvaa. On kuitenkin muistettava, että sosiaalinen pääoma koostuu myös kyvystä jäsentää resursseja eikä resursseista itsestään. Riippumatta sosiaalisen pääoman vahvuudesta, on olemassa raja mitä luottamuksella ja verkostoilla voidaan saavuttaa, etenkin jos materiaaliset resurssit ovat rajalliset. (Coalter 2007.)

Ruuskanen (2007) toteaa, että mikrotasolla mielekkäintä on kiinnittää huomio yksilön verkostoihin. Tässä tutkimuksessa keskitytään pääasiassa juuri tähän, mutta myös sivutaan makrotasolla koko Yökoris-yhteisöä sen toimintamallin näkökulmasta. Koen hyödyllisenä, että pääsin olemaan mukana Yökoris-toiminnassa ja ymmärtämään sitä kautta toimintamallia syvemmin. Tutkimukseeni sopiikin hyvin Ruuskasen (2007) määritelmä: ”Kaiken kaikkiaan sosiaalinen pääoma on käsitteenä ja ilmiönä niin moniulotteinen, ettei sitä voida typistää kontekstista ja tutkimuskysymyksestä riippumattomaksi kysymyspatteristiksi ja yhdeksi kaikissa olosuhteissa samalla tavoin toimivaksi selitysmalliksi.”

3.2 Tutkimuksen paikantuminen ja tutkijan positio

Tutkimukseni positioituu poikkitieteellisesti liikunnan yhteiskuntatieteiden ja nuorisotutkimuksen kentille. Liikunnan yhteiskuntatieteiden osalta voidaan vielä tarkentaa tutkimuksen asemoituvan liikuntasosiologian alueelle. Sosiologisen ajattelun perustana on totuttujen käsitysten kyseenalaistaminen (Kauravaara 2011). Lähestymistapani tutkimuksen tekemiseen perustuu sosiaali- ja kulttuuriantropologien metodeihin. Tutkimuksen lähtökohtana ovat tutkimukseen osallistuvat henkilöt tietävinä subjekteina ja oman elämänsä

asiantuntijoina. Tärkeää on, millaisia merkityksiä he antavat omille valinnoilleen.

Tutkimuksessani on vahva etnografinen ote, mitä Kauravaara (2013, 17) kuvaa intensiiviseen kenttätöyöhön pohjautuvaksi tutkimusmenetelmäksi, jonka pohjalta syntyy monipuolinen kirjallinen kuvaus kohteesta sen omassa kontekstissa. Perinteisesti on totuttu ajattelemaan, että etnografisia tutkimuksia tehdään kaukaisissa paikoissa. Omassa yhteisössä ja maassa tehtävää etnografista tutkimusta voidaan kutsua kotiantropologiaksi, jossa tutkija tekee kenttätöitä niin sanotun nojatuoliantropologian sijaan. (Kauravaara 2013, 17.)

Nojatuoliantropologiassa tutkijat tukeutuvat muiden kirjoittamiin havaintoihin tutkittavasti ilmiöstä. (Eriksen 2004, 50–51.) Tutkimuksessani hoidin kenttätöyön itse.

Suomessa etnografista tutkimusta on tehty lähinnä kasvatussosiologian ja nuorisotutkimuksen alalla tutkittaessa esimerkiksi kouluinstituutioita ja kylä- tai muita yhteisöjä (Kauravaara 2013, 17). Liikuntatieteen kentällä etnografista tutkimusta on tehty varsin maltillisesti. Vuonna 2013 valmistui Kauravaaran väitöskirja vähän liikkuvista nuorista miehistä, jonka tutkimusote oli samankaltainen kuin omani, joskaan tutkimukseni ei ole pelkästään liikuntatieteellinen tutkimus. Kokonaisuudessa antropologiassa pyritään asioiden ymmärtämiseen eikä kohdetta ole tarkoitus muuttaa (Eriksen 2004, 51). On kuitenkin muistettava, että osallistuvassa tutkimuksessa tutkijalla on aina vaikutuksia kohteeseensa (Grönfors 1985, 118–124). Tutkittaessa ryhmän elämäntapaa, keskeistä on heidän arkielämänsä kuvaaminen, tulkitseminen ja ymmärtäminen. Tavoitteena on ymmärtää tekijöitä, jotka ovat vaikuttaneet elämäntavan muodostumiseen. (Kauravaara 2013, 26.)

Kotiantropologian haittana pidetään liian itsestään selvää suhtautumista asioihin, koska ne ovat kulttuurillisesti tuttuja. Puhutaan kotisokeudesta, jonka takia ilmiöön ei päästä syvällisesti kiinni. (Kauravaara 2013, 17.) Kohdallani tämänkaltaisia riskejä oli olemassa, ainakin itse ajattelin näin. Olin ollut seuratoiminnassa mukana 5-vuotiaasta asti erilaisissa rooleissa ja ennen toimintaan tutustumista odotin jotain samansuuntaista, mitä aiemmat kokemukseni olivat olleet. Myös kesätyöt erilaisten leirien ja kerhojen ohjaajana olivat tuttuja ja arvelin roolin Yökoriksessa olevan samankaltainen. Toiminta eroaa perinteisessä mielessä ymmärretystä seuratoiminnasta kuitenkin huomattavasti, joten pelot kotisokeudesta olivat lopulta osaltani turhia. Toimintamalli oli täysin erilainen, mihin olin missään roolissa

seuratoiminnassa aiemmin osallistunut. Myös löyhät normit ja säännöt olivat erilaisia mihin olin aiemmin työelämässä törmännyt. Jokaisesta tapahtumasta oli periaatteessa mahdollista tehdä uniikki osallistujien mukaan.

Metodologisesti tutkimukseni lähtökohdat nojaavat hermeneuttiseen tiedoninterssiin, jonka lähestymistavaksi on valittu etnografia. Hermeneuttinen tiedoninterssi on yleisemmin käytössä juuri humanistissa tieteissä ja sen avulla pyritään ymmärtämään tekstejä ja historiaa. Filosofian professori Tommi Lehtosen (2015) määritelmän perusteella teksti tuleekin ymmärtää laajemmaksi kulttuuriseksi ja sosiaaliseksi todellisuudeksi ja se ohjaa ymmärtämään, miksi yhteiskunta toimii ja miten se toimii. Tutkimukseni tarkoituksena ei ole testata tiettyä teoriaa tai hypoteesia, vaan aineiston perusteella luoda monitahoinen ja rikas kuvaus tutkittavasta aiheesta. Tutkimussuunnitelma on elänyt koko projektin ajan, monestakin syystä. Ensinnäkin, ennen kenttätöjaksos alkua minulla oli olemassa perustiedot toimintamallista, mutta tutkimukseen osallistuvat henkilöt tapasin ensimmäistä kertaa vasta kenttätöjaksos alussa. Toiseksi, kesän alussa ei ollut myöskään varmuutta, koostuuko merkittävämpi aineisto osallistuvasta havainnoinnista vai haastatteluista. Tämän vuoksi olen edennyt joustavasti ja tehnyt tarpeen mukaan muutoksia suunnitelmiin. Pitää kuitenkin muistaa, että nimenomaan havainnointi tekee etnografiasta etnografiaa, joten sen roolia ei voi väheksyä tutkimusaineiston tuottamisessa (Huttunen 2010, 43).

Etnografinen lähestymistapa oli lopulta toimiva valinta tutkimusmetodiksi. Jos olisin haastatellut satunnaisesti kuusi työntekijää tuntematta heitä tai konseptia sen enempää, haastattelut olisivat luultavimmin olleet muodollisempia ja asioita olisi saattanut jäädä kertomatta. Osaksi jälkimmäinen huomio liittyy siihen, että en olisi osannut toimintamallia omakohtaisesti tuntematta välttämättä kysyä tutkimuskysymysten kannalta oikeita kysymyksiä.

Etnografisessa tutkimuksessa on tärkeää, että aineisto ei koostu pelkästään haastatteluista. Etnografisessa tutkimuksessa haastattelut tulisi nähdä osana tutkimusaineistoa, johon liittyy myös kenttäpäiväkirja ja muita epämuodollisempia tiedonkeruumenetelmiä. (Huttunen 2010, 42.) Pidin kesän aikana kenttäpäiväkirjaa, johon pyrin keräämään merkittäviksi katsomiani asioita. Tämä oli aluksi vaikeaa ja muistiinpanot tuntuivat turhanpäiväisiltä. Mutta kuten

Huttunen (2010, 43) toteaa, kirjaamishetkellä epärelevanteilta tuntuneet muistiinpanot alkoivat tutkimuksen edetessä vaikuttaa hyödyllisemmiltä, kun teoreettinen ymmärrys laajeni ja kysymyksenasettelut selkeytyivät. Näistä muistiinpanoista oli paljon hyötyä aineiston analyysissä syventävänä tietona. Lopulta tutkimusaineisto muodostui kenttätyön etnografisesta materiaalista, jota täydensin kuudella tutkimushaastattelulla työjakson aikana ja sen päätyttyä. Tutkimuksen tarkoituksena oli seurata kenttätyöjakson ajan Yökoris-toimintaa yhtenä työntekijöistä. Kenttätyöjakson ja sitä täydentävien haastattelujen avulla pyrin luomaan kokonaiskuvaa siitä, millaisia sosiaalisia pääomia ja siitä johdettavia resursseja Yökoris-toiminta osallistujilleen mahdollisesta antaa. Tavoitteena oli tiheä ja rikas kuvaus kohteesta. Tutkimuksen lähtöajatus oli, että tutkittava on itse oman elämänsä paras asiantuntija. Osa aineistosta tuli havaintojen kautta, mutta pääasiallisesti resurssiksi muodostuivat lopulta tutkimushaastattelut ja epäviralliset keskustelut.

Roolini Yökoriksessa oli samankaltainen tutkimukseen osallistuneiden kanssa. Olin muiden työntekijöiden ja tutkimukseen osallistujien tavoin palkkasuhteessa Yökorikseen kesällä 2017, jolloin tutkimuksen kenttätyöjakso suoritettiin. Työntekijät olivat tietoisia tutkimuksesta, mutta muuten roolini kesän aikana ei eronnut heidän työtehtävistään. Työntekijöistä, joista periaatteessa kaikki osallistuivat tutkimukseen, valikoitu kenttätutkimusjakson edetessä informanteiksi kuusi henkilöä, joita haastattelin. Haastatelluista viisi oli miehiä ja yksi nainen. Kaikilla työntekijöillä oli perustiedot tutkimuksesta. Tutkimusten eettisiä asioita pohtineet tutkijat ovat olleet sitä mieltä, että mitä suurempi riski tutkimukseen sisältyy, sitä enemmän tietoa tutkimukseen osallistuvilla tulisi olla (Hirsjärvi ym. 2009, 25). Asiaa käytiin läpi niin pro gradu -seminaareissa kuin Namikan kanssa. Kaikissa yhteyksissä todettiin, että riski minkäänlaiseen vahingolliseen on pieni ja näin tutkimuksesta informoitiin ainoastaan tutkimukseen osallistuvia eikä esimerkiksi heidän vanhempiaan. Haastatteluihin valikoituneet henkilöt olivat kaikki yli 18-vuotiaita, joten vanhempien suostumusta ei tässä suhteessa myöskään tarvittu.

Olin, viikosta riippuen, 8–10 ihmisen joukossa, jotka olivat ikään kuin ”vastaavia ohjaajia” tiettyssä Yökoriksen tapahtumapaikassa. Vastaavat ohjaajat olivat pääsääntöisesti työskennelleet Yökoriksessa pidempään ja toiminta oli heille tuttua. Vastaavan ohjaajan

roolin kuului kuitenkin tavaroita kuljettaneen pakettiauton ajaminen perille ja ajokortin omaavana rooli lankesi itselleni lähinnä tämän takia. Itse työtehtävät tapahtumapaikalla eivät eronneet muista työntekijöistä.

Eräänlaisena haasteena oli jossain määrin hyvin erilaiset lähtökohdat tutkimukseen osallistuvien ja minun välillä. Ikä oli luonnollisesti yksi tekijä, sillä muut työntekijät olivat keskimäärin noin kymmenen vuotta nuorempia. Lisäksi etninen tausta oli erilainen; työntekijöistä suuri osa oli joko ensimmäisen tai toisen polven maahanmuuttajia. Korkeakouluopiskelijoita ei juuri ollut, toki johtuen paljolti heidän iästään. En ollut myöskään koskaan asunut pääkaupunkiseudulla, missä suurin osa muista työntekijöistä oli asunut Suomessa asuessaan.

Oli alusta asti selvää, että tämänkaltaisessa tutkimusmetodissa oma persoonallisuuteni vaikuttaisi vahvasti tutkimuksen tekoon. Työskennellessäni muiden kanssa vertaisena, olin yhtä lailla subjektina ja osallistuin informanttien arkielämään ja aineiston tuottamiseen. Voidaan sanoa, että kenttätutkimuksessa mikään ei ole tutkijasta riippumatonta (ks. esim. Kauravaara 2013). Minulla oli omasta henkilöhistoriastani ja muista kokemuksista kumpuavia kokemuksia, jotka estivät olemasta täysin objektiivinen, vaikka siihen olisi ollut pyrkimys. En kuitenkaan nähnyt positioissani ristiriitoja. Työskentelin Namikalla ja sain työstä palkkaa kahdelta kuukaudelta, mutta en kokenut tätä eturistiriitana. Tutkimukseni aihe ei ollut varsinaisesti sellainen, mihin olisin pystynyt toiminnallani vaikuttamaan tutkimuksen kannalta myönteisesti ja näin saamaan toivotumpia tutkimustuloksia.

3.3 Tutkimustehtävä ja tutkimusmenetelmät

Tutkimukseni ensisijaisena tehtävänä on selvittää, **tuottaako Yökoris-toiminta työntekijöilleen sosiaalista pääomaa ja millaisia ovat sen mahdolliset ilmenemismuodot?** Tälle alisteisena toisena tutkimustehtävänä tarkastelen, **missä suhteessa Yökoris-toiminta synnyttää yhdistävää, sitovaa ja linkittävää sosiaalista pääomaa?**

Etnografisessa tutkimuksessa suunnitellun tutkimushaastattelun ja epämuodollisen keskustelun raja on häilyvä (Huttunen 2010, 41). Tutkimuksessani epämuodolliset keskustelut antoivat huomattavan paljon vastauksia tutkimuksen kannalta oleellisiin kysymyksiin. Tähän liittyen tärkeää oli luottamus, mikä tutkimukseen osallistujien ja yhtä lailla muiden työntekijöiden kanssa kesän aikana syntyi. Avoin vuorovaikutus ei synny ilman luottamusta, ja koen, että ilman luottamusta tutkimukseni olisi näillä metodeilla jäänyt torsoksi. Vuorovaikutus kesän aikana oli pääasiallisesti avointa ja rikastavaa. Osa Yökoriksen ideaa tulee esiin Pekka Himasen *rikastavan vuorovaikutuksen* käsitteessä. Himasen (2010, 145) mukaan rikastavassa vuorovaikutuksessa halutaan tukea toisia kohti omaa ainutlaatuista potentiaalia, johon yksin voisi tuskin koskaan yltää yhtä hyvin. Toinen asia on luonnollisesti omat havainnot. Läsnäolo Yökoriksessa teki tutkimuksen tekemisestä mielekkäämpää kuin oletin, vaikka tulosten saaminen irti tällaisesta aineistonkeruutavasta tuntui välillä huomattavan työläältä.

Tutkimuksen fyysinen toteutus tapahtui useassa paikassa. Viikoittain Yökoriksella oli toimintapaikkoja 15–20. Suurin osa paikoista oli Helsingin alueella, painottuen Itä-Helsinkiin, mutta myös muutamia paikkoja Vantaalla ja Espoossa. Näin ollen tutkimuskenttää ei voi hahmottaa yhden paikan kautta, vaan kenttä sijoittuu useampaan paikkaan ja hahmottuu vahvasti sosiaalisen tilan kautta. Tutkimuskenttä muodostuikin enemmän tutkimusjoukon ja Yökoris-ilmiön kuin tietyn fyysisen paikan mukaan. Tutkimuskirjallisuudessa tämän kaltaista etnografiaa kutsutaan monipaikkaiseksi etnografiaksi (Kauravaara 2013, 49). Myös tutkimuksen haastattelumateriaali on etnografisessa tutkimuksessa suhteessa kulloiseen tutkimuskenttään (Huttunen 2010).

Toimintamallille tärkeää on luoda sekä työntekijöille että osallistujille sosiaalinen ja henkinen ympäristö, joka tukee parhaalla mahdollisella tavalla ihmisenä kasvamista. Tuloksia ei ole tässä tapauksessa tarkoitus yleistää kriittikittömästi, koska tulokset liittyvät kiinteästi juuri Yökoriksen toimintamalliin. Tutkimus on tapaustutkimus, jossa tietoa saadaan yksittäisen toimijan luomasta konseptista. Kuten laadullisessa tutkimuksessa yleisemminkin, tutkimuksessani pyrin tutkimaan aihetta mahdollisimman kokonaisvaltaisesti. Koska objektiivisuutta ei ole mahdollista hävittää, tulokset ovat ehdollisia selityksiä, jotka ovat aina

kytköksissä aikaan ja paikkaan. Pyrkimys on löytää ja paljastaa tosiasioita sen sijaan, että todennettaisiin vanhoja totuuksia tai totuusväittämiä (Hirsjärvi ym. 2009, 161).

Kuten koko tutkimuksessa, myös haastatteluissa tavoitteena oli, että haastateltava on aktiivinen osapuoli ja luo itse merkityksiä omille kokemuksilleen. Haastattelun etuna koin, että Yökoris-toiminnan yksittäiset osat pystytään paremmin tuomaan laajempaan kontekstiin. Joissain tapauksissa kävi niin, että haastateltavat pystyivät kertomaan asioita laajemmin kuin mitä olin kysymysrungossani ajatellut. Tämä alleviivasi hyvin ajatusta, jonka mukaan haastateltavat ovat oman elämänsä ja tässä tapauksessa Yökoris-toiminnan asiantuntijoita ja tutkijan tehtäväksi jää kirjoittaa ylös heidän kokemuksensa ja pyrkiä luomaan niistä suurempia yhteyksiä. Hirsjärven ym. (2009, 205) mukaan on oletettavissa, että tutkimuskysymysten vastaukset voivat olla monitahoisia ja lisäkysymyksiä vaativia. Tämä seikka puolsi tutkimusmenetelmänä haastattelua. Haastatteluissa tuli luonnollisesti hetkiä, jolloin joitain vastauksia oli hyvä syventää lisäkysymyksillä.

Haastattelu (liite 1) oli teemahaastattelun ja strukturoidun haastattelun välimuoto. Kysymykset oli jaoteltu teemoittain ja kysymysrungossa pitäydyttiin pääpiirteittäin. Haastattelun virtaamisen mukaan siitä tarvittaessa poikettiin ja sen vuoksi haastatteluja on perusteltua nimittää mieluummin teemahaastatteluiksi, vaikka alkuperäinen suunnitelma olikin tehdä strukturoidumpi haastattelu. Mutta kuten aiemmin mainitsin, myös tässä tapauksessa etenin joustavasti sen mukaan, mikä edisti haastatteluja parhaiten.

Haastattelupaikka oli joka kerralla eri. Haastattelut suoritin kahvilassa tai ravintolassa, koska se oli kaikkien kannalta loogisin vaihtoehto. Varsinaista toimistoa Yökoriksella ei kesällä ollut käytettävissä ja etenkin työjakson päätyttyä tehdyt haastattelut halusin viedä mahdollisimman lähelle haastateltavia, jotta vaiva olisi heille mahdollisimman pieni. Omaa tai haastateltavien koteja en haastattelupaikaksi edes ehdottanut, sillä koin molemmille paremmaksi neutraalin ympäristön.

Kenttätyöjaksolla tutkimuspäiviä kertyi yhteensä 45. Etnografinen kuvaus pyritään synnyttämään ilmiön monipuolisesta tarkastelusta, jossa aineistoja yhdistellään.

Havainnointiaineiston jaoin neljään luokkaan. Tärkeimpänä havainnointikohteena olivat

haastatteluun valikoituneet kuusi henkilöä. Toiseen luokkaan kuuluivat muut työntekijät. Kolmas luokka muodostui tapahtumien osallistujista. Neljäs luokka oli Yökoris-toiminnan esimiehet. Tosin neljännen luokan havainnointi oli melko vähäistä, mutta heidän kanssa käydyissä keskusteluissa kerätty materiaali oli äärimmäisen arvokasta eri perspektiivin ja laajemman näkökulman saavuttamiseksi. Kenttätyöjakson aikana oli välillä vaikeuksia pitää aistit herkkinä, etenkin kun toiminnasta ja työstä alkoi ensimmäisen kuukauden jälkeen tulla rutiinia.

Kuudesta haastattelusta neljä tein suomeksi ja kaksi englanniksi. Huttunen (2010) kirjoittaa artikkelissaan ongelmista, mitä eri kielillä sukkulointi saattaa aiheuttaa: muulla kuin omalla äidinkielellä tehdyissä haastatteluissa täytyy olla erityisen tarkkana siinä, että todellakin ymmärtää mitä haastateltavat ovat sanoneet. Tässä litterointi oli hyödyllistä, ja sen avulla haastattelun ymmärtäminen oli helppo tarkistaa. Kummassakaan englanniksi tehdyssä haastattelussa englanti ei ollut haastattelijan eikä haastateltavan äidinkieli, mikä vaati erityistä tarkkuutta.

Haastattelujen ilmapiiri oli pääasiallisesti hyvä ja rento. Vaikka haastateltavat olivat ennestään tuttuja, roolinvaihto työkaverista jonkinlaiseksi auktoriteetiksi oli tietyllä tavalla haastavaa. Ensimmäisen haastattelun tein englanniksi, mikä lisäsi omaa jännitystäni. Tämä ja kokemattomuuteni haastattelijana huomioiden taisin olla haastateltavaa hermostuneempi. Mitä enemmän haastatteluja tein, sitä varmemmaksi tulin kokemuksen karttuessa. Haastateltavat eivät mielestäni jännittäneet haastattelutilanteita. Syyt tähän lienevät moninaiset. Yhdeksi keskeisimmäksi syyksi arvelisin sitä, että haastatteluissa he pääsivät puhumaan heille tärkeästä ja tutusta asiasta, joten itse haastattelun aihe ei aiheuttanut kenelläkään syytä jännitykseen. Myös haastattelijan tunteminen etukäteen auttoi, ja tulkitsen neutraalin miljööön olleen hyvä asia tämän asian kannalta. Haastateltaville ei ollut vaikeaa vastata kysymyksiin, mikä on toki luonnollista, koska haastattelu koski aihetta mistä he tietävät paljon tutkijaa enemmän. Haastattelututkimuksissa luotettavan tiedon kerääminen on helpompaa, jos haastateltavat ovat kiinnostuneita asiasta (Alkula 1999, 121).

Olin tutustunut ennen kenttätutkimusjaksoa vastaavanlaisten tutkimusten tekemiseen ja niihin sisältyviin eettisiin ongelmiin. Kukaan tutkittavista ei tuntunut kokevan rinnakkaispositiotani

missään määrin ongelmana, ja osa oli jopa kiinnostunut tutkimuksestani yleisellä tasolla. Vahva sitoutuminen Yökorikseen lienee tärkeä aspekti ja uskoisin tutkittavien kokeneen, että tekemäni tutkimus auttaa heille tärkeää asiaa. Henkilökohtaisella tasolla kemiat toimivat hyvin, ja välillä kävimme melko henkilökohtaisiakin keskusteluja kesän aikana. Kaikille tutkimukseen osallistuville on tutkimuksessa taattu anonymiteetti. Pohdin pitkään peitenimien käyttämistä ja iän kertomista nimimerkeissä, mutta koska yhteisö on pieni, koin tämän tekemisen henkilöiden tunnistamista liian helppoa ja siksi lainaukset tulososiossa ovat ilman tunnistetta. Myös sukupuolijakauma, yksi nainen ja viisi miestä, sekä englannin kielellä annetut vastaukset olisivat tehneet tunnistamisesta helpompaa, joten myös englanniksi tehdyt haastattelut on käännetty lainauksissa suomeksi.

Haastateltavat olivat iältään 19–37 vuotiaita. Yli 30-vuotiaita oli yksi, muiden haastateltavien ikä meni haarukkaan 19–29 vuotta. Ikää suurempana kriteerinä pidin, että haastateltavat olivat olleet mukana toiminnassa vähintään kaksi vuotta ja omasivat siten perspektiiviä vaikutuksista, mitä Yökoriksella on heidän elämässään ollut. Karl Mannheim (1952) on esittänyt tulkinnan, jonka mukaan 16–18 vuotiaat nuoret elävät vaiheessa, jossa näinä vuosina elettyt kokemukset ja tulkinnat maailmasta vaikuttavat koko loppuelämään. Tästä johtuen pyrin mahdollisuuksien mukaan valikoimaan tutkimukseen henkilöitä, jotka sopivat Mannheimin asettamaan haarukkaan ja ovat aloittaneet toiminnan parissa näiden ikävuosien aikana. Tähän määritelmään sopi täysin kolme henkilöä.

Neljä haastatelluista oli syntynyt Suomen ulkopuolella, kaksi noin kymmenen vuoden iässä ja kaksi aikuisiällä. Jakaumat sukupuolen ja taustan mukaan heijastavat melko hyvin Yökoriksen kesätyöntekijöiden jakaumaa näiden asioiden suhteen. Haastattelut kestivät 30–70 minuuttia. Haastattelujen jälkeen kirjoitin itselleni lyhyen yhteenvedon, miten koin haastattelun menneen ja päällimmäiset tuntemukset. Saatuani kaikki haastattelut tehtyä, litteroin ne haastattelu kerrallaan samassa työvaiheessa. Litterointiaineistoa kertyi 31 sivua ja noin 11 000 sanaa. Litteroinnin tekeminen keskitetysti auttoi analyysivaiheessa, kun kaikki haastattelut olivat hyvin muistissa. Aloinkin mielessäni analysoimaan haastatteluja jo niitä litteroidessani.

Analyysivaiheessa pyrin ymmärtämiseen tähtäävään lähestymistapaan. Hirsjärven ym. (2009, 224) mukaan tyypillistä analyysitavalle on päätelmien teko. Sosiaalisen pääoman teorit kulkivat mukana käydessäni läpi ja luokitellessani aineistoa. Haastatteluaineiston analyysi jäsenyi seitsemään vaiheeseen: (1) Haastattelujen lukeminen useaan kertaan syvemmän ymmärryksen takaamiseksi, (2) tiivistelmän kirjoittaminen jokaisesta haastattelusta, (3) vastausten luokittelu kysymyskohtaisesti, (4) pää- ja alateemojen tunnistaminen ja luominen vastausten perusteella, (5) haastateltavien vastausten luokittelu teemakohtaisesti, (6) pää- ja alateemojen kuvailu sekä (7) parhaiten teemoja kuvaavien lainausten valinta tutkimusraporttiin.

Loin vastausten perusteella yhteensä 4 pääteema. Syvemmän analyysin perusteella loin 15 alateemaa. Tutkimusaineistossani haastattelut muodostavat analyysin selkärangan ja havainnointiaineisto tukee sitä. Havainnointiaineisto ja kenttäpäiväkirjani on kontekstoitu eli sidottu haastatteluaineiston analyysiin. Huttunen (2010) nimittää tätä ristivalotukseksi, jossa eri aineistot valottavat toisiaan ja luovat lisää ymmärrystä tutkittavasta asiasta. Tässä tapauksessa voidaan konkreettisesti sanoa, että tutkimushaastatteluissa kerrotut asiat tulivat ymmärretyiksi kenttätöjaksolla näkemissäni havainnoissa.

4 TULOKSET

Kuten luvussa 3.1.5 mainitsin, tutkimukseni nojaa Schaefer-McDanielin (2004) teemoittelun sosiaalisen pääoman tutkimisesta nuorten parissa. Näin ollen yläteemoiksi muodostuivat yhteenkuuluvuus ja kiinnittyminen, luottamus ja vastavuoroisuus sekä sosiaaliset verkostot. Tuloksissa pyrin analysoimaan eri pääoman lajeja; yhdistävää, sitovaa ja linkittävää. Näiden teemojen ohella lisäsin neljänneksi yläteemaksi julkisen sosiaalisen pääoman osalta Namikan verkostot, koska aihepiiri nousi esille vahvasti haastatteluissa. Pääasiallisena teemana on käsitellä sosiaalisen pääoman ulottuvuuksia sen mukaan, miten ne ymmärretään yksilöhyödykkeenä, mutta tutkimustuloksissa sivutaan myös yhteisötason sosiaalista pääomaa niiltä osin kuin haastateltavat siitä kertovista asioista puhuivat.

Sosiaaliset verkostot -käsitteen alle loin muita hyvinvointiin liittyviä teemoja, jotka vastausten perusteella liittyivät asioihin, joihin he ovat päässeet käsiksi nimenomaan verkostojen kautta. Tutkimustuloksissa on käytetty lainauksia haastatteluista sekä omasta kenttäpäiväkirjastani. Kenttäpäiväkirjan lainaukset on merkitty esimerkiksi muotoon 5TP76. Ensimmäinen numero tarkoittaa monesko kenttätyöpäivä oli kyseessä, TP on lyhenne tutkimuspäiväkirjasta ja viimeiset numerot tarkoittavat päivämäärää.

4.1 Yhteenkuuluvuus ja kiinnittyminen

Tutkimustuloksissa vahvana kantavana teemana on Yökoris-toiminnan toiminnan luonne. Toiminta tapahtuu vuorovaikutuksessa, joten yksittäiset ihmiset ovat omalla toiminnallaan luomassa koko konseptia ja sitä, miten osallistujat sen kokevat. Tämän takia työntekijöiden rooli on merkittävä ja hyvien ihmisten löytäminen on korostetun tärkeässä asemassa. Kesän aikana oli mielenkiintoista huomata, miten erilaisia reittejä pitkin Yökoris löytää työntekijänsä. Kolme oli päätynyt mukaan osallistumalla ensin Yökoriksen järjestämiin tapahtumiin, yksi oli tullut suoraan töihin ja kaksi oli päätynyt toimintaan muuta reittiä. Namikan tavoitteena on omien palvelujensa kautta pystyä auttamaan nuoria mahdollisimman tehokkaasti ja ohjata heitä oikeisiin paikkoihin nuorten omien tarpeiden mukaan. Teema

toistui haastattelussa moneen otteeseen, ja jo päätyminen Yökorikseen töihin oli hyvä esimerkki siitä, miten palvelut parhaassa tapauksessa toimivat yhdessä.

”(Namikan) Työpajalla olin työkokeilussa ja halusin löytää jonku kivan homman. Lopetin koulun, kun ei se maistunut ja uravalmentaja sanoi, että jotain pitäis löytää ja kokeilin vähän kaikkea ja Namikan työpajalla selvis, että olis tällainen Yökoris-juttu. Eli 2015 vuoden alussa menin työpajalle ja sitä kautta kesähommiin Yökorikselle.”

Toinen väylä, mikä myös oman kenttätyöjakson otannan perusteella oli merkittävä tapa päätyä töihin, oli pelaaminen ja osallistuminen ensin tapahtumiin, mikä myöhemmin johti työpaikan saamiseen. Voidaan nähdä, että Yökoris luo yhdistävää pääomaa tapahtumiin osallistuvien kanssa, minkä kautta he hyötyvät työntekijöiden löytämisen näkökulmasta. Osallistujien näkökulmasta jo pelkästään tapahtumiin osallistuminen laajentaa heidän verkostoaan ja saatavilla olevaa sosiaalista pääomaa (Nicholson & Hoye 2008).

”Aluksi se oli vaan hengailua ja pelailua. Mutta käytännössä aloin käydä tapahtumissa, tutustuin ihmisiin ja sitä kautta sain töitä seuraavaksi kesäksi.”

Koska työn luonne on erilaista kuin ”tavallisissa” työpaikoissa, monesti raja työntekijöiden ja osallistujien välillä hämärtyy. Jossain määrin koin pelaamisen ja tapahtumiin osallistumisen myös näyteikkunana, missä oli mahdollista parantaa omaa asemaansa ja nostaa mahdollisuuksia saada työpaikka tulevaisuudessa.

”Juttelin myös muutaman tytön kanssa, ketkä olis halunneet töihin Yökoriksella, muttei olleet tänä kesänä päässeet. Olivat silti yhtä lailla hengaamassa, pelailemassa ja auttamassa järjestelyissä muiden kanssa, kun siinä päivä tehtiin töitä.” (TTP116)

Yökoris-konseptin tarkoitus on luoda matalan kynnyksen liikuntaa, joten osallistumisen ja kiinnittymisen tulisi olla helppoa. Toimintaan tullaan mukaan erilaisilla motiiveilla, mutta haastatteluissa tuli esiin, miten helpoksi mukaan tuleminen koettiin, oli motiivi ja tuen tarve minkä asteista hyvänsä. Teoriaosiossa käsiteltiin kysymystä, onko urheiluseuran tai yhteisön

luomaan sosiaaliseen pääomaan pääsyä muilla ja miten sitä olisi mahdollisesti siirtää myös muille. Tutkimukseni ei pysty vastaamaan jälkimmäiseen kysymykseen, koska aineisto koski ainoastaan toiminnassa mukana olevia, mutta se paljastaa myöskin, että toimintaan ja sitä kautta sen luomiin sosiaalisiin pääomiin on verrattain helppo päästä käsiksi, jos sitä verrataan niin sanottuun normaalimpaan urheiluseuratoimintaan, joka vaatii Yökorista enemmän sitoutumista. Työllistyminen tapahtumiin osallistumisen kautta on mielestäni hyvä esimerkki siitä, miten pääomaan on mahdollista päästä käsiksi, vaikka se ei aina olisikaan suoraviivaista. Kortteisen ja Tuomikosken (1998) tutkimuksen perusteella työllistyminen on helpompaa niille, kenellä on sosiaalisia verkostoja tukenaan. Yökoris on matalan kynnyksen mahdollisuus myös työllistymistä edistävien verkostojen luomiseen.

”Yökoriksessa oli just hienoa, miten mut otettiin vastaan ja miten tervetullut mä olin. Mua kohdeltiin heti niin että sä kuulut porukkaan. Ei tarvinnut tunkea mukaan vaan oli vaan heti, että sä oot tätä porukkaa. Se on hämmentävää, kun ei sellaista tapahdu yleensä. On kuitenkin jonkin verran kokemuksia töistä tai kouluporukoista, eikä mihinkään oo päässyt näin sisään.”

Vaikka haastatteluissa puhuttiin pääasiassa omista kokemuksista, työntekijät tiedostivat myös koko konseptin kannalta sen tärkeyden, minkä helposti mukaan pääseminen ja kaikkien hyvä vastaanottaminen luo. Ulossulkemista sosiaalisen pääoman kontekstissa tapahtuu kokemukseni mukaan Yökoriksessa äärimmäisen vähän, koska tapahtumiin on vapaa pääsy. Kenttätyöjakson aikana näin, että tavoite toteutuu myös käytännössä. En törmännyt kenttätyöjakson aikana tapahtumiin tai tilanteisiin, missä ulossulkemista olisi tapahtunut, vaan kokonaisuutena yhteisöä voi luonnehtia erittäin avoimeksi. Ulossulkemiseksi voisi tietysti kokea ilman työpaikkaa jäämisen, mutta käytännössä sekään ei estä tai sulje pois yhteisöstä.

”Mä oon aina ollut sellainen, että haluan ottaa kaikki mukaan ja huomioida kaikki, koska tiedän, että miltä tuntuu, jos et oo mitään, periaatteessa. Mä en ikinä halua, että se on ikinä kenellekään silleen ja uskon, että oon silleen tuonut paljon positiivista.”

”Just se yhteisöllisyys, miten me kohdataan ja otetaan mukaan. Jotenkin toivotetaan tervetulleeksi. Just sen kaiken yli, ei oo ketään kuka ei olis tervetullut, mun mielestä se on tän homman pohja.”

Kiinnittymisessä yhteisöön oli nähtävissä teemoja, jossa kiinnittyminen Yökoris-yhteisöön on auttanut kiinnittymään yhteiskuntaan yleisemminkin ja edistänyt työntekijöiden integroitumista yhteiskuntaan esimerkiksi koulutuksiin hakeutumalla. Yhdistävä sosiaalinen pääoma on Walsethin (2008) mukaan keino yhteiskunnalliseen integraatioon. Tutkimuksen tarkoituksena ei ole toimia maahanmuuttajatutkimuksena, mutta aineistosta nousi esiin teemoja, jotka liittyvät enemmän yleisemmän tason kiinnittymiseen ja integraatioon kuin pelkkään Yökoris-yhteisöön kiinnittymiseen. Yökorista pyrittiin suuntaamaan vastaanottokeskuksiin aikana, kun Suomeen tuli paljon pakolaisia. Tavoitteena kuitenkin oli, että mahdollisimman nopeasti ihmiset löytäisivät tiensä kaikille avoimiin tapahtumiin ja näin tapaisivat pakolaisten lisäksi muita ihmisiä. Näissä voidaan nähdä selvä ero sitovan ja yhdistävän pääoman välillä; pelkästään tietyille rajatulle joukolle järjestetyt tapahtumat toimivat enemmän sitovan pääoman luomisen näkökulmasta ja kaikille avoimet tapahtumat puolestaan luovat yhdistävää pääomaa. Yhdistävä pääoma on maahanmuuttajataustaiselle tärkeää, kun pyrkimys on integroitua osaksi yhteiskuntaa. Sekä haastattelujoukosta että Yökoris-yhteisöstä löytyi esimerkkejä ihmisistä, jotka olivat ensin osallistuneet pelkästään pakolaisille järjestettyyn toimintaan, mutta myöhemmin alkaneet käydä yleisissä tapahtumissa ja parhaassa tapauksessa jopa työllistyneet.

Millainen yhteys Yökoriksella sitten on toimivaan demokratiaan? Yhteys ei välttämättä ole välittömästi kovin selkeä, mutta haastatteluaineistosta paljastui, että Yökoriksen kautta henkilöt ovat kiinnittyneet paremmin yhteiskuntaan. Haastattelujen perusteella tämä on tapahtunut etenkin Suomeen vanhemmalla iällä muuttaneiden kohdalla, joiden yhteiskuntaan kiinnittymisen väylät ovat kapeampia kuin nuorilla, jotka jo esimerkiksi koululaitoksen kautta väkisinkin kiinnittyvät jossain määrin yhteiskuntaan ja sen instituutioihin.

“Tunnen paljon ulkomaalaisia niin kuin mun ystävät, moni rakastais, jos niillä olis ollut tällainen integroituminen mikä mulla oli Yökoriksen ansiosta. Olisin mä varmaan

integroitunut muutenkin, mutta nyt se oli paljon helpompaa koska opin tuntemaan suomalaisia ihmisiä, kieltä ja kulttuuria.”

Tutkielman johdannossa käsittelin syrjäytymistä ja sen kustannuksia yhteiskunnalle. Vaikka Yökoris elääkin ulkoisten rahoitusmuotojen varassa, haastatteluaineiston perusteella voi vilpittömästi sanoa sen aiheuttavan yhteiskunnalle säästöjä sitomalla ihmisiä paremmin yhteiskuntaan ja auttamalla heitä eteenpäin henkilökohtaisissa elämässään.

“Tuntuu mukavalta, kun voi auttaa muita lapsia ja nuoria, etenkin niitä kenellä on samanlainen tausta kuin mulla. Ilman Yökorista... En tiedä, olisin voinut vaan päätyä kadulle ilman mitään erityistä mun elämässä.”

Jos tässä katsannossa ajatellaan ihmisten rahallisesti tuottamaa hyötyä yhteiskunnalle, pelkästään kuuden haastattelun aineistosta löytyi kolme melko merkittävää tapausta, joissa Yökoris-toiminta on ollut merkittävästi vaikuttamassa ihmisen kiinnittymisessä paremmin yhteiskuntaan ja tarjonneen väylän löytää oma tiensä.

”On se siihen vaikuttanut, nimenomaan. Se teki tosi hyvää mun itsetunnolle ja itseluottamukselle kaikin tavoin, kun koki hyväksyntää ja olevansa tervetullut. Ja sit kaikki positiiviset kokemukset ja kohtaamiset ruokki sitä kans. Se nostatti tosi paljon. Vaikkei se sitä masennusta parantanut yksistään niin sillä oli vaikutus siihen paranemisprosessiin. Koska itsetunto oli tosi alhainen kaikin tavoin, jos vaan ajattelee henkilökohtaisessa elämässä, että myös työelämässä, kun jossain vaiheessa kuvittelin, etten mä pysty tekemään töitä vaan että mä oon työkyvytön.”

Yhteenkuuluvuus ja yhteisöllisyys olivat teemoja, mitkä mainittiin jokaisessa haastattelussa useaan otteeseen eri yhteyksissä. Psykologinen tuntemus kuulumisesta yhteisöön oli kokemus, jonka moni pystyi jakamaan. Ehkä hieman yllättävää oli, että moni koki yhteisöllisyyden kokemuksen hyvin vahvasti heti toimintaan päätyamisen alusta asti. Tämä vahvisti käsitystäni avoimesta yhteisöstä, jossa aidosti jokainen kävijä motiiveista riippumatta oli tärkeä.

“Ekaa kertaa kun menin Hietsuun pelaamaan, tuntui, että tää on paikka mihin kuulun. Ihmiset ei tunne sua, mutta ensimmäisestä päivästä lähtien tuntui, kun ne tuntisikin. Se ei liity mitenkään siihen, osaatko pelata korista tai muuhunkaan. Siellä on erilaisia ihmisiä, kuten minä, mutta kukaan ei kiinnitä siihen huomiota. Se on kuin iso ämpäri vettä, kun sinne tiputtaa yhden pisaran, se on silti samaa. Mutta se avasi ehdottomasti uusia juttuja mun elämässä. Paikka, missä kukaan ei kiinnitä huomiota toisen erilaisuuteen.”

Tämänkaltainen kokemus toiminnasta oli itsellenikin kenttätyönjakson perusteella, vaikka tulinkin toimintaan käytännössä kaikkien piirien ulkopuolelta tuntematta yhteisöstä ketään, asumatta Helsingissä, ilman koripallotaustaa ja vielä huomattavasti keskiarvotyöntekijää vanhempana. Seuraava lainaus on tutkimuspäiväkirjastani neljänneltä kenttäpäivänä, eli voin sanoa oman kokemukseni olleen hyvin samanlainen mitä haastatelluilla.

”Nyt alan ymmärtää, mitä tarkoitetaan yhteisöllä mikä Yökoris on. Tunnen kyllä itseni täysin vertaiseksi porukassa ja kuten jo aiemminkin viikolla kirjoitin. Se, mikä tekee tästä vielä mielenkiintoisempaa on, että käytännössä koulutusta tähän hommaan ei juurikaan anneta vaan kaikki tapahtuu jotenkin automaattisesti ja kaikki on heti mukana porukassa”. (4TP66)

Yhteenkuuluvuuden yksi tekijä on kokemus siitä, että pystyy vaikuttamaan ryhmän toimintaan. Käytännössä tämä tapahtuu Yökoriksessa jokaisessa tapahtumassa, sillä hyvin epämuodollisesta tapahtumasta on joka ikinen kerta mahdollista tehdä oman näköinen sen mukaan, mitä haluaa. Tämä ei liity pelkästään työntekijöihin, vaan myös tapahtumiin osallistuvilla on mahdollisuus vaikuttaa. Käytännössä tämä tarkoittaa esimerkiksi eri lajeja, jos paikka antaa siihen mahdollisuuden.

”Sulla on sellainen porukka, missä sä tiedät mihin sä kuulut, ja samalla on osana kehittämissä jotain uusia juttujakin.”

Kaikissa haastatteluissa yhteisöllisyys koettiin niin vahvasti, että voi vetää johtopäätöksen sen yhteydestä ihmisten hyvinvoinnille. Yhteenkuuluvuudesta ei tämän tutkimuksen puitteissa voi

vetää samanlaisia päätelmiä tulevista hyödyistä kuin esimerkiksi sosiaalisten verkostojen tuottamista, mutta ihmisten omalle hyvinvoinnille yhteisöllisyys ja yhteenkuuluvuus näyttävät olevan erittäin iso tekijä heidän henkilökohtaisessa elämässään. Yökoriksen luoma ympäristö on haastatteluaineistonkin perusteella hyvin avoin ja kokemus siitä, että ihmiset voivat Yökoriksessa olla omia itsejään on vahva. Ystävyyden näkökulmasta sosiaalinen pääoma oli sekä sitovaa että yhdistävää. Toisaalta ystävyyssuhteet rakentuivat yhteisön sisällä sitovasti, mutta iso vaihtuvuus työntekijöissä teki sosiaalisesta pääomasta paljolti yhdistävää.

”Ihmisillä on ystäviä, vaikka se ystävyys kestäis kerralla vaan pari tuntia. Mutta ainakin tunnet olevasi elossa sen pari tuntia riippumatta siitä, mitä sun elämässä tapahtuu. Mulle tää anto sen, koska mulla ei oikeastaan ollut ystäviä.”

”Vähän niin kuin mulla oli, että vaikka mä tulin töihin niin mä tulin kuitenkin silleen yhteisön ulkopuolisena ja mä sain kokea just sen, mitä mä toivon että voidaan antaa kävijöille turvallinen paikka ja tekeminen ja sulla on sellainen olo koko ajan, että mä oon ok just tällaisena ja mut hyväksytään näin.”

Aikuisiin kohdistuvissa tutkimuksissa (ks. esim. Putnam 2000) on havaittu positiivisia terveysvaikutuksia, kun sosiaalista pääomaa on tutkittu. Myös Schaefer-McDanielin (2004) toteaa, että sosiaalisen pääoman tutkimukset aikuisten parissa ovat osoittaneet koetun elämänlaadun parantumista sosiaalisen pääoman kasvun myötä. Tutkimustulosten perusteella Yökorikseen osallistuvien nuorten elämänlaatu on parantunut selvästi Yökoris-toiminnan ansiosta.

”Olin masentunut ja mä oon päässyt siitä pois. Masentuneena tulee kaikkia itsetuhoajatuksia mieleen niin en mä voi sanoa missä olisin nyt jos en olis tullut yökorikseen. Tän alussa mä olin sellainen että itsetunto 1–10 asteikolla oli 3 niin nyt se on 11.”

Hyvä yhteisöllisyyden mittari oli koko kesän se, miten paljon Yökoriksessa töissä olevat ihmiset osallistuivat tapahtumiin huolimatta siitä, olivatko he työvuorossa vai eivät. Yökorista

ei koeta pelkästään työnä, vaan siihen liittyy hyvin paljon elämäntapaan viittavia asioita. Ilman yhteisöllisyyttä ja toiminnan mielekkääksi kokemista tätä tuskin tapahtuisi.

”Sehän tässä on hauskaa, että työntekijät hengaa tapahtumissa vaikka ei ole töissä, koska se ei tunnu työltä vaan se on sellaista mitä tekis muutenkin.”

Erilaisissa työpaikoissa työskennelleenä pistin tämän merkille heti kenttätyöjakson alussa. Yhteisöllisyys oli erilaista, mitä aiemmin olin työpaikoilla kokenut ja omassa kokemusmaailmassa se vertautuu enemmän urheilujoukkueisiin, missä olen pelannut ja ollut mukana. Osasyynä tähän vaikuttaa myös se, että töihin oli mahdollista tuoda omia kavereita, jolloin on helppoa yhdistää työt ja ystävien kanssa vietetty aika.

”Hyvä jos puolet oli töissä, mutta moni tuli silti hengailemaan, pelaamaan ja viettämään aikaa. Ja toivat myös kavereita mukanaan.” (3TP56)

Putnamin (2000) teoretisoinnin ja sosiaalisen pääoman kannalta yhteisöön ja yhdistykseen kuuluvien ja kuulumattomien ero on merkittävä. Hänen mukaansa yhteisö itsessään on jo arvokas verkosto (Putnam 2000). Tutkimuskohteenani oli ainoastaan Yökoriksessa mukana olevia, eikä verrokkiryhmää ollut. Haastatteluissa ihmiset nostivat kuitenkin esiin omasta sosiaalisesta verkostostaan ihmisiä, jotka eivät välttämättä kuulu yhdistykseen tai ole mukana Yökoriksen kaltaisessa toiminannassa.

“Omasta kaveripiiristä voi sanoa, että on paljon ihmisiä, jotka ei ole onnellisia, ei tiedä mitä tehdä elämällään ja valittaa systeemistä, kun ei löydä tietä elämässään. Senkin takia oon erityisen iloinen, että oon Yökoriksessa.”

Toimiminen ryhmissä edesauttaa parhaimmillaan muiden kunnioittamista (Schaefer-McDaniel 2004). Yökoriksessa ympäristö on erittäin monikulttuurinen, mikä näkyy niin työntekijöiden kuin osallistujienkin taustoissa. Monikulttuurinen ympäristö ja suhteet eri taustoista tuleviin ihmisiin olivat haastatteluaineiston perusteella tärkeitä tekijöitä kaikille haastatelluille. Niiden avulla moni oli löytänyt helpon tavan tutustua omasta kulttuuripiiristä

poikkeavien ihmisten tapaamiseen. Myös monikulttuurisuus näyttäytyy synteositeorian pohjalta ennen kaikkea yhdistävänä. Kuten Walseth (2008) tutkimuksessaan kirjoittaa, yhdistävän pääoman hyödyt liittyivät etenkin muiden kulttuurien ymmärtämiseen. Työntekijät kokivat kulttuurien kohtaamiset rikkautena, joka on olennainen osa Yökoriksen toimintaa ja imagoa.

”Mua edelleen hämmentää kulttuuri- ja taustaerot, mutta ei ne näy tässä toiminnassa. Että silleen tää pakottaa luottamaan muihin ihmisiin, vaikka ei ollakaan samasta kulttuuripiiristä. Ja siitä olis yhteiskunnassa apua ihan yleisemminkin.”

Monikulttuurinen työntekijöiden ja osallistujien joukko ei aina miellyttänyt kaikkia, vaan jouduin myös todistamaan välillä avointa rasismia Yökoriksen tapahtumissa tai liikkuesssa Yökoriksessa töissä olevien henkilöiden kanssa. Keskisormen näytöt, solvaukset ja muutama otteeseen jopa fyysinen väkivalta tai sen uhka olivat ikäviä tapahtumia kesän aikana. Onneksi nämä kohtaamiset olivat harvassa, mutta valitettavasti niitä kuitenkin tapahtui, mikä kertoo toisaalta Yökoriksen tekemän työn tärkeydestä sen tuodessa eri lähtökohdista ja kulttuureista tulevia ihmisiä yhteen. Vastaavasti oli huomattavissa, miten ikävät tapahtumat toivat työntekijöitä paremmin yhteen. Synteositeorian mukaisesti tämä oli yksi harvoista tilanteista, missä yhteisö loi sitovaa pääomaa ja ikään kuin tiivistyi ikävien tapahtumien takia.

“Maailma, mikä me nähdään, tulee koko ajan monikulttuurisemmaksi ja Yökoris on samanlainen. Erilaisia taustoja, mutta kaikki kulttuurit yhdessä.”

4.2 Luottamus ja vastavuoroisuus

Yökoris-yhteisö on verkostonäkökulmasta yhtä aikaa tiivis, mutta samalla avoin kuten edellä esittelin. Tiiviissä verkostoissa on helpompi ylläpitää luottamusta, mutta samalla väärinkäytökset tulevat nopeammin ilmi ja johtavat sosiaaliseen paineeseen toimia normien mukaan. Yökoriksen haasteeksi koin tietynlaisten työelämäkäytäntöjen puutteen, etenkin kun

monelle kyseessä oli ensimmäinen kesätyöpaikka. Myöhästelyt ja vuorojen tekemättä jättäminen johtivatkin kesän aikana muutamien henkilöiden vuorojen vähenemiseen tai työn loppumiseen. Tätä käytettiin muille esimerkkinä ja tieto levisi nopeasti, vaikka siitä ei erikseen tiedotettukaan. Tiiviissä verkostossa normien ylläpitäminen on tärkeää ja niiden rikkomisesta seuraa sanktioita (Coleman 1988). Sanktiot normien rikkomisesta eivät kuitenkaan johtaneet yhteisöstä ulossulkemiseen, vaan ihmiset, joiden työt olivat jostain syystä loppuneet, kävivät silti usein pelaamassa.

”Kun tässä on pitkin viikkoa ollut myöhästymisiä ja muuta niin on täytynyt itekin olla aika skarppina aikataulujen kanssa, vaikka en yleensä mikään maailman täsmällisin olekaan. Näistä varoituksista ja muista puhutaan aika avoimesti, vaikei niistä erikseen mitään virallista tietoa tulekaan. Selkeästi luotetaan, että tieto leviää ja sitä kautta ohjaa toimintaa muiden osalta oikeaan suuntaan.” (18TP276)

Yhteisön sisällä verkostot ovat tiiviitä, mutta kokonaisuudessaan työn luonne on sellainen, joka lähestulkoon pakottaa yhdistävän sosiaalisen pääoman luomiseen. Vastauksia analysoidessa yhdistävän pääoman osuus oli sitovaa pääomaa suurempi. Sitovaksi pääomaksi voi laskea Yökoriksessa syntyneiden ystävyysuhteiden ylläpitämisen, mutta vastaavasti voi sanoa, että näiden suhteiden luominen on jossain vaiheessa jo synnyttänyt yhdistävää sosiaalista pääomaa. Työntekijöiden iso määrä ja vuosittainen vaihtuvuus ehkäisevät tehokkaasti poteroitumista ja lukkiutumista olemassa oleviin suhteisiin.

”Tää on vähän sellaista hommaa, että tässä on pakko olla koko ajan avoin ulospäin eikä vaan nysvätä niiden tuttujen kanssa”

Yleisesti luottamus tuli esiin yksilötasolla enemmän vuorovaikutuksiin liittyvässä vastavuoroisuudessa. Omia hyviä kokemuksia luottamuksesta korostettiin paljon sen kautta, miten on pystynyt toimimaan vastavuoroisesti muita ihmisiä kohtaan. Työ on hyvin pitkälti sosiaalisessa vuorovaikutuksessa tapahtuvaa ja haastatteluun osallistuneet ihmiset tuntuivat ymmärtävän vastavuoroisuuden merkityksen koko yhteisön toiminnan kannalta. Koska asemat ja auktoriteetit ovat Yökoriksessa pääasiassa hyvin muodollisia, toiminnan

vastavuoroisuus on tärkeä arvo jo senkin kannalta, että toiminta pyörii. Yökoris ei toimi hierarkkisesti, vaan tapahtumissa kaikki tekevät, mitä milloinkin sattuu eikä toimia ole etukäteen määritelty selvärajaisesti lukuun ottamatta pakettiauton ajamista tapahtumapaikalle. Tällaisessa organisaatiossa toiminta ilman luottamusta toisiin voisi tehdä välillä toiminnasta vaikeaa, mutta luottamus muihin työntekijöihin helpottaa toimintojen koordinoitua ja toteutusta.

“Jos mä lupaan tehdä jotain niin sit mä teen, vaikka se vaatisikin multa paljon niin ainakin yritän. Ja mä luulen, että se on just sen takia millaisia ihmisiä oon tavannut Yökoriksessa ja haluan, että omalta osaltani edistän luottamusta. Mun kotimaassa on vähä sellainen kulttuuri, että sanot ja lupaat, mutta ei se mitään välttämättä tarkoita.”

Toisaalta luottamusta ajateltiin myös verkoston sisäisenä ominaisuutena, millä yksilöt pystyvät parantamaan omaa asemaansa ja mahdollista liikkumista verkostossa merkittävämpiin asemiin. Liikuntasosiologian professori Hannu Itkonen (Ronkainen 2016) kertoo Kansan Uutisten haastattelussa urheilun ja liikunnan kentällä sosiaalisen nousun olevan verrattain helppoa ja sen voidaan tulkita näyttäytyvän tätä kautta myös Yökoriksen piirissä.

”Luottamus mitä mä oon antanut myös työnantajille, että mä vedän kunnolla. No muistan aina, kun oltiin Kansalaistorilla ja tehtiin duunia ja sit (...) sai mut kiinni sluibailusta. Se oikeesti sano, että jos oot täällä, tee kunnolla nää duunit. Sit tajusin, että vaikka tää on silleen hauskanpitoa niin tee kunnolla nää hommat, kun täällä oot, niin annat muillekin paljon enemmän. On tullut myös sellaisia juttuja, että miksen mä aina tee näitä juttuja, et miksei tää oo lähtökohta tehdä näitä juttuja.”

Luottamus näyttäytyi hyvin paljon esimerkillisyyden korostamisena. Yökoris onkin kenttätyöjakson perusteella erittäin vahvasti kulttuurinsiirtoprosessia, jossa nuoremmille työntekijöille ja muille toimintaan osallistuville pyritään toimimaan esimerkkeinä ja sitä kautta ohjaamaan toimintaa haluttuun suuntaan. Itkonen ja Laine (2015) toteavatkin liikunnan olevan toimintaa, jossa traditioita siirretään eteenpäin. Liikuntaan liitetyt traditiot tulivat

näkyviin näissä teemoissa, kun Yökorikseen liittyviä perinteitä ja toimintatapoja siirrettiin henkilöltä toiselle. Työnhaussa puhutaan usein siitä, miten töihin pyritään löytämään ”hyviä tyyppejä”. Yökoriksessa tämä korostuu erityisesti, koska kokeneemmat työntekijät pystyvät viemään omalla esimerkillään ja tekemisellään oikeaan suuntaan. Koska työ tapahtuu vuorovaikutuksessa muiden ihmisten kanssa, persoonallisuus ja sosiaaliset taidot korostuvat.

”Myös työntekijät kunnioittaa (...) tosi paljon, antaa erinomaista esimerkkiä muille nuorille katsomatta siihen, onko sitten työntekijä tai tapahtumaan osallistuja. Ja samaa muutkin sanoo, että se on todella hyvä esimerkki (...) lapsille lähiössä.” (11TP116)

Moni haastateltava mainitsi omia esimerkkejään, kenestä on pyrkinyt itse ottamaan mallia tai muita muulla tavoin tärkeitä henkilöitä toiminnan piiristä, jotka ovat auttaneet sisäistämään työtä paremmin kokonaisuudessa. Kulttuurinsiirtoprosessi näyttäytyi monille haluna viedä itse kokemiaan ja oppimiaan asioita käytäntöön uusille Yökoris-työntekijöille.

”Haluisin olla sellainen tyyppi joka näyttää, että kun ollaan töissä niin ollaan töissä, olla sellainen esimerkki siellä töissä uusille.”

Vaikka työ onkin sinänsä hyvin leppoisaa ja huoletonta pelailua, keskityin kesän ajan toiminnan syvempiin merkityksiin ja tarkoitusperiin ja pyrin löytämään viitteitä niistä. Mietin monesti, miten tämä puoli toiminnasta aukeaa työntekijöille vai aukeaako lainkaan. Muodollinen koulutus työhön on lyhyt, joten tämä puoli jää pitkälti työntekijöiden itse ymmärrettäväksi. Tässä suhteessa tutkimustulosten perusteella Yökoris-yhteisö toimii ja jotenkin automaattisesti tieto verkostossa valuu alaspäin pidempään työtä tehneiltä uusille. Kaikilla haastatteluun osallistuneilla tuntui olevan hyvä käsitys siitä, miksi työtä pohjimmiltaan tehdään.

”Oon auttanut uusia, antanut niille idean, että mitä tää on. Iso osa tulee ja näkee mitä me tehdään ja ajattelee, että se on vaan hauskanpitoa, jos sitä aiemmin ei oo miettinyt ja vähä avaa niitten mieltä. Sit koitan vähä avata asiaa ja et millainen asenne kannattaa olla, että sä voit tästä antaa muille.”

Yhtä lukuun ottamatta kaikki haastatelluista olivat olleet Yökoriksella töissä vähintään kahtena kesänä. Tosin kaikki olivat osallistuneet toimintaan vähintään kahtena kesänä, vaikka eivät olisi kaikkia kesiä töissä olleetkaan. Heidän haastatteluissaan korostui omien hyötyjen ohella se, mitä toiminnalla voidaan antaa muille. Näin sosiaalinen pääoma yhteisössä ei jää pelkästään niiden ihmisten käsiin, jotka ovat saaneet Yökoriksesta itselleen työpaikan. Vaikka Bourdieu (1986) viittasikin sosiaalisen pääoman olevan tietyn ryhmän hyödyke, tutkimustulosten perusteella Yökoriksen sosiaalinen pääoma jakautuu myös työntekijöiden ulkopuolelle toimintaan osallistuvien muodossa. Tutkittavat kokivat työnsä kaiken kaikkiaan merkityksellisenä koko yhteisön kannalta.

”Se on duunina helppoa ja hassua ja sellaista, että onko toi edes työtä, mutta kun sitä ajattelee syvemmin niin se on musta aika tärkeä homma. Varsinkin kun on kyse lapsista ja nuorista kenen kans kesäisin toimitaan. Se on tarkoituksellista, että oon siellä ja annan niille tekemistä ja jos hyvin käy ystävyys-suhteita ja kontaktin myös aikuiseen.”

Koska iso osa työntekijöistä on kävijöiden tapaan maahanmuuttajataustaisia, haastatteluissa viitattiin omasta taustasta kumpuavia haluja toimia esimerkiksi hyödyttääkseen tulevaisuudessa muita rakentamalla luottamusta omien toimien kautta. Tätä kautta Yökorista voi ajatella osana laajempaa kontekstia, jossa luottamusta rakennetaan muita kuin itseä varten.

”Olin ensimmäinen (tietystä etnisestä ryhmästä) tullut oppisopimusopiskelija Namikalla. Vaikka se oli vaikeeta, täytyi vaan saada se tehtyä, että pystyin tekemään tietä muille. En halunnut antaa kenellekään mahdollisuutta päästä sanomaan, että ne ei pysty siihen. Asetin itselleni paineita näyttääkseni kaikille, Yökoris-pomoille ja muillekin, että kyllä me pystytään siihen, antaa hyvä esimerkki.”

Useampien haastatteluteemojen vastaukset liittyivät pitkälti myös henkilöiden kokemaan hyötyyn omassa elämässään. Luottamuksen kautta koettiin vahvasti itsetunto ja itseluottamus sekä ihmisten luottamus omaan tulevaisuuteensa.

“Oppisopimus antoi tunteen, että mä oon hyvä tässä. Vaikka välillä oli vaikeeta niin selvisin. Yökoris on auttanut näkemään omat vahvuudet.”

”No mä oon huomannut sen, että kun tulin Yökorikseen niin sen jälkeen ei oo ite tarvinnut hakee sellaista muiden hyväksyntää, mitä koulussa tarvii. Se on sellaista ihmisenä kasvua, sosiaalista osaamista, mitä kun vie Yökoriksesta omaan elämään niin mun mielestä se helpottaa paljon. Varsinkin jos on sellainen, ettei oo paljon kavereita niin tulee tänne ja ne on täällä osa jotain niin se varmaan lievittää stressiä. Sä oot osa jotain niin sun ei tarvi niin paljon yrittää joka paikassa, kun sä tiedät että sä oot ihan ok. On ihmisiä jotka sanoo moi ja kysyy mitä kuuluu. Yleisesti perushyvinvointiin Yökoriksella on ollut iso positiivinen merkitys.”

Haastateltujen luottamus omaan tulevaisuuteen oli kasvanut poikkeuksetta Yökoriksessa työskentelyn aikana. Jo päätyminen Yökorikseen saattoi tapahtua Namikan muiden syrjäytymistä ehkäisevien palveluiden tai muiden vastaavien tahojen avittamana. Näistäkin syistä johtuen vastauksissa oli tulkittavissa Yökoriksen iso merkitys suunnannäyttäjänä elämässä. Oma tulevaisuus nähtiin valoisana, ja useissa haastatteluissa Yökorikselle annettiin iso merkitys sen edistäjänä.

Luottamuksen rakentaminen toimintaan osallistuville koettiin tärkeäksi. Vaikka konseptin kulmakivenä onkin matalan kynnyksen liikunta, matala kynnys laajenee myös muihin aspekteihin kuten kommunikaatioon tai työn saamiseen.

”Mä haluan olla sellainen henkilö, että jokainen nuori joka on nähnyt mut niin ne voi tulla jutteleen mulle, uskaltaa tulla ja pyytää apua ihan sama mitä. Mulla on aina ollut se, et mä koen, et mä oon ehkä yksi helpoimmista et voi tulla puhuun.”

”Joku voi olla köyhemmästä perheestä, mutta se voi osallistua tähän ja siitä voi tulla jotain. Sä voit antaa sille jotain, tuoda ohjelmaa ja tekemistä ja se voi osallistua. Antaa sille luottamusta, että se pärjää. Se on mun mielestä tärkeintä, ihmisestä voi tulla jotain. Voi saada jonkun päämäärän elämään. Mahdollisuuden osallistua ja mahdollisuuden kehittyä ja

puskee eteenpäin. Tähän on aika matala kynnyks onneksi päästä töihin ja se antaa mahdollisuuksia.”

Putnamin (2000) mukaan demokratian kannalta on tärkeää, että ihminen kokee olevansa osa yhteiskuntaa. Putnamin tutkimusten perusteella yhdistystoiminnalla on tärkeä osa toimivan demokratian kannalta, kun ihmiset saavat omien lähiyhteisöjensä tai yhdistysten kautta osallistumisen kokemuksia ja pystyvät vaikuttamaan asioihin. Tätä kautta heijastuu myös luottamus yhteiskuntaan ja sen instituutioihin. (Putnam 2000.) Haastatteluissa tätä sivuttiin muutamaan otteeseen, ja Yökoriksella koettiin olevan mahdollisuus vaikuttaa myös ihmisten yleiseen luottamukseen. Tässä yhteydessä työntekijöiden rooli tietynlaisina Yökoriksen markkinointihenkilöinä on tärkeä. Suusta suuhun kerrottu tieto voidaan joissain piireissä kokea luotettavammaksi kuin muodollisemmasta paikasta saatu. Lisäksi omaan sosiaaliseen verkostoon kuuluvien ihmisten omakohtaiset kokemukset saatetaan kokea luotettaviksi ja näin toimintaan on mahdollista saada tukea tarvitsevia näitä kanavia pitkin.

”Luottamusta... Että niillä on joku paikka missä ne voi luottaa ihmisiin tai johonkin toimintaan.”

”Kun mä kuulun kuitenkin tähän "normiin", mä oon suomalainen valkoinen normitallaaja, niin sit se, että mä pystyn antaan hyvän ja luotettavan kokemuksen jollekin, joka ei ole valkoinen normitallaaja, niin on mun mielestä myös iso juttu ja mulle tärkeetä.”

Putnam (2000) mainitsee tutkimuksissaan useasti kokemuksen siitä, että pystyy osallistumaan ja vaikuttamaan yhteiskunnassa tapahtuviin asioihin. Vaikuttamismahdollisuudet yhteisiin ansioihin konkretisoituivat vuonna 2016, kun Yökoriksen työntekijät olivat mukana aktivoimassa Kansalaistorin pelastamiseen tähdännyttä adressia. Kansalaistori oli ollut keskeinen paikka, ja työntekijät halusivat osallistua sen säilyttämiseen. Tulkitsen tämän putnamilaisessa hengessä sosiaalisen pääoman tuotokseksi, missä osallistuttiin yhteiskunnalliseen elämään. Adressin järjestämisessä toteutui myös Kaunismaan (2000) näkökulma, jossa kansalaiset, tässä tapauksessa Yökoriksen työntekijät, ymmärtävät yhteiskunnan oman ja muiden ihmisten tuotteeksi, mihin heillä on mahdollisuuksia vaikuttaa

4.3 Sosiaaliset verkostot

Sosiaalista pääomaa luodaan ja ylläpidetään vuorovaikutuksessa. Sosiaaliset verkostot ja kanssakäyminen oli merkittävin sosiaalisen pääoman lähde tutkimukseni perusteella. Verkostoista oli johdettavissa haastatteluaineiston perusteella paljon hyötyjä, jotka näyttäytyivät monin erin tavoin. Bourdieu (1986) puhuu ryhmäjäsenyyksistä, joissa verkostoon pääsy mahdollistaa sosiaalisen pääoman kasvun. Vaikka Bourdieun tutkimuksessa sosiaalista pääomaa syntyy eliitin suljetuissa verkostoissa, tutkimukseni mukaan myös Yökoriksen avoin verkosto pystyy tuottamaan osallistujilleen sosiaalista pääomaa. Sosiaalinen pääoma voidaan määritellä sosiaalisiin suhteisiin sulautuneiksi resursseiksi, joiden tarkoituksena on hyödyttää sekä yksilöä että yhteisöä. Ystävyys-suhteet, mitä ihmiset Yökoriksen parissa ovat pystyneet luomaan, mainittiin jokaisessa haastattelussa. Osalle haastatelluista Yökoriksen parista oli löytynyt niin sanottuja normaaleja ystävyys-suhteita, mutta osalle Yökoriksen sosiaalinen verkosto oli vielä tärkeämpi asia. Henkilökohtaisten suhteiden merkitys päivittäiseen elämään oli toistuva teema haastatteluissa. Henkilökohtaisten ystävyys-suhteiden näkökulmasta Yökoriksen voi tulkita olevan sitovaa sosiaalista pääomaa. Sitovassa mielessä seurat tarjoavat paikallisesti vertaistukea (Ruuskanen 2007). Toisaalta, päästäkseen sisään verkostoon ja sitä kautta sen sitovaan sosiaaliseen pääomaan, on aiemmin pitänyt luoda yhdistävää pääomaa tutustumalla yhteisössä oleviin ihmisiin.

“Se on mun perhe. Vietetään paljon aikaa yhdessä, ja kaikki tyypit on mukavia. Yökoris on ollut helppo tapa saada kavereita ja suurin osa mun kavereista on Yökoriksesta.”

Ystävyys-suhteista kerrottaessa maininnat olivat vanhojen suhteiden ylläpitämisen sijaan huomattavasti enemmän uusien ystävien saamisessa eli sosiaalisen pääoman termin yhdistävän pääoman luomisessa sitovan pääoman sijaan. Kaikki haastatellut kokivat yhdeksi työn merkittävimmistä puolista uusien ihmisten tapaamisen ja heidän kanssaan ystävyystymisen. Voi sanoa, että Yökoris on laajentanut osallistujiansa verkostoja huomattavasti ja ollut osaltaan luomassa yhdistävää sosiaalista pääomaa ihmisten välillä.

”Aika iso osa ystävyyssuhteista on rakentunut Yökoriksen kautta. Tuntuu siltä, että oon onnekas, kun voi sanoa, että Yökoris on osa mua ja mun elämää.”

”Mun eka kesä oli... Mun ekana päivänä mä tapasin (...) ja muita tyyppejä. Se oli varmaan parasta ekassa kesässä, se oli kans siellä Kansalaistorilla. Elokuussa aloin jo olla ihan täysin mukana porukassa, sen mä muistan ekasta vuodesta.”

Myös omasta näkökulmastani Yökoris luo nimenomaan sosiaalisten verkostojen teeman alla pääasiallisesti yhdistävää pääomaa. Tutustuin ja ystävystyin kenttätyöjakson aikana Yökoriksen ansiosta ihmisiin, joiden kanssa polkumme eivät todennäköisesti olisi muuten kohdanneet. Coalter (2007) toteaaakin urheiluseuratoiminnan tuovan yhteen ihmisiä, jotka todennäköisesti eivät muuten olisi tekemisissä keskenään. Omassa piirissäni ei ole juurikaan sellaisesta kulttuuri- tai uskontotaustasta tulevia ihmisiä, jotka poikkeaisivat omastani. Sen takia koin itse kesän hienona kokemuksena, joka loi paljon yhdistävää pääomaa. Opin ymmärtämään muita kulttuureja ja uskontoja paremmin, kun sain omakohtaisesti seurata läheltä esimerkiksi kesäkuulle sijoittunutta ramadanin viettoa. Yökoriksen voi tämän tutkimuksen perusteella sanoa tuovan eri taustaisia ihmisiä yhteen ja luovan verkostoja heidän välilleen.

”On ollut mielenkiintoista työskennellä niin monikulttuurisessa työpaikassa. (...) kanssa oon jutellut nyt paljon ja se kertoi esimerkiksi, kun oli kotimaassaan, että laski päiviä päästäkseen takas Suomeen ja miten outoa sinne on nyt mennä. Puhuttiin paljon uskonnosta ja se kertoi ihan arkipäiväisistä asioista, millaista on olla muslimi Suomessa. Uskon, että vaikka tähän mennessä varsinaisesti näistä päivistä ei ole tuntunut saavan niin paljon aineistoa niin helpompi haastatella ihmisiä, kun ne on tuttuja ja myös, kun on ymmärrys ilmiöstä. Tietää vähän mitä kysyy ja mikä homman pihvi on. (20TP296)

Yhdeksi merkittäväksi alateemaksi sosiaalisten verkostojen alle tuli verkostoituminen. Verkostoitumisen näen enemmän toimintana, missä suhteiden luominen verkostossa oli ystävyyssuhteiden luomista enemmän sidoksissa hyödyn saamiseen nyt tai tulevaisuudessa.

Seuraava lainaus on vastaus kysymykseen, miten Yökoriksessa työskentely hyödyttää tulevaisuudessa.

”Koen, että se on se verkostoituminen, varsinkin mulle. Ehkä sit sellainen, tai sit se, että työmoraaali mikä meillä on. Tehdään kovaa duunia, mut silti pitää olla positiivinen ja ulospäinsuuntautunut. Mut just se, että tästä saa kontakteja ja toivottavasti kävijätkin saa.”

Työllistyminen tulevaisuudessa oli selkeä ja toistuva teema. Yökoriksesta koettiin saatavan arvokasta työkokemusta kontaktien lisäksi. Coleman (1988) kirjoittaa sosiaalisen pääoman näyttäytyvän mahdollisuuksien parantamisena. Voidaankin haastattelujen perusteella sanoa, että verkostoituminen ja Yökoriksen sosiaaliset verkostot olivat niitä kanssakäymisen muotoja, joihin työntekijät investoivat saadakseen tulevaisuudessa hyötyjä takaisin. Burtin näkemyksen mukaisesti sosiaalinen pääoma on voimavara, joka on tarvittaessa käytössä yksilöiden välisessä kilpailussa (Ruuskanen 2007). Työntekijät eivät puhuneet suoraan tulevaisuuden hyödyistä, mutta asia oli tulkittavissa siitä, miten he kokivat nykyisestä työstään Yökoriksessa olevan heille mahdollisesti tulevaisuudessa hyötyä työmarkkinoilla.

”Paljon se on susta itestä kiinni miten sä käytät sen mahdollisuuden, minkä Yökoriksesta saa. Kyllä mä uskon, että tää auttaa mua löytään muita töitä.”

Tietyt haastatelluista olivat miettineet asiaa pidemmälle ja korostivat haastatteluissa suhteita keskeisissä verkostoasemissa olevien henkilöiden kanssa. Sosiaalinen pääoma ei ikinä ole saatavana varsinaisena sosiaalisena pääomana, mutta siihen investoiminen erilaisten suhteiden ja verkostojen kautta oli tutkimusaineiston perusteella ilmeistä. Sosiaalisesta pääomasta hyötyminen ei näyttäydy ainoastaan esimerkiksi koulumenestyksenä tai pelkkänä osallistumisena. Sosiaalista pääomaa ja sen hyötyjä tulisikin tarkastella enemmän sen luomien verkostojen ja saavutettujen resurssien kautta. Tulkitsen tuloksia niin, että työntekijät ymmärtävät, millaisesta resurssista on kyse ja kokevat sen auttavan heitä tulevaisuudessa. Lin ym. (2001, 8–10) puhuvat resurssien mobilisoinnista. Näkisin tulevaisuuden työllistymisen asiana, jossa Yökoriksen luomia resursseja on mahdollista mobilisoida omaksi hyödyksi.

”Tää on varmaan paras tapa verkostoitua nuorille ihmisille. Henkilöstä itestä on kiinni mihin verkostoituu. Itse koen, että oon tosi hyvä kaveri kaikkien kanssa ketkä vetää tätä hommaa. Varmasti tämän kautta voi saada hyviä suosittelijoita. Tässähän niinku oppii sosiaalisia taitoja ihan eri tavalla kuin missään muualla.”

Osa koki olevansa verkostossa siinä asemassa, että on pystynyt myös itse auttamaan omia ystäviään saamaan töitä. Lin ym. (2001, 6–7) kirjoittavat tilanteista, joissa työnantajan on mahdollista tunnistaa työntekijöiden kautta uusia työntekijöitä, jotka muuten jäisivät huomaamatta. Sosiaalista pääomaa on hankittavissa myös ystävien kautta ja kokemukset kenttätyöjakson ajalta vahvistivat kuvaa, että tätä tapahtuu Yökoriksen piirissä paljon. Päästessään töihin Yökorikseen moni nousee omassa kaveripiirissään merkittävämpään asemaan ja mahdollistaa samalla ystäviensä sosiaalisen pääoman kasvamisen. Morrow (1999) nostaa esiin, miten nuoret pystyvät oman ystäväpiirin kautta kompensoimaan sosiaalista pääomaa, jos sitä ei ole esimerkiksi vanhemmilta saatavissa.

”Moni on tullut mun kautta tai et oon antanut vinkin. Et moni on saanut mun kautta töitä. Mulla on tosi laaja piiri täällä (...). Hyvä verkosto, oot kaikkien ystävä niin kaikki on sulle mukavia.”

Töitä tehdään yleensä rahan takia ja raha on useimmille motivaation lähde työn tekemiseen. Sen takia olikin yllättävää, että raha mainittiin harvoin, eikä se haastattelujen perusteella ollut kenellekään iso motivaattori Yökoriksessa työskentelyyn. Keskusteltaessa rahasta moni tiedosti, että muista töistä saattaisi saada parempaa palkkaa, mutta vastaavasti tiedostettiin Yökoriksen luomat mahdollisuudet. Rahan vähäinen merkitys vahvistaa tulkintaani siitä, miten haastatellut kokivat tekevänsä tietynlaisen investoinnin nyt, joka mahdollistaa paremman lopputuloksen myöhemmin. Investoinnin vastapainona tämän hetkisessä tilanteessa palkka on pienempi kuin mitä se mahdollisesti muissa paikoissa saattaisi olla, mutta tulevaisuuden mahdolliset hyödyt sosiaalisen verkoston laajenemisessa ja työllistymisessä korvaavat lyhyen aikavälin paremman tulotason. Myös viihtyminen työssä oli toistuva teema, jonka koin liittyvän taloudellisen arvon vähäisyyteen. Haastattelurungossa oli kysymys, oliko haastateltava pohtinut Yökoriksen jättämistä tai muihin töihin siirtymistä.

Muutama oli miettinyt asiaa, mutta etenkin työn luonne ja siinä viihtyminen olivat tekijöitä, minkä takia muualle vaihtamista ei oltu mietitty kenenkään tapauksessa kovinkaan vakavasti.

”Jos miettii Yökorista niin ei tää on sellainen kesätyö, että olis paras palkka, mutta se on ihan varma, että tästä jää enemmän muistoja kuin mistään muusta kesätyöpaikasta. Plus, että saa paljon enemmän kavereita, kun olis leikkaamassa kukkia tai tekemäs jotain muuta.”

Kahdessa haastattelussa rahaa ei mainittu lainkaan, vaikka useamman teeman alle olisi ollut mahdollista vastata edes jotain sen merkityksestä. Lisäksi työn saaminen oli ikään kuin tehnyt töiden tekemisestä elämäntavan ja työ oli itsessään työnä tärkeää. Nuorena työllistymisellä voi olla yhteiskunnan kannalta iso merkitys, ja työn saaminen on omiaan lisäämään luottamusta instituutioihin ja omaan tulevaisuuteen.

”Ja sit se varmaan et oon oppinut tekeen duunia. Et nyt mä en pystyis oleen ilman duunia. Se ei oo ees kiinni rahasta, mutta mä en enää pystyis oleen ilman töitä.”

Opiskeluihin ja koulunkäyntiin Yökoris-toiminnalla ei nähty olevan suoraa yhteyttä. Enemmän yhteys näiden asioiden välillä koettiin välillisenä ja kolmessa haastattelussa esiin nousi Namikan muut palvelut ja niiden ansiot asioiden välillä. Yhteys koulutukseen näyttäytyi verkoston luomana informaationa koulutusmahdollisuuksista, mutta myös ihmisten uskona omaan tulevaisuuteen.

” Jossain vaiheessa en tiennyt mitä teen, mut kun tulin työpajalle niin sain taas idean uudestaan mun haaveista.”

Tärkeämpää kuin suora yhteys jo käynnissä olleisiin opintoihin ja koulunkäyntiin on ollut Yökoriksen koulutuksen suuntaan avaamat mahdollisuudet, kuten oppisopimuskoulutuksen tarjoaminen. Sosiaaliset siteet tärkeisiin ryhmiin tai yksilöihin ovat tärkeä väylä informaatioon, jota käydään epätäydellisillä markkinoilla (Lin ym. 2001, 6–7). Yökoris toimii parhaimmillaan mahdollistajana, kun yksilöt pääsevät Yökoris-yhteisön kautta käsiksi informaatioon esimerkiksi koulutusmahdollisuuksista.

”Se on kyllä Yökoriksen ihmisten ansiota, että mulla on koulutus nyt. Sinänsä voin sanoa, että koulutus on ollut kaikista hyödyllisin asia, mitä oon Yökoriksesta saanut.”

Urheiluseurat eivät tuota jäsenilleen pelkästään lajiin liittyviä hyötyjä (Coalter 2007). Yökoriksessa konseptin idea on käyttää liikuntaa enemmän välineenä kuin itsetarkoituksena. Liikunta nähtiin työntekijöiden keskuudessa pääasiassa välineeksi hyvinvoinnin tuottamiseen ja edistämiseen. Ainoastaan yhdessä haastattelussa liikunta nousi esiin, kun haastattelun aiheena oli tärkeimmät asiat, mitä Yökoris voi antaa työntekijälle tai tapahtumiin osallistuville. Muissa haastatteluissa liikunta nähtiin väylänä tuottaa hyvää ja saada ihmisiä osallistumaan, joka puolestaan mahdollistaa laajempien sosiaalisten aspektien toteutumisen.

”Sen lisäksi sit tietty ne pääsee pelaan, mutta mun mielestä toi on se syvempi ydin, että miten kohdataan.”

Moni haastateltu koki liikunnan tietynlaisena lisäarvona. Työ liikunnan parissa oli monen haastateltavan mukaan hauskaa ja sen nähtiin lisäävän omaa hyvinvointia, muutamassa haastattelussa jopa radikaalisti.

”On tää vaikuttanut tosi paljon hyvinvointiin fyysisesti, oli pakko ja mun piti... Masentuneena en olis jaksanut tehdä ja urheilla, mutta nyt oli tavallaan pakko, kun oli töitä mut se oli samalla mieluisaa niin se vaikutti jo fyysisesti, mutta myös emotionaalisesti, ja tietty se sosiaalinen puoli edelleen.”

Toisaalta Yökoris koettiin liikunnallisen luonteen takia myös harrastuksena, vaikka se haastatelluille olikin kesätyö. Aiemmin tuli esiin, kuinka työ- ja vapaa-aika risteytyivät monella Yökoriksen piirissä. Työn sisällön takia se tuntui olevan monelle myös harrastus, josta sai rahaa, mutta jossa viettäisi aikaa muutenkin.

”Joo, kun mä lopetin futiksen niin Yökoriksen takia ei tarvii muuta harrastusta. Ja sit on tietty tutustunut uusiin ihmisiin, käynyt tuomarointikurssin. On siitä ollut paljon hyötyä.”

Sosiaalisen pääoman siirrettävyyttä käsiteltiin teoriaosiossa muille kentille siirrettävissä olevien sosiaalisten ja hallinnollisten taitojen kautta. Koska työ on hyvin käytännönläheistä, hallinnolliset taidot liittyvät enemmän oman elämän hallintaan kuin yleisten asioiden hoitamiseen. Jos hallinnollisten asioiden alle liittyy johtajuuteen ja koordinointiin liittyviä asioita, niitä löytyi helpommin. Kesän aikana oli helposti huomattavissa, miten jotkut haastateltavat ottivat kesän mittaan aiempaa isompaa roolia yhteisössä.

”(...) otti hyvää johtajuutta tänään. Vaikka oli vähän paska sää niin jonkin verran tuli silti ihmisiä. Kaksi työntekijää olis halunnut lähteä kotiin, mutta (...) totesi vaan, että ”jos täällä on ihmisiä niin yökoris ei lähde.” Oltiin sit lopulta johonkin puoli ysiin.” (13TP206)

Sosiaaliset suhteet ja -taidot olivat keskeisimpiä teemoja tutkimuksen tuloksissa. Ne mainittiin joka haastattelussa erilaisin painotuksin. Moni koki saaneensa paljon varmuutta ja itseluottamusta toimia erilaisissa sosiaalisissa tilanteissa. Yhdistävään pääomaan pakottava työn luonne oli saanut monissa esiin taitoja, joita ei aiemmin tiennyt olevan edes olemassa.

”Ennen kuin tulin niin olin yksi maailman hiljaisimmista ihmisistä. Tullut paljon puheliaampi, sosiaaliset taidot kehittyneet ihan valtavasti. Sit saanut erilaista näkökulmaa. Yökoriksesta saanut myös paljon uskallusta ja hakea niitä hiljaisia mukaan, kun itekin on ollut sellainen, jota ei kiinnostanut mikään, mutta nyt ohjaajana mun pitää huomata niitäkin.”

Sosiaalisten taitojen lisäksi samaan teemaan liittyy eräänlainen seurallisuus. Töitä tehdään yhdessä ja sen koettiin lisäävän työn mielekkyyttä. Tämä kulkee hyvin käsi kädessä sen kanssa, että ympäristö ikään kuin pakottaa ihmisiä toimimaan yhdessä. Yhdistävän pääoman näkökulmasta seurallisuus ja yhdessä tekeminen ovat asioita, jotka sitovat ihmisiä yhteen ja pakottavat toimimaan päivittäin erilaisten ihmisten kanssa.

”Urheilu, kaveriporukka ja sit ettei tarvi yksin tehdä vaan kaikki hommat on porukalla tehtävää. Se on paljon hausempaa tehdä porukalla kuin yksin.”

Hyvin moni kategoria linkittyi henkilökohtaisen hyvinvoinnin ja taitojen kehittämiseen, joista koettiin olevan tulevaisuudessa hyötyä. Voikin sanoa, että Yökoriksen luoma sosiaalinen pääoma näyttää jakautuvan moninaisesti Schaefer-McDanielin (2004) luokittelimille kentille.

Yksilötasolla verkoston hyödyt koettiin hyvin monipuolisiksi. Toistuvia teemoja jokaisessa haastattelussa olivat yhteisön tarjoama yhteenkuuluvuus ja yhteisöllisyys sekä sosiaaliset verkostot. Nämä kaksi olivat myös Schaefer-McDanielin (2004) teemoittelussa esiintyvää aspektia, jotka ilmentävät sosiaalista pääomaa nuorten parissa yksilötasolla. Tulosten perusteella voi sanoa, että Yökoriksen vaikutus yksilötasolla ihmisten hyvinvointiin on ollut merkittävä. Yhteisöllisyys ja luottamus muihin ihmisiin olivat yhteisiä kokemuksia, mutta esiin nousi myös oma itseluottamus ja usko omaan tulevaisuuteen. Vaikka kysymys olikin työstä, se kykeni tarjoamaan monille yhteisön, joka oli oman hyvinvoinnin kannalta tärkeää. Ei voi myöskään väheksyä haastateltujen kokemusta siitä, miten Yökoris on ollut osaltaan myötävaikuttamassa henkiseen hyvinvointiin. Itsensä hyväksyminen, masennuksen voittaminen ja suunnan löytäminen elämään ovat tutkimuksen kannalta merkittäviä tuloksia, mikä osoittaa Yökoriksen kykenevän tarjoamaan tukea vaikeammassa tilanteessa oleville.

”Oon oppinut käytänteitä tässä opiskelun ohella kun on ollut töissä. Kattonut, miten hommia tehdään ja ollaan nuorten kanssa. Huomaa myös, että oon kasvanut. Jos vertaa mua viis vuotta sitten versus nyt niin mä oon kasvanut siitä niin paljon. Tarkoitan, että silloin mä en tiennyt, mitä aion tehdä elämälläni. En tiennyt oikeesti, mitä teen elämälläni, tuli masennuksia eikä ollut mitään tavoitteita mitä tekis seuraavaksi. Elin vaan päivä kerrallaan, eikä sitä oikein jaksais ja meni silleen huonosti. Nyt tän Yökoriksen takia vähä avannut silmiä, kun ollut erilaisten ihmisten kanssa tekemisissä ja huomannut, että ei tää maailma oo sellaista, mitä mä joskus ajattelin. Nyt on päämäärät ja tavoitteet elämässä.”

Yökoriksella on tutkimuksen perusteella vaikutusta ihmisten jokapäiväiseen elämään ja arkeen. Toimiminen ja työskentely on tuonut työntekijöille sosiaalista arvostusta, mikä näkyy esimerkiksi isommissa tapahtumissa, joissa on paljon työntekijöitä ja joihin monet tulevat omien kavereidensa kanssa.

”Muutenkin nämä päivät on hyviä, koska ollaan pitkä päivä yhdessä ja muutenkin jengiä käy paljon pyörimässä teltoilla, vaikka ei olis töissäkään. Muutenkin tuntuu, että se jossain määrin tuntuu nostavan joidenkin sosiaalista osaketta, kun tullaan vaikka tänne Kamppiin omien kavereiden kanssa, mutta ite on siellä Yökoris-paita päällä, töissä ja tuntee paljon ihmisiä sen oman arkisen kaveriporukan ulkopuolelta. Ja kun miettii niin olis se varmaan itsellekin ollut iso case joskus 15–16 vuotiaana, jos olis tuntenut paljon vanhempia tyyppejä.”
(32TP227)

4.4 NMKY:n verkostot sosiaalisen pääoman ilmentäjänä

Namikan muita palveluita ovat esimerkiksi toimintamalli-kohdassa mainitut työpajat, Toiminnan avulla työelämään -konsepti ja iltapäiväkerhot. Tutkimushaastattelurungossa ei ollut yhtään suoraa kysymystä, mikä liittyisi Namikan muiden toimintojen ja Yökoriksen väliseen yhteyteen. Aineistoa läpikäydessä kävi kuitenkin selväksi, että muiden toimintojen osuus on merkittävä. Namikan palveluiden peitto ja verkostot tulivat esiin erilaisissa tilanteissa; sen kautta oli pystytty ohjaamaan ihmisiä Yökorikseen, muiden toimintojen ja Namikan verkostojen kautta oli löydetty kokopäiväisiä töitä tai Namika oli tarjonnut oppisopimuspaikkoja ja muuten auttanut hakeutumisessa koulutuksen pariin. Auttamalla yksilöä työllistymään yhteisö lisää samalla yksilön sosiaalista pääomaa (Lin ym. 2001, 6–7).

“Meillä oli keskustelu jollain turnausmatkalla (...) kanssa, että haluaisinko tehdä oppisopimuskoulutuksen. Se oli mulle aikamoinen yllätys, mutta toki tuntui siltä, että ne tykkäs miten mä teen töitä ja halus antaa mulle mahdollisuuden.”

Yökoris on yksi Namikan palveluista, minkä kautta tukea on mahdollista tarjota. Yksilön kannalta ei luonnollisesti ole väliä, mistä Namikan toiminnosta apu tulee, kunhan avun saa sitä tarvittaessa. Kenttätyöjakso oli sen verran lyhyt ajallisesti, että näiden toimintojen huomaaminen oli mahdotonta. Sen takia itselle olikin yllätys, miten moni oli päässyt hyötymään Namikan eri toiminnoista. Kolme haastateltavaa kuudesta oli saanut Namikan

verkostojen kautta kokopäiväisen työpaikan, mitä voidaan pitää merkittävänä tuloksena toimintojen koordinoinnin onnistumisesta.

”Työharjoittelun kautta liikunnanohjausta. Jotain tuurauksia ja sellaista. Sit nää kerhot, mitä vedän, on kolmannen sektorin kerhoja. Sit jonku Yökoris-kesän jälkeen (...) laitto viestiä haluanko oppisopimuksen kautta tehdä jotain, olin että miksi ei ja ne sano, että meillä ei ole nyt työpaikkaa sulle, mut meillä olis yksi toinen toimija, jonka kanssa tehdään yhteistyötä ja namika otti niihin yhteyttä ja sitä kautta mä pääsin sinne. Vaikka se ei varsinaisesti ole Namikan juttu, ne jeesas mut sinne.”

Namika voidaan tutkimustulosten perusteella nähdä omassa ympäristössään merkittävänä julkisen sektorin hyvinvointipalvelujen täydentäjänä ja tukijana. Namika kykenee luomaan linkittävää sosiaalista pääomaa omien yhteistyökumppaniensa avulla, joka puolestaan valuu verkostossa alaspäin ja siitä pääsevät hyötymään myös Yökoriksessa mukana olevat. Woolcockin (1998) mukaan organisaatioiden vaikuttavuuden kannalta tärkeää on, millaiset suhteet niillä on julkisen sektorin päätöksentekijöihin. Tutkimuksen perusteella Namika onnistuu tässä linkittävän pääoman luomisessa hyvin. Verkoston hyödyt ovat yksilöiden kannalta olleet merkittäviä sekä työllistymisen että sen kautta, miten ihmisiä on melko helposti osattu ohjata oikeiden palvelujen pariin. Namika on pystynyt tähän paitsi omien palvelujensa, myös muiden yhteistyökumppaniensa kautta.

”Namikan etsivällä nuorisotyöllä oli jotain linkkejä Duuriin (Helsingin kaupungin työvoiman palvelukeskus) ja mut kutsuttiin tapaamiseen missä oli Namikan työntekijä ja se rupes sit kertoon Namikan jutuista ja et vois, tulla iltapäiväkerhoon työkokeilijaks. Aloitin siellä sit 3–4 päivää viikossa, leikin lasten kanssa ja ekstrakätenä enemmänkin. Ja siellä ekassa haastattelussa oli heti puhe Yökoriksesta, kun ilmeni että mä harrastan korista. Ja että kun iltapäiväkerhoja ei oo kesällä, niin sit vois tehdä kesän Yökorista, mikä olis mulle varmaan luonnollista ja helppoa hommaa. Ajattelin että koris, joo, sopii. Sit mä tosiaan tuln kesällä Yökorikseen sitä kautta.”

Namikan ja Yökoriksen ensisijainen tavoite on tarjota ihmisille yhteisö ja toimintaa, mihin on helppo osallistua. Tämän jälkeen tukea on helpompi tarjota niille, kenellä siihen on tarvetta. Jokainen saakin tavallaan kiinnittyä Yökorikseen omista lähtökohdistaan. Namikan tekemisen kohteena ovat käytännössä kaikki nuoret työntekijöistä osallistujiin. Käytännössä jo työpaikka on kuitenkin tukea ja työntekijöiden on helpompi päästä käsiksi resursseihin ja erilaisiin Yökoris-verkoston tarjoamiin mahdollisuuksiin kuin yksittäisiin tapahtumiin osallistuvan. Osalle Yökoriksen tarjoamat mahdollisuudet liittyvät käytännöllisempiin asioihin, kuten mahdollisuuksiin ottaa tapahtumissa valokuvia, soittaa levyjä tai päivittää sosiaalisen median kanavia ja kehittää omia taitojaan näissä asioissa. Tietynlainen vastuullisuuden kasvu oli nähtävissä kenttätyöjakson aikana useissa työntekijöissä. Monien kohdalla työpaikan saaminen on ollut merkittävä askel, ja ehkäissyt mahdollisia huonoja valintoja elämässä.

”Ilman tätä olis voinut joutua eri kaveriporukkaan. Kun mä lopetin futiksen, menin suoraan Yökorikseen enkä ehtinyt keksiä mitään hölmöä.”

Teoriaosuudessa käsittelin kaksisuuntaista informaatiohyötyä, missä työntekijät ja heidän verkostonsa saavat tietoa mahdollisista avoimista työpaikoista (Lin ym. 2001, 6–7). Informaatiohyödyn voi nähdä toimivan myös toiseen suuntaan. Yökoris-konseptin tärkeä tekijä on ilmapiiri, mikä koetaan helposti lähestyttäväksi, koska muuten toimintaan olisi vaikea saada kävijöitä. Hyvä ilmapiiri vaatii puolestaan hyviä ihmisiä, jotka ymmärtävät, mistä toiminnassa on kysymys pelkän pelaamisen ohessa. Tässä suhteessa Namikan on mahdollista hyötyä työntekijöidensä verkostoista, joista on mahdollista löytää uusia ja hyviä työntekijöitä Yökorikseen.

Koska kokemus Yökoriksen vaikutuksesta elämän ohjaajana hyvään suuntaa oli käytännössä kaikissa haastatteluissa yhteinen, tutkimusaineistoa yhteisötasolla tulkittaessa yhteistä oli halu antaa yhteisölle takaisin. Tulkitsen tämän liittyvän esimerkillisyyteen, mitä aiemmin käsittelin.

”Mä en tiedä mitä (...) aikoo ens kesänä, mutta mä oon päättänyt olla Yökoriksella joka kesä, vaikka vaikka sit ilmaiseksi. Kun sinne halutaan nuoria saamaan sama mahdollisuus minkä

mä oon saanut, niin mä aion ja haluan silti kuulua siihen ja olla jonain päivänä se (...) tai (...) jollekin joka tulee sinne ja päästä jossain vaihees sellaiseks tukipilariksi, mitä ne on mulle olleet.”

Yhdeksi Namikan palveluksi voidaan laskea myös Knights -joukkuetoiminta. Kukaan haastatteluun osallistuneista ei itse pelannut Knightsissa, mutta joukkueiden pelaajat koostuvat lähes täysin ihmisistä, jotka osallistuvat Yökorikseen joko työntekijöinä tai käyvät siellä pelaamassa. Knights -joukkuetoiminta vastaa muodoltaan enemmän perinteistä urheiluseuratoimintaa, jossa harjoitellaan ja pelataan saman ryhmän kanssa sekä osallistutaan myös kilpailulliseen sarjaan. Toiminnan tarkoituksena on ollut luoda yhteisö, jolla on yhteiset tavoitteet, johon joukkueessa pelaavat sitoutuvat. Knights toimii hyvänä esimerkkinä siitä, miten Namika kykenee tuottamaan osallistujilleen erilaista toimintaa sen perusteella, millaista toimintaa tai yhteisöä he kaipaavat. Yhteiskunnallisesta näkökulmasta Knights on merkittävä mahdollistaessaan matalan kynnyksen toimintaa matalilla kustannuksilla sellaisille, kenellä joukkuetoimintaan osallistuminen ei muuten olisi mahdollista. Knights toimii ulospäin omanlaisena Yökoris-toiminnan mainoksena, missä alleviivataan toiminnan monipuolisuutta. Knightsissa, kuten muissakin Yökoriksen alla toimivissa joukkueissa, toimintaa alleviivaa tulijoiden eri etniset taustat.

Knights -joukkuetoiminta on lisäksi hyvä mainos Namikan palveluista, ja miten siitä se pyrkii tarjoamaan mahdollisimman monenlaista toimintaa. Yökoriksen tavoitteena on mahdollisuus kiinnittyä siihen omista lähtökohdista, ja Knights on mahdollisuus niille, jotka haluavat sitoutua yhteisiin tavoittein toimivaan joukkueeseen eri tavalla kuin Yökoriksen normaalit tapahtumat. Knights-toiminta on ennen kaikkea hyvä esimerkki Namikan luomasta linkittävstä sosiaalisesta pääomasta. Se käyttää omia verkostojaan mahdollistaakseen Yökoriksen osallistujille joukkuetoimintaa. Namikan linkittävstä pääomasta voidaan Knightsin esimerkin kautta löytää esimerkkejä muun muassa vuorojen koordinoimisesta, joukkueen sarjailmoittautumisista ja valmentajan etsimisestä. Tästä linkittävstä sosiaalisesta pääomasta pääsevät Namikan kautta osalliseksi myös Knights -joukkueen jäsenet.

5 POHDINTA

Tutkimuksen kenttätyöjaksoa aloitellessa en oikeastaan tiennyt, mitä tutkimukselta tulisi odottaa. Aluksi kirkastui, miten monipuolinen liikunnan kenttä todellisuudessa on. Se ei ole pelkkää ryppyotsaista Suomen mestaruuteen tähtäävää joukkuevoimintaa, vaan sen alla on mahdollista luoda kaikenlaista liikuntaa ihmisten omista tarpeista ja lähtökohdista riippuen. Siihen ei välttämättä tarvitse sitoutua kovin muodollisesti eikä se välttämättä tarvitse aikuista kertomaan, mitä seuraavaksi yhdessä tehdään ja harjoitellaan. Nämä asiat avautuivat aivan eri tavalla Yökoriksessa viettämäni kenttätyöjakson aikana. Globalisoituvassa maailmassa välillä liikuntaa voidaan harrastaa hyvin paikallisella ja koota siihen pelkästään lähion nuoria ilman aikuisten läsnäoloa kuten Yökoriksen ideana on (ks. Itkonen & Laine 2015).

Koska tulin täysin yhteisön ulkopuolelta, en osannut odottaa tutkimuksen tuottavan näin syviä merkityksiä Yökoriksessa työskenteleville ihmisille. Vaikka kyseessä olikin liikuntaan liittyvä konsepti, tuloksissa yksilötasolla liikunta jäi pieneen asemaan. Voikin sanoa, että liikunta matalan kynnyksen välineenä ja ihmisten saamisessa mukaan toimii sisäänheittäjänä, jonka jälkeen Yökoriksen ja Namikan on mahdollista tarjota osallistujille myös syvempää tukea sen mukaan, millaisessa tilanteessa he elämässään ovat. Kaikki eivät tietenkään tarvitse syvempää tukea, vaan heille liikunta on toiminnan tärkein asia, mitä ei voi myöskään väheksyä konseptissa. Liikunnan kustannukset ovat jatkuvassa kasvussa ja moni laji alkaa olla tilanteessa, jossa harrastaminen ei ole kaikille mahdollista eikä tasa-arvoista (Puronaho 2014, 5). Yökoriksen joukkuevoiminnan Knights-konsepti on malli, jonka toivoisi seuroissa yleistyvän enemmän. Uskoisin, että monilla seuroilla ja kaupungeilla olisi mahdollista tarjota samankaltainen malli, jossa joukkueiden olisi mahdollista harjoitella ylijäämävuoroilla ja näin tarjota kevyempää toimintaa matalammin kustannuksin. Hyödyt voisivat olla sekä yksilön että yhteiskunnan kannalta merkittäviä. Pitäisi myös ottaa huomioon, että kaikki eivät halua olla mukana kilpatoiminnassa, vaan harrastaa kerran tai kaksi viikossa.

Liikunta antaa lajitaitojen ohella sosiaalisessa mielessä paljon taitoja tulevaisuuteen, kuten sosiaalisia taitoja ja sitoutumista yhteisiin tavoitteisiin. Yökoriksen piirissä sosiaaliset aspektit

olivat tutkimustulosten pääosassa. Liikunnan merkitys jäi pieneksi verrattuna ystävyysuhteisiin, sosiaalisiin taitoihin tai työllistymismahdollisuuksiin. Pääoman lajeista yhdistävä pääoma oli ehdottomasti keskeisin sosiaalisen pääoman ilmenemismuoto. Se osuu hyvin yksin Namikan tavoitteiden kanssa, joiden mukaisesti on tarkoitus luoda avoin yhteisö, jonka kautta ihmisten on mahdollista löytää itselleen tekemistä ja ystäviä.

Yökoris työllistää paljon nuoria, ja monille heistä se on ensimmäinen työkokemus. Yökoriksen kaltaisen ulkoisen rahoituksen mallin vahvuutena on mahdollisuus luoda työpaikkoja, jotka eivät markkinaperusteisesti syntyisi. Tutkimuksen tulosten perusteella voi vetää johtopäätöksen, että ensimmäinen työpaikka johtaa muuhunkin kuin lyhytaikaiseen tulotason nousuun ja hetkelliseen yhteisöön kiinnittymiseen. Haastatteluun osallistuneista Yökorikseen pääsy oli johtanut esimerkiksi Namikan kautta oppisopimuspaikan saamiseen, kokopäiväisen työpaikan löytymiseen tai muihin keikkaluontoisempiin töihin esimerkiksi valokuvaajana tai kerhonohjaajana. Pidän tätä osoituksena siitä, miten verkostoon pääsy auttaa yksilöitä. Se on mielestäni myös osoitus sosiaalisten pääomien siirrettävyydestä muille kentille. Tämä alleviivaa myös ajatusta, miten yhteisö itsessään on jo arvokas verkosto. Tutkimusta olisi mielenkiintoista tarkastella viiden vuoden päästä ja haastatella samoja henkilöitä ja mitata pitkittäisvaikutuksia esimerkiksi työnhaussa. Oliko ensimmäinen työkokemus, suhteet ihmisiin ja työelämäkäytäntöjen oppiminen Yökoriksessa hyödyllistä tulevaisuuden kannalta ja miten ne konkretisoituivat?

Tutkimukseni on tapaustutkimus, joten tuloksia on vaikea lähteä yleistämään, etenkin kun Yökoriksen toimintakonsepti on poikkeuksellinen. Jos tutkimus olisi tehty tyypilliseen tapaan toimivasta urheiluseurasta tutkimustulokset olisivat nähdäkseni helpommin yleistettävissä. Yökoris on sinänsäkin erityinen konsepti, vaikka toimitaankin urheilun parissa ja urheiluseuran puitteissa, haastatteluissa itse liikunta ja urheilu jäivät melko pieneen osaan. Myöskään Namikan tasolta liikuntaa ei korosteta, vaan keskiössä on ennen kaikkea vastaanottavan yhteisön tarjoaminen. Sosiaaliset suhteet, yhteisöllisyys ja muu tuki omaan elämään olivat haastatteluissa huomattavasti suuremmissa roolissa.

Kenelle hyöty Yökoris-toiminnasta sitten koituu? Tutkimukseni mukaan hyötyjä ja sosiaalista pääomaa kertyy kolmella tasolla; yksilölle, Yökoris-yhteisölle ja Namikalle sekä yhteiskunnalle. Sitä, kenelle hyötyä kertyy eniten, on mahdotonta sanoa. Hyödyt ja yksilön sosiaalisen pääoman kasvu ovat asioita, jotka linkittyvät myös yhteisö- ja yhteiskuntatasolla kuten Putnamin (2000) tutkimusten keskeinen ajatus kuuluu. Sosiaalinen pääoma onkin eräänlainen yhteinen hyvä, joka kytkee ihmisiä yhteen. Hieno esimerkki kansalaisvaikuttamisesta oli adressi Kansalaistorin säilyttämiseksi, jota Yökoriksen työntekijät olivat mukana ajamassa.

Yksilötasolla aineelliset hyödyt pystyisi mittamaan paremmin vasta vuosien aikajänteellä. Toisaalta, osa on päässyt työllistymisen kautta nauttimaan sosiaalisen pääoman tuottamista resursseista jo nyt. En kuitenkaan väheksyisi tuloksissa ilmenneitä henkisen hyvinvoinnin kysymyksiä, jotka ovat näkyneet aineellisia hyötyjä lyhyemmällä aikavälillä. Jo kokemus siitä, miten Yökoriksen avulla oma terveys on parantunut, on osoitus siitä, miten sosiaalisen pääoman hyödyt päätyvät nopeastikin yksilöille. Myös usko tulevaisuuteen ja eräänlainen suunnan löytäminen ovat merkittäviä asioita yksilön elämässä. Yhteisötasolla voidaan todeta, että toimiva yhteisö etenkin tämänkaltaisessa konseptissa vaatii hyviä yksilöitä ja ihmisiä pystyäkseen saavuttamaan tavoitteensa. Ihmisten hyvinvoinnin paraneminen auttaa myös yhteiskuntaa. Kuten jo johdannossakin totesin, liikkumattomuuden kustannukset ovat kansantaloudellisesti isot. Tiedetään myös, että sama koskee mielenterveyspotilaita. Vaikutukset henkiseen hyvinvointiin ja liikunnallinen työ ovat konsepti, jonka näen auttavan myös yhteiskuntaa, jos Yökoriksen kaltaista vaikuttavuutta muunnetaan euromääräiseksi pidemmällä aikavälillä.

Kristin Walseth (2008) on tehnyt tutkimusta maahanmuuttajataustaisista norjalaistytöistä, jotka osallistuvat urheiluseuran toimintaan. Walsethin korosti luokkaretkiajattelua, jossa yhdistävät sosiaaliset siteet mahdollistavat tulevaisuudessa parempia mahdollisuuksia kuin heidän vanhemmillaan ensimmäisen sukupolven maahanmuuttajina on ollut. Tutkimukseni tulokset ovat samankaltaisia. Tulosten perusteella voi nähdä, miten useampi on mennyt elämässä sosioekonomisesti eteenpäin jo pelkästään työllistyessään. Etenkin maahanmuuttajataustaiset haastatellut nostivat työllistymisen isoksi asiaksi, koska heillä oli

paljon vertailukohtia omista sosiaalisista piireistään. Yhdistävä pääoma on luonut monille mahdollisuuksia erilaisiin ja uusiin työllistymisväyliin. Toiminta Yökoriksessa on antanut yhtä lailla tiiviitä siteitä yökoriksen sisällä, mutta jo itsessään työn luonne pakottaa myös yhdistävän pääoman luomiseen. Tästä osuvaksi esimerkiksi soveltuu päätyminen Yökoriksen työntekijäksi sen kautta, että on ensin osallistunut tapahtumiin.

Koska toimintaa suunnataan paljon maahanmuuttajataustaisille ja vaikeammin työllistyville, luokkaretkiajattelu (ks. Walseth 2008) on Yökoriksen kannalta relevanttia. Yökoriksen piirissä ei voida kuitenkaan puhua pelkästä sosiaalisesta kohoamisesta. Yhteinen tekeminen saman henkisten ihmisten kanssa luo yhdistävää pääomaa. Myös kulttuurien välinen yhdistävä pääoma oli kesän aikana yksi vaikuttavimmista teemoista, mitä huomasin. Eri kansalaisuudet, uskonnot ja etniset taustat kokoontuivat viikosta toiseen tekemään yhdessä töitä, pelaamaan ja viettämään aikaa yhdessä. Liikunta toimi tässä tapauksessa väylänä myös näihin kulttuurien välisiin kohtaamisiin, mitkä muuten olisivat todennäköisesti jääneet tapahtumatta.

Pidän tärkeänä, että tutkimuksessani äänessä ovat nimenomaan toimintaan osallistuvat nuoret, jotka osallistuvat Yökoris-toimintaan työntekijöinä. Schaefer-McDaniel (2004) toteaa, että on teoreettinen virhe olettaa vanhempien osaavan kertoa nuorten elämästä. Arvelen, että tulokset ovat rehellisempiä, kun niissä kuuluu nuorten oma ääni ja kokemus Yökoris-toiminnasta.

Poliittinen ilmapiiri on kiristynyt pakolaiskriisin myötä ja jakolinjat ulkomaalaisiin myönteisesti ja kielteisesti suhtautuvien välillä ovat Suomessa vahvistuneet. Yökoriksen kaltainen kulttuurien kohtaamista tuottava konsepti on ajankohtaisempi kuin koskaan. Kuten Schaefer-McDaniel (2004) kirjoittaa, toimiminen monikulttuurisissa ryhmissä opettaa ennen kaikkea kunnioittamaan muita. Tämä on mielestäni yksi toiminnan isoimmista arvoista koko yhteiskunnan näkökulmasta. Yökoriksessa toteutuu täsmällisesti Coalterin (2007) ajatus, jonka mukaan urheiluseuratoiminta tuo yhteen ihmisiä, jotka eivät muuten tapaisi toisiaan. Eri kulttuureista olevien ihmisten tapaaminen ja heihin tutustuminen on yhdistävää pääomaa parhaimmillaan. Yökoriksen tasolla tapahtuva kulttuurien välinen vuoropuhelu oli arvokasta myös laajemmassa kontekstissa.

Onko sosiaalinen pääoma siirrettävissä muille kentille? Onko se varainto, joka tarvittaessa on käytössä? Sosiaalista pääomaa on niin monenlaista, että se typistäminen yhdeksi teoriaksi on mahdotonta (Ruuskanen 2007). Sosiaalinen pääoma rakentuu Yökoriksessa vahvasti eri verkostojen ja sosiaalisen kanssakäymisen varaan. Morrow (1999) nosti esiin kysymyksen siitä, onko sosiaalinen pääoma positiivinen käsite. Haastateltujen kokemus asiasta on luonnollisesti subjektiivinen, mutta Yökoriksen sisällä koetut ongelmat olivat mitättömiä kuten sosiaalisen median tilien huono kieliäsu tai pelaamisesta kipeytyvät jalkapohjat. Tämän tutkimuksen perusteella sosiaalisen pääoman mahdolliset pimeät puolet eivät näyttäytyneet. Sen sijaan avoin rasismi työntekijöitä kohtaan on ongelma, johon pelkän toimintamallin näkökulmasta on mahdotonta löytää ratkaisua. Visaisempi kysymys onkin pääomien siirto muille kentille. En pysty antamaan asiaan yksiselitteistä vastausta, mutta arvelen pääomien siirtämisen olevan mahdollista Namikan luomien verkostojen avulla.

Mielenkiintoista haastatteluissa oli koettujen ongelmien vähäisyys. Jopa muita mahdollisia kesätöitä heikompi palkka koettiin melko vähäiseksi ongelmaksi, koska vaakakupin toiselle puolelle oli laitettavissa hyvä viihtyvyys työssä, uudet ja vanhat ystävyys-suhteet sekä mielekäs työympäristö. Turvallisen, arvostavan ja kaikki huomioon ottavan ilmapiirin luominen ei ole helppoa. Voisi kuvitella, että se on vielä haastavampaa olosuhteissa, joissa eri kansallisuuksia, uskontoja, taustoja ja toimintatapoja on useita. Yökoris kuitenkin onnistuu tutkimuksen perusteella tässä erittäin hyvin. Se kertoo organisaation vahvuudesta ja työntekijöiden vahvasta sitoutumisesta toimintamallin arvoihin. Koska mielestäni konseptilla on tilausta yhteiskunnassa, on ollut hienoa huomata Yökoriksen pyrkimys viedä konseptia myös muihin kaupunkeihin.

LÄHTEET

- Alkula, T., Pöntinen, S. & Ylöstalo, P. 1999. Sosiaalitutkimuksen kvantitatiiviset menetelmät. 3. painos. Juva: WSOY.
- Bourdieu, P. 1984. *Distinction. A social critique of judgement of taste*. Harvard University Press. Cambridge: Massachusetts.
- Bourdieu, P. 1986. The forms of capital. Teoksessa J. G. Richardson (toim.) *Handbook of theory and research of the sociology of education*. New York: Greenwood Press, 241–258.
- Coalter, F. 2007. Sports clubs, social capital and social regeneration: ‘ill-defined interventions with hard to follow outcomes? *Sport in Society* 10 (4), 537–559.
- Coleman, J. S. 1988. Social capital in creation of human capital. *American Journal of Sociology* 94 (3), 95–120.
- Eriksen, T. 2004. *Toista maata? Johdatus antropologiaan*. Helsinki: Gaudeamus & Suomen antropologinen seura ry.
- Eronen, A., Härmälä, V., Jauhiainen, S., Karikallio, H., Karinen, R., Kosunen, A., Laamanen, J. & Lahtinen, M. 2014. *Maahanmuuttajien työllistyminen. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 6/2014*.
- Granovetter, M. 1973. The Strength of Weak Ties. *Journal of Sociology* 78 (6), 1360–1380.
- Grönfors, M. 1985. *Kvalitatiiviset kenttätutkimusmenetelmät*. 2. Painos. Porvoo: WSOY.
- Heikkinen, S. 2018. Kohti mahdotonta. *Suomen Kuvalehti*, 9/2018, 26–33.
- Himanen, P. 2010. *Kukoistuksen käsikirjoitus*. Helsinki: WSOY.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. *Tutki ja kirjoita*. 15. painos. Helsinki: Tammi.
- Huttunen, L. 2010. Tiheä Kontekstointi: Haastattelu osana etnografista tutkimusta. Teoksessa

J. Ruusuvuori, P. Nikander & M. Hyvärinen. Haastattelun analyysi. Tampere: Vastapaino, 39–63.

Ilmonen, K. 2000. Sosiaalinen pääoma: käsite ja sen ongelmallisuus. Teoksessa K. Ilmonen (toim.). Sosiaalinen pääoma ja luottamus. Jyväskylä: Kopijyvä, 9–39.

Itkonen, H. 1997. Tuskin etanaa etevämpi. Urheilu sosiaalisena kontrollina. Teoksessa V. Vares (toim.) Urheilu ja historia. Turun historiallinen arkisto 51. Turku: Turun Yliopisto, 203–222.

Itkonen, H. 2015. Kansalaistoimintojen kaudet ja muuttuvat käytännöt. Teoksessa H. Itkonen & A. Laine (toim.) Liikunta yhteiskunnallisena ilmiönä. Jyväskylän Yliopisto. Liikuntakasvatuksen laitos. Tutkimuksia 1/2015, 39–58.

Itkonen, H. & Laine, A. 2015. Suuntana liikunnan käsitteet ja käytännöt. Teoksessa H. Itkonen & A. Laine (toim.) Liikunta yhteiskunnallisena ilmiönä. Jyväskylän Yliopisto. Liikuntakasvatuksen laitos. Tutkimuksia 1/2015, 7–19.

Kaunistmaa, P. 2000. Yhdistyselämä ja sosiaalinen pääoma. Teoksessa K. Ilmonen (toim.) Sosiaalinen pääoma ja luottamus. Jyväskylä: Kopijyvä, 119–144.

Kauravaara, K. 2011. Etnografisella liikuntatutkimuksella pintaa syvemmälle. Liikunta & Tiede 48 (5), 71–74.

Kauravaara, K. 2013. Mitä sitten, jos ei liikuta? Etnografinen tutkimus nuorista miehistä. Väitöskirja. Jyväskylän Yliopisto. Liikunnan ja kansanterveystieteen julkaisuja 276.

Kortteinen, M. & Tuomikoski, H. 1998. Työtön. Tutkimus pitkäaikaistyöttömien selviytymisestä. Helsinki: Hanki & Jää.

Koski, P. 2010. Finnish sports clubs in change. Presentation in Sports Volunteering Research Network Symposium 2010, London. Viitattu 23.5. 2018. http://svrn.group.shef.ac.uk/wp-content/uploads/2012/12/SVRN2_Pasi-Koski_Finnish-Sports-Clubs-in-Change.pdf

Lehtonen, T. 2015. Yllättävin antaa eniten. Viitattu 24.3.2018.

https://www.univaasa.fi/fi/blogs/expert/ajatusyhteys/yllattavin_antaa_eniten/

Lin, N., Cook, K. & Burt, R. 2001. *Social Capital, theory and research*. New York: Walter de Gruyter inc.

Maijala, H-M. 2014. Maahanmuuttajien kotouttaminen liikunnan avulla – Kehittämishankkeiden seuranta ja arviointi vuosilta 2011–2013. Jyväskylä. Liikunnan ja kansanterveyden julkaisuja 290.

Mannheim, K. 1952. The problem of generations. Teoksessa K. Mannheim (toim.) *Essays on the Sociology of Knowledge*. Lontoo: Routledge & Kegan Paul, 276–320.

Morrow, V. 1999. Conceptualising social capital in relation to the well-being of children and young people: a critical review. *The Sociological Review* 47 (4), 744–765.

Nicholson, M. & Hoye, R. 2008. Sport and social capital: An introduction. Teoksessa M. Nicholson & R. Hoye (toim.) *Sport and social capital*. Lontoo: Elsevier/Butterworth-Heinemann, 1–21.

Pehkonen, M. & Martelin, T. 2008. Kansallinen terveysterojen kaventamisen toimintaohjelma 2008–2011. *Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskuksen julkaisuja* 2008:16, 125–139.

Poikkeus, A-M., Rasku-Puttonen, H., Lerkkanen, M-L., Kuorelahti, M., Siekkinen, M., Kiuru, N. & Nurmi, J-E. 2013. Osallistava koulu syrjäytymisen ehkäisijänä. Teoksessa J. Reivinen & L. Vähäkylä (toim.) *Ketä kiinnostaa? Lasten ja nuorten hyvinvointi ja syrjäytyminen*. Helsinki: Gaudeamus, 111–120.

Portes, A. & Landholt, P. 1996. The downside of social capital. *The American Prospect* 7 (26), 18–21.

Portes, A. & Sensenbrenner, J. 1993. Embeddedness and immigration: Notes on the social determinants of economic action. *American Journal of Sociology* 98 (6), 1320–1350.

Puronaho, K. 2014. Drop-out vai throw-out. Tutkimus lasten ja nuorten urheiluharrastuksen kustannuksista. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja. 2014:5. Viitattu 13.4.2018.
<http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/75232/okm5.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Putnam, R. D. 2000. Bowling alone. The collapse and revival of American community. New York: Simon and Schuster.

Ronkainen, M. 2016. Liikuntapolitiikka siirtyi kentältä kabinetteihin. Viitattu 5.6.2018
<https://www.kansanuutiset.fi/artikkeli/3644952-liikuntapolitiikka-siirtyi-kentalta-kabinetteihin>

Rotko, T., Kauppinen, T., Mustonen, N. & Linnanmäki, E. 2012. Kuilun kaventajat. Kansallinen terveyserojen kaventamisen toimintaohjelma 2008–2011 -loppuraportti. THL 41/2012.

Ruuskanen, P. 2007. Sosiaalisella pääomalla selittäminen. Teoksessa L. Alanen, V. Salminen & M. Siisiäinen (toim.) Sosiaalinen pääoma ja paikalliset kentät. Jyväskylä: Koulutuksen tutkimuslaitos, 11–39.

Ruuskanen, P. 2015. Sosiaalinen pääoma. Teoksessa K. Eriksson (toim.) Verkostot yhteiskuntatutkimuksessa. Helsinki: Gaudeamus, 214–233.

Salminen, V. 2012. Verkostot, paikallisuus ja eriarvoisuus. Jyväskylä: Jyväskylän Yliopisto.

Schaefer-McDaniel, N. 2004. Conceptualizing Social Capital among Young People: Toward a New Theory. *Children, Youth and Environments* 14 (1), 140–150.

Silonsaari, J. 2016. Rakkaudesta lajiin ja paskaan läppään. Icehearts-urheilujoukkue ja poikien sosiaalinen pääoma. Jyväskylän yliopisto. Liikuntakasvatuksen laitos. Pro gradu -tutkielma.

Similä, A. 2006. Pääkaupunkiseudun nuorten suomenruotsalaisten sosiaaliset verkostot:

Verkostoanalyttinen näkökulma sosiaalisiin suhteisiin kytkeytyvään sosiaaliseen pääomaan. Jyväskylän yliopisto. Yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitos. Pro gradu -tutkielma.

SLU 2010. Kansallinen liikuntatutkimus 2009–2010. Lapset ja Nuoret. Suomen Liikunta ja Urheilu ry:n julkaisusarja 2010:6.

Stolle, D. & Rochon, T. R. 1998. Are all associations alike? *American Behavioral Scientist*. 42 (1), 47–65.

Szerovay, M. 2015. Liikunnan ja urheilun järjestökentän muutoksia. Teoksessa H. Itkonen & A. Laine (toim.) *Liikunta yhteiskunnallisena ilmiönä*. Jyväskylän Yliopisto. Liikuntakasvatuksen laitos. Tutkimuksia 1/2015, 117–132.

Tindall, D. B. & Wellman, B. 2001. Canada as Social Structure: Social Network Analysis and Canadian Sociology. *Canadian Journal of Sociology* 26 (3), 265–308.

Vasankari, T., Kolu, P. & Raitanen, J. 2018. Vähäisen fyysisen aktiivisuuden yhteiskunnalliset kustannukset Suomessa. Teoksessa T. Vasankari & P. Kolu (toim.) *Liikkumattomuuden lasku kasvaa – vähäisen fyysisen aktiivisuuden ja heikon fyysisen kunnan yhteiskunnalliset kustannukset*. Valtioneuvoston kanslia. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 31/2018, 15–25

Walseth, K. 2008. Bridging and bonding social capital in sport – experiences of young women with an immigrant background. *Sport, Education and Society* 13 (1), 1–17.

Wellman, B. 1979. The Community Question: The Intimate Networks of East Yorkers. *American Journal of Sociology* 84 (5), 1201–1231.

Woolcock, M. 1998. Social capital and economic development: Toward a theoretical synthesis and policy framework. *Theory and Society* 27 (2), 151–208.

LIITTEET

Liite 1

Teemahaastattelurunko

Aloitus: Tutkimuksen esittely, miksi tällainen tutkimus tarpeen, vapaaehtoisuus & anonymiteetti, tallentaminen, luottamuksellisuus, mahdollisuus lopettaa haastattelu koska tahansa

PERHE

Nimi? Ikä? Ketä perheeseen kuuluu? Haluatko kertoa jotain taustastasi? Miten pitkään olet asunut Suomessa? Mitä harrastat tai olet harrastanut?

YÖKORIS JA TOIMINTAAN PÄÄTYMINEN

Kuinka pitkään olet ollut toiminnassa mukana? Miten päädyit mukaan Yökoris-toimintaan? Tulitko suoraan töihin vai pelaamisen kautta? Minkälaisia ovat ensimmäiset muistikuvasi Yökoris-toiminnasta? Oletko ollut muissa rooleissa/töissä NMKY:ssä kuin Yökoriksessa? Oletko osallistunut Yökoriksen järjestämille ulkomaan reissuille? Millainen merkitys näillä reissuilla on?

YSTÄVYYSSUHTEET/VERKOSTOT

Millaisia kaverisuhteita Yökoris-toiminta on antanut? Oletteko tekemisissä myös yökoriksen ulkopuolella? Onko sinulla muita läheisiä kavereita tai kaveriporukoita, joihin kuulut ja joiden kanssa olet tekemisissä?

Mitä olet voinut antaa muille työtovereille tai Yökorikseen osallistujille? Mitä olet tuonut mukanaasi yökoris-toimintaan? Mikä mielestäsi on Yökoriksessa tärkeintä työntekijöille? Entä muille osallistujille?

Ketkä ovat olleet sinulle tärkeitä henkilöitä Yökoriksen piirissä, ja mistä syistä? Mikä on tärkein/tärkeimmät syyt osallistua Yökoris-toimintaan? Kuinka paljon suhteita yökoriksen sisältä/ulkopuolelta?

KOULU/TYÖ

Oletko koulussa tai muissa töissä? Miten viihdyt siellä? Onko yökoris-toiminnalla ollut vaikutusta koulunkäyntiin ja siellä menestymiseen? Entä viihtymiseen? Näetkö yökoris-toiminnalla ja koulunkäynnillä yhteyttä?

Oletko ollut koskaan aikeissa lopettaa tai hakea töitä muualta? Jos olet, miksi olet päättänyt kuitenkin jatkaa? Millaisia muita töitä olet tehnyt elämässäsi Yökoriksen lisäksi? Mitä asioita olet jättänyt vähemmälle Yökoriksessa työskentelyn takia? Oletko joutunut jättämään jotain elämässä väliin sen takia, että olet ollut Yökoriksessa töissä?

TOIMINTAKYKY/HYVINVOINTI

Onko Yökoriksesta ollut hyötyä elämässäsi ja arjessasi? Onko olemassa jotain erityistä osaluuetta, jossa Yökoriksessa työskentelystä on ollut hyötyä? Olisivatko jotkut asiat toisin, mikäli et olisi työskennellyt Yökoriksessa? Miten yökoris-toiminta on vaikuttanut hyvinvointiisi? Onko toiminta vaikuttanut itsetuntoosi?

Minkälaisia ongelmia tai vastoinkäymisiä on liittynyt Yökoris –toimintaan kuulumiseen tai toimintaan? Onko asioita, joita Yökoris-toiminta on hankaloittanut elämässäsi? Oletko päässyt Yökoriksen takia johonkin sellaiseen, mihin et välttämättä muuten olisi päässyt?

VAIKUTTAVUUS/TULEVAISUUS

Mikä merkitys Yökoriksella on ollut elämässäsi? Tunnetko, että olet säästynyt joltain ikävältä Yökoriksen takia? Mitkä ovat olleet parhaita kokemuksia Yökoriksessa? Minkä vuoksi olet mukana toiminnassa?

Minkälaisena näet tulevaisuutesi? Uskotko, että Yökoriksessa työskentelyllä on ollut vaikutusta tulevaisuuteesi? Minkälaisia tulevaisuuden suunnitelmia sinulla on Yökoriksen

suhteen? Missä olisit nyt, ellet oli työskennellyt Yökoriksessa? Onko sinulla millaisia suunnitelmia tulevaisuudelle ja onko Yökoriksella ollut vaikutusta niihin? Mitä sellaista olet oppinut tai Yökoristoiminnan avulla saanut, mistä voi olla tulevaisuuden työelämässä tai koulutukseen hakeutumisessa hyötyä? Missä Yökoriksessa työskentelystä on ollut sinulle eniten hyötyä?

Onko Yökoristoiminta antanut sinulle luottamusta muihin ihmisiin/instituutioihin tai elämään ylipäätään?

TOIMINNAN KEHITTÄMINEN

Onko sinulla mielessä jotain, mitä haluaisit kehittää Yökoris-toiminnassa? Mikä on Yökoriksen vahvuus, entä heikkoudet? Missä onnistutaan, missä ei?

Onko muuta, mitä haluaisit kertoa Yökoriksesta ja ajastasi Yökoriksessa?